

This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

Google™ books

<https://books.google.com>

Rom
6256
1.20

HD WIDENER

HW LFSZ J

Rom
6256
120

HARVARD COLLEGE LIBRARY

Bought with the income of
THE KELLER FUND

Bequeathed in Memory of
JASPER NEWTON KELLER
BETTY SCOTT HENSHAW KELLER
MARIAN MANDELL KELLER
RALPH HENSHAW KELLER
CARL TILDEN KELLER

HARALAMB G. LECCA

POEZII

(1895—1904)

A N O Ū A

MINERVA

Institut de Arte grafice și Editură
BUCUREȘTI, STR. REGALĂ, 6
1904

P O E Z I I

Se vorlez vou ?
1904. *H. Lecca*

HARALAMB G. LECCA

POEZII

=====
A NOUA
=====

BUCUREȘTI

«MINERVA» Institut de arte
grafice și Editură, str. Regală, 6.
1904

Rom 6256.1.20

✓

BALADA FLAȘNETARULUI

N'avea nici două-zeci de ani
Când a plecat, fugar, d'acasă,
S'adune glorie și bani,
Cu plete lungi, mustața rasă,
Și-n suflet cu «puțin îmi pasă».
Dar visul lui de proletar,
Vis a rămas. În viața-i goală,
Nu s'a-'ntâlnit de cât cu-o boală,—
Și d'aia azi e flașnetar.

O boală rea; nici la dușmani
Să nu dorești să intre-n casă.
Când te-a-'ndrăgit, te ține ani.
Tu cânti mereu, pe drum, la masă,
În somn, — și ea tot nu te lasă!
Iar când, vre-o dată, din sertar,
Scoți să-i citești cui-va o coală,
Îl vezi că, plictisit, se scoală,
Și-ți zice: «prea ești flașnetar!»

Și-ajungi la patru-zeci de ani,
Și-n loc să strigi «puțin îmi pasă»,
Te rogi cu lacrimi de jidanî
Pe-o strofă, dintr'un teanc aleasă,

Să-ți dea două lei, să ai de masă.
A doua zi, o minte goală
Închisă-n cap de gazetar,
Bătându-și joc de trista-ți boală,
Exclamă-n ris: «prost flașnetar!»

*

Tu, tinere, ce ești din școală, —
Când inima 'ți-o zice: «școală
«Și vin'o să-ți ridic altar
«Pe-al poeziei sfânt hotar» —,
Vezi ce-ai în cap: talent, ori boală?...
Și cugetă la flașnetar.

VENDETTA

I

Toamnă. Noapte. Ploaie. Vânt.
Nici o umbră pe pământ.
Pe lagune, nici o barcă.
Nori greoi văzduhu-'ncarcă.
In San-Marc', un clopot bate
Un'spre-zece jumătate,
Răsunând prelung și rar,
Ca un cântec funerar.
Negru-'i cerul. Neagră marea.
Țărnul doarme. Toate dorm.
Haos pare depărtarea ;
Iar orașul, un enorm
Loc pustiu, în care, când
Trece vântul șuerând,
Par'că geme disperarea.
Numai colo, ca o stea,
O lumină arde încă.
Cine-n negura adâncă
Pân'-acum veghiând să stea?..
E vre-o candelă uitată ?
Vre-o gondolă-'ntârziată,
Ce pe mare se pierdù

Și fac semn gondolierii ?
Orî vr'un far la Lido?..

Nu.

E fereastra luminată
Din Palatul Badoeri.

Ochî spioni, ce stați la pândă, — urmăriți acea lumină !
Cavaler cu ura-n suflet, în a țărmlui grădină
Te strecoară ! spre fereastră îndreptează mersul tău !
Du-te, căci te-așteaptă ora făcătorilor de rău !

Și s'a dus.

Puțin în urmă, în pervazul luminat
Al ferestrei, o femeie, — în vestmânt ușor de noapte,
Apăru, șoptind : «Alvise!.. Cu cât dor te-am așteptat,
«Îți vor spune aste rânduri, ce, plângând, am sărutat...»
Înfocatelor ei șoapte

Nici un glas nu le răspunde. Doar o mână furișată,
Tremurând, spre ea se-'ntinde, ia scrisoarea vinovată,
Și dispăre.

Orologiul, cu răsnetu-î misteric,
Bate iarăși ; iar palatul piere-n orbul întuneric.

Boemonte Badoeri, — sânge de răsboinic rege,
Înrudit cu șapte neamuri de dogi și de senatori
Podestat, de trei orî duce și marchiz de patru orî, —
Se-'nsurase. Nenorocul 'l-îndemnase a-'și alege
O străină, o copilă, Donna Stella d'Arandă.
El, bătrân, sătul de viață, lunî întregi lipsind de-acasă ;
Ea, portretul primăverei, singură-n palat rămasă ;
El, nepăsător ; ea, tristă ; el, cărbune stins, — iar ea...
În sfârșit, în trei cuvinte, Donna Stella 'l-înșelă.

Pe acele vremuri, — vremuri de amor și gelozie,
Când *vendetta* era gâde, iar *Orfano* cimitir,
Când palatele-ajunseseră labirinte de orgie
Și când temnițele zilnic înghițeau câte-un martir, —
Pe acele triste vremuri, poate setea de-a ucide
În ascuns, urzise-o ligă, împotriva tuturilor
Rănitivilor de inimă și soțiilor perfide,
Vânzătorii ai cinstei casei pentru-o vorbă de amor.
La plimbări, la bal, la teatru, o femeie bănuită,
Câți bărbați avea-'mprejuru-î tot atâți spioni avea;
Iar a doua zi, la ora de-adunare tănuită,
O dovadă de trădare fie-care aducea.
Dragostea cea mai vicleană, intriga sau întâlnirea
Cea mai măestrit țesută, tot ce-amanții plănuiau,
Nu scăpa de ochii ageri, vecinic puși în urmărirea
Culpeșilor, cari-n umbră, căsnicia necinsteau.
Ast-fel că, nu anevoe, într'o noapte, Donna Stella
Fu văzută, brate-n brațe, cu un tânăr, în balcon;
Svonul merse, — și, când lumea întrebă «cine-î acel a?»
«Don Alvis d'Alcantara», îi răspunse un spion.

La Milan, trei zile-n urmă, — printr'un om trimes călare
C'o stafetă, — Badoeri trista soartă își află.
O citi... nu zise-o vorbă... pe cal șeaua aruncă...
Se uită să fie sigur că la brâu pumnalul are, —
Și plecă.

El era cel ce lumina, de departe, urmărea.
Cavalerul stând la pândă în grădină, el erea.
Și când, către miezul nopții, în pervazul luminat
Al ferestrei, Donna Stella apăru cu fața plânsă,
Murmurând duios: «Alvis! pân'-acum te-am așteptat», —

Umbra, care măi pe urmă cu scrisoarea dispărea,
 Nu era nălucă; însă
 Nici Alvisе d'Alcantara, — ci bărbatul еі erea.

«De pe *Ponte dei sospiri* s'o arunc?... Să-l pun în fiare?..
 «Să-і duc, noaptea, la *Muràno* și cu viață să-і îngrop?..
 În al furiei potop,
 «Să-і omor la o-ntâlnire și cadavrele la fiare
 «Să le-arunc?.. Saă...»

Badoeri, cu privirile pierdute,
 Lopătînd, trecu pe lîngă *Santa-Mar. de la Salute*,
 Se-ndreptă spre Lido, și
 Pe lagune, la lumina felinarului, citi :

«Dragul meu», — zicea scrisoarea —
 «Totu-і de prisos, căci lupt
 «În zadar cu-ngrozitoarea
 «Spaîmă, care ne-nterupt
 «Inima 'mî-o sângerează.
 «De trei nopți, dormit-am eu?
 «Vise negre înnoează
 «Somnul meu.
 «Vreaū să ne-ntîlnim. Dar unde?
 «Pân'-acum, nu 'mî-aі răspuns.
 «Cum de nu te pot ascunde
 «În alcovul meu ascuns!
 «*Mocenigo*, pare-mi-se,
 «Săptămâna ce-o urma,
 «Dă un bal. Să vii, Alvisе,
 «Dragul meu, comoara mea.
 «Domino, la cingătoare,
 «Prinde-ți-l cu un rubin.
 «Eu, a ta iubită floare,

«Voi purta în păr un crin,
 «Și pe scară
 «Dornic te voi aștepta —
 «Sub portal, în fund, afară, —
 «Să te văd, să fiu a ta;
 «Sbor nebun să dau iar minții;
 «Dulce să te mai sărut;
 «Să-ți mai văd odată dinții,
 «Dinții, cari m'aū pierdut, —
 «Șiruri de mărgăritare,
 «Daruri de-'mpărat, din care,
 «Ca iubirea să-mi împaci,
 »Tu, în ceasuri de-'ntristare,
 «Un colan voiai să-mi faci...»

.

Se opri... Șezu o clipă, ca un om în aiurare...
 «Șiruri de mărgăritare...», repetă el în neștire...
 «Dinți... colan neprețuit...»
 Am găsit!

II

Canaregio e-'n splendoare. Sute, mii de lampioane,
 De lumină și torțe-aprinse se reflectă-'n luciul lui
 Și-ale lor răsfrânte raze se prefac în milioane
 De licăritoare unde, sub al nopteii cer verzuî.
Canaregio stă și-ascultă. Note dulci de mandolină,
 Însotesc o barcarolă a două tineri cântăreți.
 Totu-i vesel, totul râde. Numai apa lui suspină,
 Când vâslașul o izbește de-aî clădirilor pereți.
 Spre palatul *Mocenigo*, trec gondole-n florî gătite,
 Trec grăbite,

Căci le-așteaptă, ca-n poveste, scări de onix și cristal.
Canaregio vede-n ele măști, frumos împodobite
 Pentru bal.

Ochii spionii sticlind de ură, ziceți mășcei să v'ascundă
 Cavaler, ce porți în suflet dor nebun de răsbunat,
 Du-te-acolo! Lasă-ți pașii înăuntru să pătrundă!
 Du-te! Ce stai la-'ndoială? Ceasul ultim a sunat.

Și s'a dus.

Săli nesfârșite, cu arcade argintate;
 Stâlpi de marmoră sculptată; uși din lemn de trandafir;
 Drugi de aur la ferestre; pietre-n fildeș incrustate;
 Purpură pe jos, întinsă peste lespezi de porfir;
 O de negrăit mulțime;
 Tot ce vechea nobilime
 Mai păstrează ca urmași;
 Ici, o mască, urmărită
 Côlo, două amanți retrași;
 Șoapte ademenitoare;
 Râsete asurzitoare
 Și toast după toast, —
 Amintindu-ți *Carnavalul*;
 Danțuri; cântece; fanfare;
 O perpetuă mișcare
 Și-un perpetuu contrast:
 Iată balul.

Un'-spre-zece inși și nouă tinere dănțuitoare,
 Nemascați, în sala mare
 S'au ivit.

Sub privirile uimite, ca să poată-'ncepe danțul,
 Au întins la mijloc lanțul
 Și-au pornit.

Intr'atâta sar și strigă, cât ei singuri socotesc

Coardele că le plesnesc

In gâtlej.

Foc au par'că sub picioare, și n'au sânge-n corp, ci foc.

Jocul lor nu mai e joc;

E vârtej...

...Stați!...

Ce mască e aceea, care sala părăsește?

Poartă domino albastru și la cap trei flori de crin.

Pe furiș, printre coloane, se strecoară... trece prin

Galerii aproape goale și pe-o scară se oprește...

Dar la câți-va pași în urmă, sub portal, — cine-î acela ?

Prins la cingătoare,

Are

Un rubin. Nu-î Don Alvis, urmărind pe donna Stella ?..

Nu e el!..

Târziu, la ziuă, o femeie leșinată

Fu găsită jos, pe trepte, c'un colan de dinți la gât.

Că bărbatu-'și răzbunase, nimeni n'a aflat vre-odată.

Nici Cellini Benvenuto n'a vândut taina păstrată

Că acel colan sunt dinții lui Alvis, omorât.

SULTÂNICA

I

Pe porțița de din vale,
Din spre rariștea de tei,
Sultânica ese-n cale
Luî Drăgan, — și-n ochii ei,
Ochî frumoși de fată mare,
Mare patimă citești,
Când ibovnicul 'și-l are
Și, la fie-ce-'ntrebare,
Iî răspunde-o sărutare :
«Dragă 'nă-ești!»

Multe gândul ei ascunde
Și luî dor îi e de ea,
Când plecați sunt și n'au unde
Floarea dragostei să-și dea !...
Ziua-î lungă ; până vine
Noaptea, ei înnebunesc ;
Vietuesc, ca să suspine ;
Plânsul lor nu trage-a bine
Și, te uită, vaî de mine,
Cum slăbesc !...

D'aia dulce le e seara,
Când alături stau și când
Aci galbeni sunt ca ceara.
Aci tremură, arzând.
D'aia, duși în aiurare,
Nu mai știu nici ce-'și vorbesc ;
D'aia uită de-'ntristare,
Și, la fie-ce-'ntrebare
Iși răspund c'o sărutare :
«Te iubesc».

II

Pe porțița de din vale,
Din spre rariștea de tei,
Sultânica ese-n cale
Lui Drăgan, — și ochii ei,
Ochi ce-ascund dureri amare,
Geaba cată către drum,
Geaba șed în așteptare !...
Nu e nimeni pe cărare
Și el gând să vie n'are
Nici de cum.

Implinită-î săptămâna,
De când nu s'au întâlnit.
Zina Nopti-'ntinde mâna
Peste câmpul răcorit ;
Iar luceafărul privește
La o broască în extaz,
Care stelelor vorbește, —
Când, în negura ce crește,
Eleșteul se lovește
De zăgaz.

Și stingheră, lângă poarta
Unde-n brațe-o-'nlănțuea,
Sultânica-'și plânge soarta, —
Căci cobește-o cucuvea,
Pe-o ruină cenușie
De chiliî mânăstirești,
Și-al ei vaet, pe câmpie,
Par'că-î zice-n ironie :
«Ce prostie ! Ce prostie
Să iubești !»

ZADARNIC

A murit.

Înmormântată pe movila din grădină,
În coșciug de plumb visează, cu două plopî la căpătâi, —
Iar pe marmora în doliu azi un singur om suspină, —
Adoratul, — care-î cântă tânguios din mandolină
Serenada ce-î cântase la-ntâlnirea lor d'intâi.

E mai galben ca figura Răstignitului pe cruce.
Ca și el, întreg Calvarul șovăind l'a măsurat.
Mâna-î tremură și-î arde, când o coardă vrea s'apuce.
Câte-o dată, se ridică, să culeagă flori se duce
Și-ntorcându-se, le-așterne pe mormântul adorat.

«Două luni, de când ești stinsă, licărirea vieței mele!
«Două luni, de când, în urmă-ți, plâng, te chem, te chem
[și plâng;
«Două luni, de când, la groapă, viu să-ți semăn viorele,
«Ca să sorb din amăgirea că-î parfumul gurii tele
«Și, crezând că mi-ești alături, dunga lepedei să strîng!...
«Două luni de disperare, — căci, când florile uscate
«Nu mai au cu ce să-mbete mintea mea de om nebun,
«Simt că marmora e rece, simt că inima nu-î bate,
«Și mi-e groază să-mi închipui că tot reci, tot înghițate
«Sunt și brațele din groapa, peste care flori adun.

«Stea căzută de pe cerul fericirilor pierdute,
«M'ai lăsat încins de neguri și eu cânt d'atunci mereu,
«Cânt, de și pe-ntinsul lumii știu că stelelor căzute
«Li s'a stins pe veci lumina, — cânt, ca-n vremile trecute,
«Când ziceai c'ășa iubire n'o s'o ierte Dumnezeu!...»

Și-n coșciug, — înmormântată pe movila din grădină, —
Ea visează visul morței, cu două plopi la căpătâi;
Iar pe marmora în doliu, el zadarnic măi suspină
Și zadarnic îi tot cântă tânguios din mandolină
Serenada ce-î cântase la-ntâlnirea lor d'intâi.

BALADA NEBUNULUI

Eu sărac și ea regină,
O regină din Bagdad, —
Din Bagdadul unde cad
Cad din cer flori de sulfină, —
Ne-am văzut și-am vrut să-î spun...
Ce să-î spun? A mea iubire.
O iubire-afar' din fire,
Fire slută de nebun.

Pe fereastra din grădină,
Din grădina ei cu flori,
Flori 'î-am pus adeseori,
Deseori șoptind: «regină!»
Dar o dată, vrând să-'nstrun
Vrând să-'nstrun a mea chitară,
Cu chitara mă legară
Mă legară ca nebun.

Și de-atunci, pentru-o regină
Pentru ea am stat închis;
M'au închis, căci toți au zis
Zis-au că n'am mintea plină!

Iar acum, ca să-mi adun
Să-mi adun două bani de pâine,
Cânt pe uliți de-azi pe mâine
De-azi pe mâine, ca nebun.

*

Trecători, căror le spun
Spun ce-am fost, — nu fiți ca mine.
Să nu fiți! căci din suspine...
Din suspine mori nebun.

BORDEIUL DIN SAT

I

Noaptea stăpânește. Fulgii de zăpadă,
Duși cu-'nvierșunare pe aripi de vânt,
Răscolesc văzduhul, se reped grămadă
Și cad pe pământ.

Satul doarme, leneș. In bordei, pe vatră,
Au murit cărbunii înfășați în scrum.
Când și când, un câine, din culcușu-î, latră
Spre pustiul drum.

Flori de ghiță, albe, ca o-'nvelitoare,
Se lipesc de ochiuri de geam și sclipec, —
Pe când, lângă tindă, valuri de ninsoare
Stăvilar zidesc.

Sărăcia ese, ese 'n drum, dușmană ;
Crivățul prin aer trece călător ;
La un kilometru, lupii-'n caravană
Urlă-'ngrozitor.

Și pe nesimțite, ușurel, se 'ntinde
O velință albă fără de sfișit,
Care crește, crește, și sub ea cuprinde
Tot ce-a adormit.

II

«— Mamă, uită-te cum tremur și ce vânăță mi-e fața...
 «Peste tot, și'n piept, și'n spate, simt cum sângele ca ghița
 «Sloî îmi face toată carnea și, din când în când, fiori
 «Trec prin trupu-mi, ca un fulger, de la tălpi în subțiorî.
 «Ce ne facem pân' la ziuă, fără foc și fără pâine,
 «Morți de frig și morți de foame, tu bolnavă... Poate mâine
 «'Om găsi vre-o bucătură, orî vre-un lemn pe unde-va...
 «Maica Domnului din ceruri poate mâine s'o 'ndura.
 «De-am închide măcar ochii!.. Ce să 'nchizi, când suflă vântul
 «Pretutindenî!... Cerga-î ruptă, putrezită, și pământul
 «Înghiețat de-atâta viscol, e ca pîatra și nu vrea
 «Să se 'nduplece la plânsul necurmat din ruga mea.
 «Tu, nu zici nimic?... Și ție îți sunt mâinile ca ghița...
 «Ca o scândură 'ți-e trupul... Nu mai vine dimineața...
 «Să 'ncercăm pe la vre-unul din vecinî, doar ne-or primi,
 «Că'mi-e frig de moarte, mamă, și 'mi-e foame, și-ași dormi».

In bordei sărac și umed, pe-o velință destrămată,
 Lângă mamă, care zace, stă copilul tremurând.
 Vocea lui de-abia se-aude surdă, tristă, disperată,
 Cum se roagă și cum chiamă, vorbe stinse îngânând.

Și când glasul amuțește, biata mamă își lipește
 Mâna slabă de-a lui frunte, și-l desmiardă, și ușor
 Vrea să-l mângâie, — dar vorba tusea î-o înnăbușește
 Și din ochii ei de ceară două lacrimi iau izvor.

Pe fereastra spartă, vântul svârle fulgi de zăpadă
 Până 'n negura odăii. Nicî un gemăt nu mai scot.
 Ușa scârțâie 'n țâțâne. Tot bordeiul stă să cadă...
 Vântul bate... Ninge 'ntr'una... Ninge, ninge peste tot.

III

Despre ziuă, în cuișarul locuit de sărăcie,
Sub o cergă zdrențuită, ca 'ntr'un somn adânc și greu,
Două corpuri înghițate odihneau pentru vecie :
Se 'ndurase Dumnezeu.

L O L A

E bolnavă. E pe ducă.
A intrat în primăvară,
Cu obraji ca de nălucă
Și cu mâinile de ceară.
E bolnavă biată Lola !..

Astă-seară, cu-un iubit,
Deslipind de țarm gondola,
Es pe golful adormit.
Pielea ei e străvezie, —
Spectru alb al unei Muze; —
Sărutarea de ftizie
Stă pe vinetele-î buze...
Iar sârmana-î tinerețe,
Ca o floare pe-un mormânt,
Ce mai speră? S'o răsfete
Cel din urmă sbor de vânt...
Și, prin picurii de viață,
Peste cari iarna sorței
Viscolește, de-î îngheață, —
Întrevede pragul morței.
Ce folos c'a fost frumoasă!
Ce folos că stă-n palate!
Ursitoarea nemiloasă

De două ani în ușă-î bate.
Ca să scape, și-o comoară
Dac'ar vrea acum să dea,
Tot de geaba! O să moară,
Sub aceeași tristă stea.

D'aia astă-zî biată Lola, —
Amintindu-și de-altă dată,
Când, pe lună, barcarola
Dintr'o harpă-'nnamorată
O chema de sub ferestre, —
Plânge, plânge ascultând
Cum îi cântă, ca orchestre,
Amintirile, — și când
El, amantu', — 'și culcă fruntea,
Ca-'ntr'un cuib, în poala ei, --
Ea tresare: vede puntea
Stingătoare de idei.
Știe bine c'o să-l piardă,
Că scăpare nu mai e...
Și-î zâmbește, și-l desmiardă,
Și nu-î spune pentru ce
Rouă-'î picură din gene,
Când 'și-ascunde capu-n palme...

...Iar gondola-î duce-a lene
Pe oglinda mării calme.

DE PROFUNDIS

Au pornit.

Cortegiu-n doliu trăgănat înaintea
Pe poteca fericirei, spre locașul de apoi,
Unde viii se-nspăimântă și pe unde domitează
Cruce stinghere, ratăcite ca un om printre nevoi.
Legănându-se pe arcuri, dricul trece-n nepăsare.
Unii, stau în loc și-ntreabă; alții, turma, intră-n șir...
Glasul corului vibrează, ca o harpă plângătoare,
Și, scurtând mereu poteca, urcă-n deal la cimitir.

Au ajuns.

În fața porții, sub clopotnița, în care
Se tot vaetă un clopot, în cadență legănat,
Patru brațe iau coșciugul. Negru fum de lumânare
Vrea să-nnăbușe mirosul din cădelniți tămâiat.
La un semn, convoiul tace și se mișcă, pe-o cărare
Ingrădită cu morminte, — cari nu-s de cât dovezi
De eternă vanitate, și pe-alătura de care,
Când treci, moartea par'că-ți zice: «ce-ntorci capul? nu
[mă vezi?».

Cu smerenie perfidă, prefăcută în durere,
Ca o gloată osândită și purtată între puști,
Clătinându-se, convoiul se strecoară în tăcere,

Spre cavoul, care-așteaptă cu pereții lui înguști. —
 Ultimul popas în lume. Psalmodie ne-nțeleasă
 'Naltă corul înc'o dată către cerul surd și mut,
 Pe când preoții, în roată, glăsuind pe nas, se-ndeașă,
 Iar groparii stau la pândă, să-l coboare în trecut.
 Pomenirea de vecie când în fine i-a fost spusă,
 Când coșciugu-i prins în cuie și frânghiile îl țin,
 Când de-asupra-i o lopată de țărăină a fost pusă,
 S'a sfârșit !..

Un mort la număr și-o victimă mai puțin.

Somn ușor și noapte bună !.. Lasă moartea să te culce,
 Cum vrea ea. E mamă bună. — Să te întorci ? Ce, ești nebun ?
 Las'o să te-adoarmă. Țe-asta-i cloroformul cel mai dulce,
 Cel mai bun.

Dormi să nu mai simți cum arde și cum doare nebunia
 Unei dragoste, aprinsă de-un capriciu femeiesc !..
 Dormi, să nu-ți mai plătești stalul, ca s'auzi ce ? parodia
 Declamată de actorii vicleimului lumesc !..
 Să nu vezi că florii la groapă «adorata» nu ți-aduce ;
 Să nu știi, — când nici coliva bine nu ți s'a răcit, —
 Că se mângâie cu vr'unul din prietenii-ți de cruce,
 Că ai fost, că ești ridicul și că te-au batjocorit !..

Ce-ai găsit în viață ?.. Spune !.. Gura cere de mâncare,
 Fără gând să ție seamă dacă ai de und' să-i dai.
 La ureche, zi și noapte, în demonică tentare,
 Ban de ban se tot ciocnește ; tu zici «n'am» ; el «nu ! să ai !»
 Bietul creier se frământă, născocind un teanc de planuri,
 Rânduite mai pe urmă să ți-aprindă-n sobă foc.
 Cauți urma fericirii, ca pe-un bob de grâu în lanuri,
 Și speranțele dau fuga în zadar după noroc.

Mai găsești azi vre-o iubire trainică și-atât de mare,
 Cât să-ți faci din ea redută și să vrei s'o cucerești?
 În ce țară viețuește filosofu-acela, care
 Să demonstre cu condeiul că e bine să trăești?
 De cât tonți la cârma lumii și talente în mansardă,
 De cât oamenii goi-puşcă și-animalele în frac,
 Mai găsești ceva în lumea-n care răul stă de gardă,
 Punând sulița în coastă urgisitului sărac?
 N'ai știut că universul nu e pus de nici o mână,
 C'am născut din întâmplare și că mergem fără rost?
 Nu simți că fatalitatea tuturilor ne e stăpână
 Și că lumile, în haos, tot de ea svârlite-au fost?
 Nu e scris în cartea neagră că și zâmbetul și plânsul
 Ne la locul lor sunt puse? Nu e zilnic dovedit
 Că, de e un tron în ceruri, Dumnezeu tot doar me într'însul
 Și Satan, rînjind, se plimbă pe pământul îndrăcit?
 Nu vezi lepra cum se-ncuibă, otrăvind întregă firea?
 Nu ți-e Biblia dovadă? Nu pricepi că e fatal
 Să se-njunghie unii pe-alții cu cât crește omenirea,
 Și rivalul, ca o fiară, să sfâșie pe rival?..
 Au fost două, —Adam și Eva,— numai două, într'o grădină,
 Peste care nu domnise de cât luna lui April,
 Și, când fu să se gândească ce să scoată la lumină,
 Plăsmuiră-ntăi păcatul și pe urmă pe copil.
 Ce te miri atunci de astă-zî?.. Fie-care cere parte.
 Cinstea luptă disperată cu-ale vișului vultori,
 Și, pe câmpul bătăliei, unde Lucifer împarte
 Recompense numai celor lași, spioni și trădători, —
 Când înfige steagul păcei mizerabila nevoe,
 Fericiți lingușitorii, ai pământului nabab!
 Vai de cei fără putere!.. Căci e scris, de când cu Noe,
 Toți să muște din minciună și minciuna din cei slabi.

De aceea, dormi în tihnă! Nu te plânge contra sorții.
A fost darnică cu tine, f'ind-că te-a căpătuit.

Somn ușor în poala morții....
Tu ești cel mai fericit.

AMOR DE ARTIST

In seara-n care te-am zărit
Pe cerul gândurilor mele,
Din ochii tăi făcut-am stele, —
In seara-n care te-am zărit...
Și, dintr'o dată-'ntinerit,
M'am inspirat, privind la ele, —
In seara-n care te-am zărit
Pe cerul gândurilor mele.

Când îmi vorbeai, eu, biet poet,
Sorbeam cuvintele-ți pe buze,
Cum sorbi cântarea unei Muze,
Când îl inspiră pe-un poet; —
Și vai! te-ai dus, și te regret...
Dar cine poate să te-acuze
Că n'ai mai vrut ca un poet
Să-ți soarbă cântecul pe buze.

Cu dalta mea, aș fi creat
O Veneră, — cea mai frumoasă! —
De-ai fi rămas și tu geloasă,
Privind la ceea ce-am creat.
Pământu-'ntreg s'ar fi mirat

Iar eu, din marmora lucioasă,
Cu dalta mea, ași fi creat
O Veneră, — cea mai frumoasă !

Din seara-n care te-am zărit,
Femea pururi așteptată,
'Mi-ai fost amantă adorată,
Din seara-n care te-am zărit, —
Și totuși nici nu te-am iubit,
Nici nu te-am sărutat vre-o dată...

Vedea-ne-vom în infinit?..
Sau nici odată ?

LÂNGĂ RAHOVA

Corniștii deteră semnalul — și artileria tăcu...
...Un ceas în urmă, pe câmpie, din sgomotele-asurzitoare
De strigăte poruncitoare,
De puști, de tunuri și trompete, tăcere-adâncă se născu,
Și se-'nnoptă!...

E negru cerul; nu se zărește-o stea pe el.
Vânt. Umezeală. În văzduhul, din care norii toarnă ploaie,
Miroase-a fum, a paie ude, a cârpă arsă, a oțel
Roșit și stins, — reamintindu-ți sălbăticia din răsboaie.
N'auzi de cât șoptitul celor ce somn, de frica morții, n'au;
Orî pașii, rătăciți prin lagăr, ai căpitanului de pază;
Orî strigătul din depărtare al sentinelor, ce stau
Pândind, cu ochi aprinși de ură, spioni în mână să le cază.
În còlo, nici un sgomot. Cerul și cu pământul, una sunt.
Iar pe câmpia, — care-acuma ți s'ar părea că e un haos
De neguri înflorătoare, — bătută de ploaie și de vânt,
Opt mi de inși, scăpați cu viață, sorb cel d'întâi tihnit repaos.

Ca la un sfert de poștă de-acolo, lângă una
Din bălțile-'nșirate pe-o vale, — e un han;
Han șubred, în paianțe, pe care Semi-Luna
Il pustiise-'n ciuda căderei lui Osman.
Obloanele sunt scoase și geamurile sparte;
Cu patul puștii, ușa au scos-o din țâțâni;
Pe coperiș, șindrila e arsă; iar de-o parte

A podului, tavanul, de două săptămâni
 Tot arde pe-'nfundate, — căci în zadar se-'ncinge
 Din vreme-'n vreme focul în lemnul putrezit ;
 E stins, și iar s'aprinde, și ploaia iar îl stinge
 Și fumegă tăciunii, și-aproape aū murit.
 Așa că'n nopți senine, când bolta-'i presărată
 De stele, hanul pare un cap de mort enorm,
 Cu două mari orbite, cu țeasta sfărâmată,
 Rînjind, pe câmpul luptei, soldaților ce dorm.

Prin dos, printre copaci,
 Trei umbre, — trei Cazaci, —
 In curte se strecoară,
 Și vintul care zboară,
 Trecând peste zaplaz,

Le fâlfâie mantaua, le vâjâe 'n ureche
 Și 'n drumu-î, ca la niște tâlhari fără pereche,
 Cu picături de ploaie îi scuipă în obraz.
 «Dă-mi barda!» , cere unul pe limba muscălească

Cu răgușitu-î glas.

«Și fii cu ochii 'n patru! Să nu te mișci un pas
 «De lângă grajd!..» Pe urmă, sfârșind să poruncească

La ai lui două supuși,

Incepe să lovească

In pieptul unei uși.

Inăuntru 'n grajd, odihnă. Un cal alb, o 'ntreag' avere,
 Stă culcat pe fân. Hangiul doarme 'n iesle, lângă el.
 Prima lovitură 'n ușe sparge-a neguriî tăcere
 Și-l deșteaptă, ca sinistra detunare de șrapnel.
 «Calul!.. vor să-ți fure calul!..» zice mintea-î îngrozită ;
 Iar el, care, prin minune, din averea jefuită

Cu atât mai rămăsese, — înlemnit de frică, mut,

 Înțelege că-î pierdut.

Măinile îi sunt ca varul. Inima de-abia-î mai bate.

Dac'ar fi un altul față și-ar aprinde un chibrit,

L'ar vedea 'n picioare, galben, slab, cu fălcile 'ncleștate,

Rece, ca și când din mersu-î sângele s'ar fi oprit.

Cerul guri-î dogorește, ars de-o sete ne'nțeleasă ;

Limba-și simte cum se-așează ca o stavilă 'n gâtlej,

'Năbușindu-î respiraarea din plămâni să nu mai iasă, —

Pe cât timp vederea-î piere, amețită de-un vârtej.

Loviturile sparg ușa. — și el stă. Aă să-l omoare,

Știe bine, — și stă țeapăn. Calul sforăe, — și stă.

De fugit, nu e nădejde ; spaîma 'ncepe să-l doboare,

Când Cazacul, dând în scânduri, par'că 'n inima lui dă.

Dar de-odată 'și vine 'n fire ! Un fior în el răsare,

 Și tresare !..

O lumină 'n grajd pătrunde. Prin spărtura unei scânduri

Lăturașe, între ușă și pervazul cu trei rânduri

De piroane 'n lung bătute, — vede-o mână, căutând

Drugul pus pe dinăuntru... și-o speranță 'i vine 'n gând.

Re'nviat ca printr'un farmec, înainte să-î rămâie

Celui-l'alt timp să deschidă, — pe furiș, încet de tot,

Funia de la căpăstru o desnoadă 'n căpătâie,

Stă la pândă, prinde brațul, și i-l leagă de la cot...

Ce s'a petrecut afară, dup'aceea, nu mai știe.

Instinctiv, ca o mașină, într'un fel de nebunie,

Iși pusese 'n faptă planul. Dar curajul i-a fost nor

 Trecător...

Bărbăteasca-î hotărâre i-a sleit de tot puterea...

Chinurile fără seamăn ale spaîmei iar l'ajung...

O să-și piard'acum și viața, după ce-și pierdu averea...
Și la ușă cade lung...

.

S'a trezit în faptul țilei. Nimeni!..

N'a găsit de cât

Brațul retezat din umăr, lac de sânge curs... și-atât!..

FLUTURUL

Uşor, plăpând, cu aripioare
Muîate-n aur, drăgălaş, —
Cum sboară fulgul de ninsoare,
Aşa sbura un fluturaş.
Sbura, şi trupu-î subţiratic
Vopsit cu dungă albastre-verzi,
Sub soare cald, primăvăratice,
Făcea privirile să-ţi pierzi,
Sclipind în rađa reflectată
Pe poleitele-î aripî,
Pierind şi iar sclipind de-o dată,
Din loc în loc, din clipă în clipă; —
Sbura şi-atâtea florî, udate
De plânsul nopţei, îi zîmbea;
Atâtea roze parfumate
De-amorul lui se ofilea!..

În jurul unei chiparóse,
Rotea în sbor, încetinel;
Iar cele-l'alte florî, gelóse,
Nu-'şi luaă ochii de la el.

«— Ce chip frumos! Ce corp subţire!
«Şi gura ta, cu ce parfum

«Îmbată-ntreaga mea simțire
«De câte ori îmi ieși în drum!..
«O clipă uită-te la mine;
«Nu-ți mai lăsa privirea-n jos.
«Nu vezi geloasele-ți vecine
«Cum sorb suspinu-mă amoros?..
«Ne vom iubi până la moarte,
«Și pân' la moarte două vom fi,
«Căci pân' la moarte-n nici o parte
«De tine nu m'oï despărți.
«O clipă uită-te la mine;
«Le fă în ciudă tuturilor;
«Adoarme lungile-mă suspine
«Cu-o sărutare de amor».

Atâta spuse fluturașul
Și chiparoasa tremură;
Iar gura lui, pe loc, vrăjmașul,
De gura ei 'și-alătură.

Când se trezi sărmana floare,
Sburase-amantul mincinos...
Și de pe fruntea-î visătoare
Picaū petale moarte, jos.

Trecu pe-acòlo o albină.
— Nu l'ai văzut pe-al meu iubit?
— Ba l'am văzut, lâng'o verbină;
«L'a sărutat și-a adormit».

Și chiparoasa, întristată,
Plecându-și ochii la pământ,

'Și-a plâns iubirea înșelată, —
A plâns-o, până la mormînt.

.
.

A doua zi, pe la namiază, —
În vremea-n care arzător,
Pribeagul soare-'nvăpăiază
Văzduhul fără nici un nor, —
Vedeai cum frunzele-î se scutur'...

...Iar la o umbră de copac, —
Un băiețuș, prinsese-un flutur'
Și-l înțepase cu un ac.

VÎRFUL CU DOR

În vârful muntelui, sub cerul prevestitor de iarnă lungă,
La raza soarelui tomnatic ce-n vale turme-ntregi alungă,
Pe iarba galbenă, uscată — un băiețandru, un păstor,

Ședea pe gânduri, visător.

Și printre genele gândirei vedea, vedea cum o să plece,
Cum pe covorul din prejuru-î va troeni zăpada rece,
Și trist erea, și câte-o dată adîncul codrului vecin

Iî răspundea printr'un suspin.

Și-a adormit.

O ceață deasă

S'a coborît să-l înfășoare ca-ntr'o maramă de mireasă,
Un stol de îngeri îl mângâie, cântările cereșci îl mint, —
Iar el, vrăjit să doarmă ast-fel, visează'o nuntă de argint;
Visează țara-nvestmîntată ca-n zile mari, de sărbătoare;
Visează imnuri înălțate prea-Sfintei noastre Născătoare;
Visează tron cu scări de aur ascunse-n foii de trandafir;
Visează cum fecioare blonde aleg beteala fir cu fir

Și-mpodobesc pe a lor Doamnă, —

În vreme ce din cer, ca-n basme, cad ploaie fruzele de toamnă.
Și-ncepe-apoi o armonie de mișcă-ntregul univers,
Și hora-ntr'una se mărește și se-nfierbântă-n al ei mers,
Și i se-arată viitorul desfășurat pe-o pânză roză; —
Iar oastea, oastea care trece prin norii din apoteoză,
Coronă de oțel depune pe fruntea unui falnic Domn..

Sburat-aŭ îngerii, — și-un sgotot trezit-a pe păstor din somn.

Pe culmea muntelui, sub cerul prevestitor de iarnă lungă,
La raza soarelui tomnatic ce-n vale turme-ntregi alungă,
Se-aude-n doina unui flaut cum melancolicul păstor
Vorbește codrului de nunta din visul Virfului cu dor.

IULIEI HASDĂU

Cu gându-n cărți, mereu departe, menită să uimești o lume,
Crescuseși mare și cu minte, nimbând poeticul tău nume.
Cât ai trăit, ai stat ascunsă, cum scris fusese că vei sta,
Și nu mi-aduc aminte bine nici focul din privirea ta,
Nici geniala-ți tinerețe, nici duioșia vocei tale ;
Știu doar atâta că-ntr'o noapte, într'un lințoliu alb de jale,
Lăsași și casa, și părinții, și, ca o stea ce vezi trecând
Pe-un colț de cer, — te-ai dus, copilă, te-ai dus, pământu'-
[ntunecând.

Sunt ani de-atunci!... Când vii la «Templu», pe chipu-ți
[rece de statue,
Aștept... Ce-aștept ? Un pic de viață ca prin minune să se sue,
Și, deschizînd a tale buze, să-mi spună-ncet de ce te-ai dus
Când «cerul tot e plin de îngeri» și-atâtea suflete sunt sus.
Căci mi-am trudit de-a surda gândul în cine știe câte rinduri
Să-mi lămurească dacă firea, o dată-nchisă-n patru scânduri
Și-nmormîntată sub o cruce la trunchiul unui tei pălit,
Se mai trezește vre o dată din somnul zis fără sfîrșit.
Mă uit la florile-nflorite, sperînd să te zăresc în ele ;
Mă uit la sfintele icoane, căci sfîntă-ai fost într'ale tele ;
Mă uit și caut pretutindenî, și-aștept, și-ntreb, și iar aștept
S'aud o vorbă, ca printr'însa credința moartă să-mi deștept.

E slabă umbra de nădejde!.. In lunga ta călătorie,
Din câți se duc mereu, nici unul n'am auzit 'napoi să vie,
Și mi-e destul cuvântul «moarte», ca să'mi-aduc aminte iar
Al unei fraze vechiū răsunset: «nu-nvie morții; e-n zadar».

NU MĂ UITA

— Dac'ai ști ce scumpă-î viața
«Și ce dulce-î de trăit,
«Când pe câmpul înflorit
«Te găsește dimineața
«Lâng'o floare adormit ;
«Dac'ai ști ce mulțumire
«E să simți că pe pământ
«Nu ești singur ; că mai sunt
«Alți două ochi, ce, cu-o privire,
«Daū dureri crezămînt ;
«Dac'ai ști că fericirea
«Nu-și deschide al ei rai
«De cât nopților de Maiū,
«Când în inimă vezi iubirea
«Ca o floare-ascunsă-n plai ;
«Că tresari, simțînd obrazul
«Ars de patimi cari cresc,
«Și că-n suflet omenesc
«Nu-î plăcere, ca extazul
«Clipei când ai zis «iubesc ;
«Dac'ai ști, — n'ai sta de-o parte
«Mai aproape mî-ai veni
«Și, jurând că ne-om iubi
«Și nimic nu ne-o desparte,
«Pe-al tău sîn ași adormi.

«Căci mi-ești drag. Mor după tine.
 «Mor să știu de mă iubești...
 «Când te 'nduri de mă privești,
 «Ca o rază care vine
 «De la soare, mă'ncâlzești.
 «Când respiri, mi-mbeți simțirea.
 «Glasul tău e ca un cânt
 «Ingeresc; iar după vînt
 «Când te-nclinî, mi-aud iubirea
 «Suspînînd ca la mormînt.
 «În albastrele-mî petale
 «Azi de-abia m'am învelit,
 «Și-uite cum m'am ofilit!
 «Numai focul gurei tale
 «Mî-ar da zile de trăit.
 «Sărutarea-ți de iubire
 «Ar curma cumplitu-mî dor
 «Și, de-ar fi apoi să mor,
 «Ași muri de fericire
 «Intr'o noapte de amor.»

Intr'ăst chip vorbi o floare
 Unui crin frumos, deschis
 În a zorilor răcoare.
 Iar frumosul crin i-a zis :
 «— De-ți sunt drag, a cui e vina ?
 «Cine-n cale-mî te-a 'ndreptat ?
 «Să te-ascult nu mî-e ertat,
 «Căci iubesc de mult sulfina
 «C'un amor ne înfrînat.
 «Iartă-mă că-ți turbur dorul.
 «Cearcă a-l îndepărta...
 «Și eă, care-n firea ta

«Am sădit nevrând amorul,
«Cât voi fi nu te-oi uita».

Către seară, visătoare,
Cu obrazii amându-i
Arși de plîns, trecea o floare
Pe poteca din zăvoi.
Ai fi zis că e nălucă.
Ochii frumoși nu mai avea.
Doar o inimă pe ducă
Rămăsese-acum din ea.
Și mergea, mergea-ntristată,
Tânguindu-se încet, —
Cum se tânguie, cântată,
O durere de poet.

Tocmai când de zi se crapă,
S'a oprit lâng'un isvor;
Sub o salcie, în apă,
A intrat încetișor,
Și, făcându-și apoi cruce,
Fericită c'a scăpat
De durerea, care-o duce
În mormînt, — s'a înecat.

Și de-atunci, în locu-n care
'Și-ngropase tristul dor,
În toți anii crește-o floare
Floare-albastră de amor.
Când te-aplecî s'o rupî, te cată,
Par'că plînge-n mâna ta,
Și, pâlindu-se, de-odată
Zice-ncet: «nu mă uita».

IN CIMITIR

Peste lespede, sub care dormi acuma liniștită,
Tu, unica mea credință și unicu-mă Dumnezeu, —
In zadar am plîns, căci numai piatra neînsuflețită
A simțit suspinul meu.

Și când mă gândesc că focul sărutărilor de mamă
Nu m'a ars de loc; că-n brațe nu știu tu să mă fi strîns,
Cum își strînge ori-ce mumă copilașul, care-o cheamă,
Deșteptându-se în plîns !...

Nu mă-aduc de fel aminte nici senina ta figură,
Nici ce basme îngîinate îmi cântai încetișor,
Nici cum îndreptai spre mine o-'ngrijată uitătură
Și-un suris întrebător.

Câți flori de grijă, până să mă vezi venit pe lume!
Câte nopți, la căpătâiu-mi, dormitând, m'ai legănat!
Și când tocmai începusem să te strig și eu pe nume,
Mamă-mamă, m'ai lăsat!

In simțirile-mi pătrunse de-o temeinică durere
Amintirea ta eternă și iubirea-mi, zi cu zi,
Au săpat neșterse urme și mi-au dat o mîngăere:
Poate că ne-om întîlni.

De cînd știu că-mi ești pierdută, gîndu-mî sboară tot la tine.
Al tău nume, mamă dragă, eû mereû îl am în glas.
Mizerabilă-a fost moartea cînd te-a smuls de lângă mine,
Cînd, vai ! singur am rămas.

Iartă-mă că-ți turbur somnul cu povestea mea de jale.
Veđi că n'am cui spune dorul, dorul meu nețermurit,
Nesecat isvor de lacrămî pe a vieței mele cale,
La al căreia sfârșit

Cine știe ce ne-așteaptă !...

Pîn'atunci, de dor de ducă,
Lasă-mă să plîng în taină la mormentu-ți adorat,
Ađi, cînd nimeni nu mai vine florî și lacrămî să-ți aducă,
Ađi, cînd toți, — toți te-aû uitat !

I S P I T A

I

În fund de mânăstire, cu ostenite pleoape
Pe cari nesecate isvoare le-aŭ udat,
Cucernică, copila, venit-a să-și îngroape
Durerea dintr'un suflet la moarte condamnat.

Păcatul ei?.. Iubise. În dragostea-î orbească
Țesută din speranțe bolnave, 'și-ascundea
Greșeala, până-'n ziua în care să trăiască
Ea numai pentru dînsul, el numai pentru ea.

Nenorocita!.. Visu-î, ca tot ce-î vis pe lume,
S'a dus... A fost scânteie... S'a stins, a dispărut...
Nici dorul unui tată, nici plînsul unei mume,
Nu pot din gând să-î șteargă ce-a fost și ce-a pierdut.

În lungă rugăciune vrea cugetul să-și stingă,
Sub sfintele icoane să-și ducă traiful trist,
Și, dacă mai curg lacrimi obrajii să-î atingă,
Cu ele să stropească picioarele lui Christ.

II

E noapte bine-'ntinsă. În negura chilieii,
Pe-un pat de lemn trîntită, visează. Somnu-î lin
I-arată fericirea din viața vecinicieii
Și-un zîmbet rătăcește pe chipul ei senin.

EA

O rață de lumină, venind din cer, pătrunde
Adîncul nopței. Doamne, vegheaz'-asupra mea!
Sunt singură,— și totuși un glas, de nu știu unde,
Îmi pare că mă cheamă și mințile îmi ia.

Aud cântări de îngerii. Doui ochi văd că și-aruncă
Privirile spre mine... Altaru-î luminat...
E vremea rugăciuneii... Ce vis, saū ce poruncă
Biserica-'mî deschide, când ceasul n'a sunat?

LUCEAFĂRUL

Alungă grija ce te-'ncinge.
De sus, de unde rătăcesc,
M'am coborât să sting durerea-ți
Cu-un balsam nou, nepămîntesc.

Prin fermecata lui putere,
Pe toți i-am reîntinerit...
Nu sta pe gânduri. Vin'o !.. Vin'o
În raiful ce ți-am pregătit.

EA

De ce aprinzî în mine o stinsă suferință ?
 În cugetul tău, demon, ce planuri ai ascuns ?
 De ce nu-mi lași nici somnul, altar de pocăință ?..
 Nu vezi unde-am ajuns ?

LUCEAFĂRUL

Nu sunt nici demon, nici nălucă,
 Nici nu viû să te ispitesc.
 Misterul farmecelor mele
 Stă-'n două vorbe : te iubesc.

EA

Isus al meu ! Stăpâne ! Ce mari greșeli, ce crime
 Cer viața mea drept plată, ca să mă părăsești ?
 Pedepsa-mi micșorează, ori curmă-a ei asprime,
 Tu, care erți greșeala făpturei omenești !..

Întoarce-te-'n abisul de care mă cutremur,
 Urâtă arătare ! Fugî, spectru 'nșelător !
 Iar tu, Fecioară sfîntă, tu, vezi-mă cum tremur
 Și strînge-mă la sînu-ți a-tot-alinător.

LUCEAFĂRUL

În fața sfintelor icoane,
 Pe cărămizile de jos,
 Nu-ți sîngera-'n zadar genunchii...
 Păcat de corpul tău frumos !..

De ce nu vreî să-'ntorcî spre mine
Albaștri-ți ochi inspirători,
Ca-'n vremea când, sorbindu-ți plînsul,
Te-am mîngăiat de-atâtea ori?...

Eū sunt acel ce, printre stele,
Răsar întâi, ca păzitor.
Eū sunt lumina, care mîngăi
Pe rătăcitul călător.

Spre mine vine tot amantul,
Când, rătăcind prin lunci pustii,
Aștern pe fruntea-î visătoare
A mele raze argintii.

Spre mine-'ndreaptă mândra lună
Surîsul ei ispititor,
Când, dintre valuri, se ridică
Pe orizontul fără nor.

EA

O, da! Mî-aduc aminte de nopțile udate
Cu rouă, când din calea-ți senină te opreaî,
Când adunai pe-o rață speranțele-mî sburate
Și numai cu-o privire durerea mî-alinaî.

LUCEAFĂRUL

Sub ochii mei atâtea inimî
Îndrăgostite se-'ntălnesc
Și-atât de dulce se sărută
Și-atâtea vorbe își șoptesc!..

Apropie-ți ușor obrazul
De-obrazul meu și de mijloc
Mă lasă-ncet a te cuprinde,
La piept strângându-te cu foc.

Murmurul inimei mi-ascultă...
— Suntem atât de fericiți —
Și brațe-n brațe, gură-n gură,
De-un vis de dragoste răpiți,

Alungă teama ce te-ndeamnă
De lângă mine iar să pleci.
Să fim așa întotdeauna...
Rămâi a mea pe veci de veci.

EA

Nu vezi că Cel din ceruri sub paza lui mă are,
Că-n spre eterne plaiuri menită sunt să sbor,
Că ce-ți spun eu acuma e ultima-mi cântare,
Că trebuie să mor?

Nu simți că, de s'ar naște pe buza mea pălită
O vorbă de iubire, un murmur chiar, — ași fi
Lovită de cerescul blestem și că, gonită
Din cer, în nici o parte odihnă n'ași găsi?

Fugi! fugi de lângă mine! Și lasă-mă senină
S'aștept sfârșitul vieții, când sufletului meu
I s'o deschide-o lume, în care flori, lumină,
Iubire, fericire, tot, tot e Dumnezeu!...

III

Zi cu zi mî-ating sfirşitul. Ca un nor de primăvară,
Se pierd toate înprejuru-mî... şi tot cad. Cum să nu cazî,
Cînd pe umeri te apasă a păcatelor povară
Şi cînd gîndul îţi arată ce-a fost erî şi ce e azi!..

Erî, pe pajiştea-nflorită a iluziilor mele,
Cu parfumuri otrăvite fericirea mî-adormeam;
Scînteiam ca far pe mare, într'o noapte fără stele;
Nu ştieam.

Azi, în codru singuratic tinereţea mî-e pierdută;
N'am gustat-o nici o clipă şi-î aproape de apus...
Pe cărări nestrăbătute, dintr'o lume nevăzută,
Fericirea mi s'a dus.

Erî, din pînză de păianjen îmi urzeam vestmînt nădejdiî;
Astă-zî, văd că pe pămînt
Tot e vis, e amăgire, care duce la primejdiî, —
Tot, afară de mormînt.

Şi cînd noaptea, către mijloc, ca o voce depărtată,
Aud clopotul cum sună, lung, sinistru, cobitor,
Mi se pare că-mî vorbeşce pentru cea din urmă dată
Şi că-mî spune c'o să mor.

IV

Cu-nfăţişare de nebună,
Cu sufletul neisbăvit,
La schit, în deal, mai ierî o lună,
Aū dus-o... şi s'a isprăvit.

Acuma, vînt de toamnă bate
Și rupe frunzele uscate,
Făcând pămîntului o blană,
Ce, ca o ultimă pomană,
Le ține morților de cald.

În Sfînta Trîiță din vale,
Numai trei maici aș mai rămas.
'Nălțînd la ceruri osanale,
S'aș dus în deal, încet, agale,
Să-ș facă parastas.

Un clopot în turlă,
Cu toaca se ceartă;
În graiul lor, pare
Că zic «Doamne iartă».

Și maicile cîntă
Cu cărțile-n mînă,
Pe cînd dintr'o strană,
O alta le-ngînă.

Cînd starița-mamă
În juru-ș le strînge,
Plîng toate, — și totuși
Nici una nu plînge.

Nici una nu știe
Ce cată-'nnaintea
Cutăreș icoane:
Aiurea-s cu mintea.

Și slujba urmează
Greoî, poruncită,
Cu gemăt nesincer,
Cu jale voită, —

Iar clopotu-ntr'una
Cu toaca se ceartă:
Deșearte imaginii
În lumea deșeartă!..

V

La groapa ei, a moartei, — o groapă fără cruce —
 Stai, maică! Nu te duce!
Adîncă-î e odihna, precum i-a fost durerea...
 Nu-î turbura tăcerea.

De după brazii negrii, pe calea de robie
A stelelor, se-nnalță la cer, ca o stafie,
Fermecătoarea lună, zîmbind nedeslușit
Copilei, care doarme, de-o lună, sus, la schit;
Iar dintr'un nor, ca-n noaptea ispitei, ese iară
 Luceafărul de seară.

Și ea, dormind, martiră ursitelor porunci,
Și-acum visează poate frumosul vis de-atunci.

DONA CLARA

Spun poveștile că-n țara, —
Țara-n care primăvara
Doarme beată de miros
Cu zefirul somnoros,
Căruî pleoapele se-'nchid,
Când pe câmp se'ntinde seara, —
Spun că la Valadolid,
Numai pentru că-l privise,
Un Paěz înnebunise
Dup'o brună: Dona Clara.

Și tîrziü, dus de nebuna
Luî pornire, — totdeauna
Sărea zidul, singur el,
In grădină, la castel,
Și-acolò, sub un balcon,
Atingînd ușor chitara, —
Ca vrăjitul Apolon,
Prins cu lira-'ntre naiade, —
El, în ritm de serenade,
O chema pe Dona Clara.

'L-auzeaî din vreme-n vreme :
«Noptî întregî o să te cheme

«Gîndul meu, înnebunit
«De-un amor nenorocit, —
«Un amor, pe care-l plîng
«De cu zori și pînă seara,
«Căci în van vreaș eu să-'nfrîng
«Dorul meu a-tot-putinte!...
«El e tot ca mai 'nainte :
«Disperat e, Dona Clara!

«Vino! Să fugim din țara,
«Țara-n care primăvara
«Doarme beată de miros
«Cu zefirul somnoros ;
«Vin'o, raiul să-ți deschid,
«Fermecându-l cu chitara;
«Vin'o din Valadolid,
«Să cătăm aiurea locul,
«Unde poate-o vrea norocul
«Să m'asculte Dona Clara.

«Dac'ai ști ce tare-'mi bate
«Inima, când, pe-'nserate,
«Spre balconul tău mă-'ndrept
«Să te cânt și să te-aștept,
«Tot crezând c'o să te-'ndurî;
«Dac'ai ști ce grea-î povara
«Ăstor crude lovituri,
«Poate c'ale mele șoapte
«Mî-ar erta măcar o noapte
«S'o petrec cu Dona Clara».

.
.
Spun poveștile că-n țara,—
Țara-n care primăvara
Doarme beată de miros,
Cu zefirul somnoros
Căruî pleoapele se-'nchid,
Când pe câmp se-'ntinde seara, —
Spun că la Valadolid
Amorezu-n dor amarnic
A cântat un an... zadarnic !...

Erea surdă Dona Clara.

1877—78

— ... Și cum îți spun, surată, eă par'că sunt nebună,
«Că, uíte, se-nplinește Duminecă o lună
 «De când s'a dus Călin,
«Și n'am primit o slovă, păcatele de mine,
«Să-î știu și eă de urmă, să-mi spue dacă-î bine,
 «Să nu-mi mai fac venin.

«De cum se luminează și pân' la scăpătate,
«Tot trag mereu lădejde că, cine știe, poate
 «Vre-o veste mî-o pica,
«Cum i-a picat deunăzi Măriei lui moș Trică ; —
«Da' vėz eă că de geaba aștept și mult mî-e frică
 «Să nu-î fi fost ceva.

«Afurisită grijă !.. Ce-o fi făcând băiatul ?..
«Iar mi se bate ochiul, bātu-l'ar necuratul
 «Și n'ar cobi a rău !..
«Mî-a dat în sec cu bobii mai ieri la șezătoare...
«Fă-ți semnul crucii, soro, să nu zic vorbă mare,
 «Ferească Dumnezeu !..

«S'a dus și rostul casei... Nicî masa nu e masă...
«Nicî nu mai știu de vite, cu cine mi le lasă
 «Să plece la pîriu...

«Nu-î spor la nici o muncă... Când mi se-ntâmplă-n mână
 «Să iaŭ și eŭ un caer, staŭ câte-o săptămână
 «Cu furca prinsă-n briŭ.

«Păi ce, te joci cu focul?.. Auzi că vin păgânii
 «Ca spuza, să ne-nghită, — că' zice că Rumânii
 «Le-aduc pe cap nevoi...
 «Spunea mai ieri nu-șc'ine că nu-î nici gând de pace
 «Și că, de-o fi s'ajungă să treacă apa-ncoace,
 «S'alege praf de noi.

«... Așa, cumătră Dino, mă ia cu amețeală
 «Când prind a da cu gândul ce-o fi-n învălmășeală
 «Pe ăl pământ străin.
 «Sărac de mine, Doamne, aibi milă de oștire,
 «Și-omoară-mă mai bine, de cât să-mi vie știre
 «Că mî-a murit Călin.»

În prispa unei case vorbesc două vecine.
 De patru zile plouă mereŭ pe arături.
 Ograda-ncețoșată nu se mai vede bine
 Și fulgerul nu-și tae pe sus șerpuituri.

Pe-o roată de foc, fierbe într'o căldare apa.
 Corlata afumată se uită lung la ea.
 Pe masă, stă o pâine. În dosul ușei, sapa,
 De-atâta dor de muncă, nu-î vine să mai stea.

Muiat, în bătătură, un câine loc își cată.
 Din strășini pică ploaia, — cum pică sub copac
 O frunză veștejită, când suflă câte-o dată
 Tomnatic vânt de seară, din vale spre conac.

Si staū în prispa casei, și-așa vorbesc de-o lună...
Într'una spun, — ca fusul ce nu măi stă din tors...
«... Că' uite, vezi, surato, eū par'că sunt nebună...»

Călin, din bătălie, nicī nu s'a măi întors.

A N A

La mijloc de noapte rece, sub lumină de felinar,
Din mansarda friguroasă și cu geamuri de hârtie,
Ana, victima orgiei, ese-n ulița pustie,
 Pe trotuar,
Să pândească trecătorii și, gemând de sărăcie,
Să se vîndă, desgustată, ori și cărui buzunar.

Multe cad sub lovitura nemiloaselor nevoi !
Și de multe ori poetul a găsit pe treapta scării
O femeie, fără sprijin, cerînd pâine desfrânării
 Din noroi ;
Dar ca ea năpăstuită și-mbrâncită degradărei,
N'a fost nimeni să ne spună de-aũ trăit pe lume doui.

S'a născut într'o tavernă, la un colț de bulevard ;
A trăit între rușine și femeile murdare,
Culegând cuvinte goale, ori schimbând o sărutare
 Cu-un bastard ;
Pe zăbranicu-î de fată n'a cusut mărgăritare,
Căci nici crinul nu-nflorește pe maidane, lângă gard.

Și-a avut o mamă, însă nici n'a supt la sînu-î gol,
Nici știu să zică «tată», căci n'a fost cine s'o-nvețe ;

Triste zile înneacă oflita-î tinerețe

In alcol, —

Triste zile îi duc traful; iar ca mâine o să-nghete

Pe podeala de la morgă, ridicată din nămol.

* * *

Muză, plângi! Suspină, harpă! Curgeți, lacrimi, pe hârtie

Cu-al meu cânt!

Și voi, suflete creștine, recitați o elegie,

La mormînt!

Ana, sclavă desfrânării și destinului sălbatic

Ani în șir,

Astăzi... astăzi putrezește, într'un fund de singuratic

Cimitir.

In pomelnic, nici un preot nu citește al ei nume,

La altar,

Căci muri, umblînd să-și vîndă sărutările la lume,

Pe trotuar.

Muză, plângi! Suspină, harpă! Curgeți, lacrimi, pe hârtie

Cu-al meu cânt!

Pentru bietekele victime, recitați o elegie,

La mormînt!..

BALADA SCHELETULUI

Tânără eream, frumoasă;
Ochī dulcī tineri-mī făceaū;
Curtezaniī mă priveaū
Ca pe-o piatră prețioasă; —
Și din toți, pe-un biet poet
L'am iubit. Dar, într'o vară,
Ursitorile-l luară.
El, s'a stins încet-încet...
Iar eū, până-n primăvară,
Ajunsesem ca schelet.

Și-am plîns nu știū-n câte rîndurī...
Până ce-ntr'o zi de Maiū
Pe vecie mă culcaī
Intr'un leagăn strîmt, de scîndurī.
Anī întregī, fără regret,
Sub o cruce fui lăsată,
Și-acolo, de toți uitată,
Imī văzuī încet-încet
Tinerețea-nmormîntată
Prefăcîndu-se-n schelet.

Frig mī-erea. Dar ce poți face,
Dac'ășa vrea Dumnezeu?

Și pe urmă, bine-rău,
Cel puțin dormeam în pace.
Însă morții-ncet-încet
Cimitirul înțesară;
Două gropări m'au dat afară
Din mormânt; și-acuma, biet,
Tremur de-astă primăvară
Lângă gard, cu-un alt schelet.

*

Tinere, ce sperî în moarte,
Prea-ți faci visuri de poet!..
N'o să ai de-odihnă parte,
Nici trăind, nici ca schelet.

DOUĂ RUGI.

S'aũ stins luminile la geamuri. Tăcerea nopții răscolind,
Ateul, singur în odaie, sfărîmă candela, răcnind:

Ce creier sec în tivgă spartă
Și ce prostie, să te-'nchini
Unui portret, fiind-că poartă
Pe cap cunună de ciulină!
In țândări sparge-te, icoană,
La care-n zile de dureri
Cerut-am milă și pomană,
Crezând în sfintele-ți puteri!
La câini anafura, uscată
Din vremea când, în buzunar,
Păstram bucată cu bucată,
Ca o comoară de avar!
Pe ușă sboare lumînarea
Aprinsă-n nopțile de Paști!
La vânturi bine-cuvîntarea,
Pe care-o ceri de cum te naști!
Și cu aiasma învechită
Să spele curtea! Arză-n foc
Și cărți, și cruce, și richită,
Și-ngălbenitul busuïoc!...
La ce slujesc atâtea fleacuri
Plătite popilor cu bani!

Ca să probăm din veac în veacuri
Că suntem niște gugumanî ?
De unde sluta datorie
Să faci mătăanii la altar
Și să te crezi cu-o leturghie
Trecut pe-al raifului hotar ?
Temând semețele blesteme
Din fundul iadului de foc,
Cum am răbdat atâta vreme
De mine-însuși să-mi bat joc ?...
Dar azi se curmă comedia !...
Văzui că sfinți-s de carton,
Că e stupidă parodia
Cu turn clădit pe Babilon,
Cu oști hrănite dintr'un pește
Și dintr'o pâine, cu minuni
In cari tonții cred orbește ;
Găsiți că toate sunt minciuni ;
Putui să văd crămpeii ații,
Cu care mișcă pe păpuși
Și-nșeală mi de generații,
Schimbate-n turme de sūpuși ;
Azi, știu c'am fost o minte seacă
Să cred că tot ce nu putem
Există cine-va să-l facă
Și strig, și urlu, și blestem !..

Atâția ani am supt veninul dintr'o credință ticăloasă ;
Atâția ani, cu trup și suflet, la tine, Doamne, am robit ;
Și, când cerui și eu odată să-mi dai din inima-ți miloasă
Un strop de sînge, ca să satur cu el o boală fometoasă, —
Aî asurzit.

Șciuși să faci din mine tată și foc să dai simțirei mele ;
 Dar dacă ochii mei se-ndreaptă spre tine, în smerit îndemn,
 Și tremurînd, mut, fără sprijin, strîns de-ale groazei lanțuri
 [grele,
 Aștept o vorbă, sau un zîmbet, s'adăp puterile-mi cu ele,—
 Rămâi de lemn.

Cât am trăit în bălciul lumei, pe care mâna-ți îl conduce,
 Să-mi scapi copilul de la moarte, — atîta lucru ți-am cerut...
 Un singur lucru, fi'nd-că viața vedeam dintr'însul cum se duce;
 Un singur lucru, pentru care eră destul să faci o cruce, —
 Și n'ai făcut.

Din carnea-î tînără, plăpîndă ca spuma stînd de-asupra mării,
 Lăsași să rupă dinții morței, făcînd din mine un nebun ;
 Și coasa ei lăsași să taie, cum tai pe marginea cărării
 Un biet boboc, dar îmi rămîne cuțitul greu al răsburii,—
 Și-am să-mi răsbur !

Cum vrei să cred că ești puternic, că știi ce vrem și faci
 [tot bine ?
 Pe cine vrei să-nșeli într'una, cum anî întregi m'ai înșelat ?
 Ești smeū din basme... Și de-almintrelî, cu-atât mai bine
 [pentru tine,
 Căci, dac'ai fi, și față 'n față te-ai fi găsit cînd-va cu mine,—
 Te-ași fi 'njunghiat !...

Nu! N'ai trăit în nici o parte,
 În nici o lume și nici cînd,—
 De cînt în capetele sparte,
 La toate gurile-căscînd,

Pe vechi tavanuri de biserică,
Vorbind la sfinți cu ochii scoși
Și 'n norii munților himerici
Din țeasta celor păcătoși!
Ei te-au făcut, — dintr'o grămadă
De lut de sub iconostas,
Cum fac copiii din zăpadă
Statui topite peste-un ceas.
Ți-au pus în dreapta sceptru de-aur,
Cu care oamenii să-ndrepti,
Culcând alături un balaur,
Să ducă-n iad pe cei nedrepti;
Te-au așezat, ca pe-o paiață,
Sub arcuitul curcubeu
Și, într'o bună dimineață,
Te porecliră Dumnezeu!...

Iar eu, când văd din ce prostie
De-abia acum m'am deșteptat,
Admir a lumii neghîobie
Și strig, și blăstem necurmat:
E drept să negi Dumneșeirea,
Cum e rușine să te-nchin!
E timp ca-ntreagă omenirea
Să sape templu-n rădăcini!
Și sfinții, dacă cu nesațiu
Privesc surpatul adăpost,
Să treacă pe-alt pământ din spațiu
Și să-l zidească cum a fost!...

* * *

S'au stins luminile la geamuri. In calmul nopței dibuind,
Copila, singură-n odaie, aprinde candela, șoptind:

Al lumei Tată, bun Părinte,
A-tot-Puternice Stăpân,
Ascultă ruga mea fierbinte,
Ascultă cu ce dor o-ngân.
Cu ochii plânși, cu chip ca ceara,
Cu suflet desnădăjduit,
Purtând pe inimă povara
Unei dureri făr' de sfârșit,
Legată-n lanțuri de păcate,
Cu pieptul ars de-al lor venin,
Cerșind un pic de bunătate, —
La tine, Doamne, mă închin.
Căci dacă, stând pe tronul lumei,
Răsbuni pe cei nedreptățiți,
Tot tu ștergi lacrămile mumei
Și-ajută pe cei nenorociți ;
Tot tu lungești de azi pe mâine
Nădejdea vieței dintr'un veac ;
Tot tu dai codrul rupt de pâine,
Din care mușcă un sărac ;
Tot tu întinzî bătrâna-ți mână
De-asupra celor cari mor,
Când corpul intră în țărână,
Iar duhu-n ceruri își ia sbor:
Tu duci la groapă o copilă,
Sădind un dor nețărmurit,
Și tot la tine vede milă
Un biet de vârstă prigonit.
Ascultă și-auzi ori-ce mișcare ;
Vezi toți supușii tăi plângând ;
Știi vina mea cât e de mare,
Cum știi ce are omu-n gând, —

Și fi'nd-că ești a-tot-puternic
 Atât de drept și-atât de bun,
 Fii blând la glasul meu cucernic,
 În care sufletul îmi pun.

Când ochi-mi turburi cu oroare vedea-vor moartea așteptând;
 Când buza mea, însuflețită de-un șir de ultime suspine,
 Va căuta să se mai roage, prea-sfîntu-ți nume murmurând,—
 Aibî milă, Doamne, și de mine !

Când, veștejiți de suferință, obraji-mi, galbeni și uscați,
 Me vor preface în fantomă rătăcitoare pe ruine;
 Când toți din jurul meu fugi-vor, de fața mea înspăimântați,—
 Aibî milă, Doamne, și de mine !

Când mintea mea va fi în prada neînduratei întristări,
 Gândind la țermurile morței, de unde nimeni nu mai vine
 Și peste cari stăpânește puterea negrei disperări, —
 Aibî milă, Doamne, și de mine.

Când de la inimă la tâmple, ca niște ultime scânteî,
 Simți-voi sângele că-nghiăță; când lumînarea îmi vor ține
 Și când lințoliul nefinței se va lăsa pe ochii mei, —
 Aibî milă, Doamne, și de mine !...

Dar pân' atunci, păstrează-n mine
 Credința oarbă de creștin
 Și fă ca lungile-mi suspine
 Să spele răul pe deplin.
 Să nu rămână nici o pată
 Pe fruntea-mi arsă de păcat,
 Cu care-n ceasul de răsplată
 Să merit iadul ne-ndurat.

Imă schimbă ochii în isvoare,
 Din cari, rîuri şiruind, —
 De când se-ascunde roşul soare
 Şi până-l vezi pe cer suind, —
 Să ud păcatele-otrăvite
 Ce peste anii mei se cern,
 Să sting cuptoarele roşite
 De para focului etern.
 Trimete-o umbră de iertare,
 In visul meu venit de sus
 Şi lasă gura-mi cu-nsetare
 S'atingă crucea lui Isus ;
 Căci ori de câte-ori văd spini
 Pe capul lui de sânge ud,
 De care riseră hainii,
 Lovindu-l rău, lovindu-l crud ;
 De câte-ori cu-nflorare,
 Ştiind martiricu-î sfârşit,
 Privesc zdrobitele-î picioare
 Şi-l văd de-atâtea ori rănit ;
 Când ştiu că noi am fost de vină
 De l'aū întins pe cruce viū, —
 Supusă, fruntea mi se-nclină
 In faţa Sfintului tău fiū.

Al lumei Tată, bun Părinte,
 A-tot-Puternice Stăpân,
 Primeşte ruga mea fierbinte,
 Pe care dornică o-ngân, —
 Şi pentru roaba-ţi pocăită
 Imi plec genunchii şi mă-nchin :
 Păzeşte-o, Doamne, de ispită
 In vecii vecilor, — Amin.

Z A M B I L A

- «Apòlo, zeù-Lumină, rătăcitor în aer
 «Și Rege-'n Univers,
«Oprește torsul zilei din auritu-ți caer,
 Oprește-te din mers!
«Oprește-te și vino cu mine pe-o colină,
 «Să stăm ca două copii;
«Eū, razele-ți prin plete să simt cum mi se-anină;
 «Tu, frate bun să-mi fii;
«Să ne urcăm pe munții, ce mîndri-'și 'nalță piscul
 «La Joe; să mă-'nveți
«Cum să vînez cu arcul; să ne jucăm cu discul;
 «Cu drag să mă răsfeți;
«Și, până vine Phoebe, să nu-ți ieși drumu-'ncòlo...
 «...Vai! nici nu m'ascultași!..
«De geaba plâng în cale-ți, — căci tu, te duci, Apòlo,
 «Te duci și iar mă lași!...»

Pe-un drum, în Amyclaea, cam pe la vremea-'n care
Se-arată zeul zilei, plîngea un băiețel.

Ți-erea mai mare mila să-l vezi cu ce-'ntristare

Privea spre soare țintă și se ruga de el.

Și lacrămile curse i le puteai culege,

Căci se schimbase toate în lacrămi de argint...

Frumos eră copilul, eră copil de rege,

Frumos cum n'a fost altul și se numea Iacinth.
 Dar soarele, statornic în vecinica lui fugă,
 Nepăsător trecea ;
 Nicî nu băga de seamă nevinovata rugă
 A celui ce plângea.

De-abia trei zile-'n urmă, doritul Zeu-Lumină
 S'a-'nduplecat și, mândru, din cer s'a coborît ;
 S'a coborît pe-un munte, din munte pe-o colină,
 Și din colină'n vale, pe-un drum, într'o grădină,
 În care sta copilul, pe gânduri, amărit.
 Erea pe la 'namiază. Al Arthemisei taur
 De veste dase Nopteii că Țiua-a stat în loc ;
 Iar Zeul și copilul, cu-un disc aprins de aur,
 S'aū apucat de joc.

Orî nu i-a fost scris însă să-l ție mult norocul,
 Orî vre un Prea-Puternic de sus i-a fost vrăjmaș :
 Sărmanul băiețaș

Nicî n'apucase bine să se dedea cu jocul,
 Și, lunecând pe iarbă, nu mai putu s'ajungă
 Cu mâna pân' la discul ce dogorea de foc ;
 Nu-l prinse bine ; discul căzu ; tăioasa-i dungă
 L'ajunse drept în tâmplă... și-l omorî pe loc.

De-atunci, în Amyclaea, cum vine primăvara,
 Pe drumul din grădina cu lacrimi de argint
 Unde-a murit Iacinth,
 Răsare-o floriceică, — și Zei-î zic *Zambilă*.
 Apolo, când o vede, orî plânge până seara,
 Orî trece și, pe dată, se-'ntunecă, — de milă.

ULTIMA SCRISOARE

Par'c'o văd și-acum odaia singuratică, în care,
Pentru prima oară soarta, noaptea, singuri ne-a-ntâlnit.
Noaptea tristă! Tristă soartă! căci întâia-mi sărutare
S'a schimbat într'o iubire, care m'a nenorocit.

«N'am pe nimeni, nici avere, și nici țintă, nici credință;
Merg, cum merge disperatul, până ce n'oî mai putea.
Poate că-mi mai rămăsese o scânteie de voință, —
Dar acum s'a stins și ea.

«Sunt pierdut!.. Atâta vreme, zi cu zi, lucraî într'una,
Cu speranța din iubire fericire să-mi urzesc, —
Și tu, când de-abia altarul măi aveam să-l isprăvesc,
Aî fugit și măi lăsat...
De ajuns a fost o vorbă, și, cât numerî în gând «una»,
Templu-ntreg mi s'a surpat.

«Cine-ar fi crezut vre-odată, cui i-ar fi trecut prin minte
Că cuvintele-ți în taină ereau toate jurăminte
Femeești?
Cum de n'a fost nimeni față, cînd ziceai că mă iubești,
Să-mi fi spus: «n'o crede! minte!»

«Într'atît ai fost vicleană, prefăcută și sperjură,
În cât vorba de iubire ție nu ți-eșea din gură,
De cât pe șoptite, — par'că singură te rușinaî
De fătarnicul tău grai.

«De-ar fi fost în tine numai umbră de amor rămasă
Din ce-a fost odinioară, tu nu te-ai fi hotărât
Să mă lași pe negândite și-n ascuns să fugi de-acasă.
De m'ai fi iubit statornic, în genunchi te-ai fi tărât,
Cum te-ai mai tărât odată, astă iarnă-n ger, pe scară; —
Și eă n'am fost fără suflet, nu ți-am zis «înghiat'-afară!»;
Cu-un cuvânt ți-am dat iar viață, pe când tu... m'ai omorât!

«Ce-a fost scris, mi s'a-nplinit.
Nu mai pot nimic preface.
Ești ca moartă. Ori-ce-ași face,
E de geaba! S'a sfârșit!...

«Totuși, cînd m'aduc aminte cu ce foc te-am strâns în brațe,—
Câte vorbe mari, doar vorbe, la ureche m'ai șoptit,—
Cum lăsaî de-a tale buze sărutarea-mi să se-acațe,—
Cum mă desmierdaî, zicându-mi «copilașul meu iubit»;
Cînd m'aduc aminte-atâtea nopți în care-ai fost bolnavă,
Cum, la fie-care gemăt, tresăream, prins de-o grozavă
Teamă că mi te ia moartea și că nu te-oî mai vedea,
Și cînd mă gîndesc că ăst-fel, eă al tău și tu a mea,
Fost-am optsprezece lunî, —
Mă cuprinde-un dor sălbatic și mă-ntreb în disperare
Care-ar fi altă scăpare,
De cât să sfârșesc la morgă, saă la casa de nebunî?...

«Opt-spre-zece luni!... Se poate să-ngropi tu atâta vreme
Înșirată împreună, să uiți tot și să mă lași
Fără nici o remușcare, fără frică de blesteme,
Ca un laș?...

Căine să-ți fi fost în curte, și tot meritam o soartă
Mai ușoară de cât asta!... Spune tu, ce ți-am făcut?...
Ce rău mare mi-a fost vina? Care lucru din trecut
Te-a-ndemnat să mă lași singur să târâsc o viață moartă?...
Ai uitat de tot atâtea nopți de veghe, petrecute
Jos, pe scânduri, lângă patu-n care, palidă, gemeai?
Nu ți-am dat tot ce-avusesem? și stăpână, nu mi-eraî?

Din plăcerile trecute,

Nu s'a deșteptat nici una să te mustre ce făceaî?...
Când știeai că, fără tine, sunt o iarbă fără soare,

Inima cum te-a răbdat

Să lovești în mine astfel?... Pentru ce m'ai înșelat?
Cine ți-a vândut otravă, vrând pe-ascuns să mă omoare?
Pentru cine, suflet negru, pentru cine m'ai lăsat?..

«Vai! Ce ceasuri de tortură am răbdat de-o săptămână!..
Numai Cel care te vede știe cât am suferit...
Și când simt acum că încă plâng, ținând condeiu-n mână,
Mă mir singur ce putere am avut de n'am murit.
De-atât bine să ai parte, cât amar mi-ai dat tu mie.
Și nu crede că te blêstem... Nu! căci, dacă-n dușmănie
Ași dori să-ți ieî răsplată pentru fapta-ți de calău, —
Ar fi drept în gura mare să blestem numele tău,
Și cu degetul la lume să te-arăt, strigându-i: iat-o!
Iat-o vipera, ce viața cu minciuni mi-a 'nveninat'o!..

Ar fi drept să te-njosesc,

In tot felul și ori-unde mi-ar fi dat să te-ntâlnesc, —
Să-ți desgrop iar tinerețea, ca să știe și străinii
Ce femeie ești, ingrato;

Și să-ți pun portretu-alături cu portretul Mesaliniî,
Orî cu-un glonț, la drumul mare, țeasta-n două să-ți despice

Și-n batjocură să-ți zic :

Somn ușor, prostituato !..

Insă nu ! Te iert ; nu pentru că vre-o frică mă oprește,
Nici de milă ; ci cu gândul la trecutul nostru mort,

'Ăst trecut, pe care-l port

Ca o sfântă amintire, ce prin dragostea-mî trăește.

«Dar, -- fiind-că, fără tine, lumea-ntreagă-mî pare goală,
Pentru că singurătatea e cea mai haină boală,

Când iubești ca un nebun,

Și fiind-că n'am putere nici să uit, nici să-mî răsbun, --

De cât să umblu să cerșesc

O dragoste-nnapoi luată,

Sau de cât poate viața toată

Cu dorul tēu să-mî otrăvesc, --

Maî bine mor și isprăvesc !..»

Târziū, la luminare, pe-o masă de cărți plină,

Un tînăr scie. Plânsui nu-și poate stăpâni.

Din vreme-n vreme, capul pe brațul stâng 'și-nclină.

Stă cât-va timp pe gânduri... și-ncepe iar a scri.

Pe urmă, când sfârșește, se scoală. Dă să plece, --

Dar cade jos, cu ochii țintiți la un inel

Ce 'și-a zărit în deget. Apoi, cu sânge rece,

Ia un pistol, l-încarcă și-l pune lângă el.

Afară, pe fereastră, încet, ca prin surdină,

Trist ca un «de profundis», trist și-nduioșător,

Se-aude o vioară cântând la o grădină

Un vals de nebunie dintr'un fatal amor.

Trezit din vis, amantul tresare. 'Și-amintește
De noaptea-ntâi... și plînsul iar nu și-l poate-opri...
Durerea desnădejdiî cumplit îl chinuesce...
Stă cât-va timp pe gânduri și-ncepe iar a scri :

«Tot ce-ți mai cer e să nu-mi lași
Mormântul neacoperit ;
Să-ți amintești că mă-nșelași
Și că, dintr'asta, am murit».

A sfârșit. C'-o hotărâre, care-n sânge-î varsă foc,
Plimbă ochii pe scrisoare, ca și cum ar reciti-o...
Pe-un portret ascuns la sînu-î scrie sus, în colț, *adio !..*
Trage-n tâmplă cu pistolul... și rămâne mort pe loc.

CÂNTECUL NEBUNULUI

«Dacă-î drept că ținta vieții nu-î mormântul,
«Că nu e sicriul primul nostru gând,
«Că minciuni spun soarta și presimțimântul,—
«Pentru ce copilul se naște plângând?

«Dacă farmec este a iubi femeea,
«Dacă nu strângi șearpe, când în brațe-o strângi,
«Dacă fericirii ea îi dă scânteia, —
«Pentru ce amorul te face să plângi?

«Pentru ce staū triste sălciile? Marea
«De ce geme, dacă lumea e un răi?
«De ce, la icoane, plânge luminaea?
«De ce lăcrămează vița, când o tai?»

Cel ce cântă aste întrebări nebune,
Până mai deună-zî a fost fericit.
De necaz, Urîtul a vrut să-și răzbune
Și la-'nnebunit.

.

Intr'o dimineață, moare... și se-'ntâmplă
Să-'i găsesc o foaie, ghem în pumnul stîng,
Foaie-'n care-'ntreabă: «Optimism nătâng!
«Pentru ce acuma, când un glonț în tâmplă
«O să-'mi stingă viața, — pentru ce nu plîng?»

ÎN SOMN

St !.. Doarme.

...E pe la o mie trei-sute opt din altă eră,
In lumii antice, pe hotarul împărăției lui Neptun.
Miros de mirt și de tămâie e-'mprăștiat în atmosferă ;
Iar chiparoaselor zefirii minciunii de dragoste le spun.

Pe drumul sacru, care duce la templul tristei Ariane,
Inaintează, dus pe gânduri, el, — tînăr și voinic băiat, —
Când, dintr'o umbră, trei ființe nepămîntești, aeriene,
Aă răsărit să-î tae calea și-l țin în loc, extaziat.

«Sunt *Poezia*», cântă una ; «sunt *Frumusețea*», alta zice ;
A treia-î spune la ureche : «*Imaginația* sunt eă» ;
Iar toate-n cor îi cer : «Alege ! Veî fi frumos ! Veî fi fericit !
«Veî fi poet !... Imbrățișează pe-aleasa sufletului tău !»

Ispita-n cumpănă l'aruncă. A simțimîntelor lui barcă
Nu știe spre ce țărnm s'apuce, căci florî în cîte trele sunt
Și cîte trele-l chiamă ; totuși, a fost o clipă-n care par'că
Ar fi răspuns, — dar niște strofe aă 'năbușit al lui cuvînt.

«Ia seama !», cântă *Poezia*. «Otravă-n orî-ce florî există.
«Gândește-te spre ce isvoare de-'nveninate disperări,

«Spre ce bolnavă existență, și mizerabilă, și tristă,
«Te-ai îndrepta, pornind acuma pe dureroasele-mă cărări.

«Din ceasu-n care te dai mie, încep suspinele tristeței,
«Dispari de pe arena lumei, nu mai ești om, nu mai trăiești;
«Ce e al tău, nu te mai mișcă și nu-ți mai torci fuiorul vieții;
«Te uiți la lume cum îl toarce din caere dumnezești.
«Orî-ce suspin, orî-ce plăcere, 'ți-aprinde pofta de-a descoase;
«Ca binele să știi cum naște, întrebî de ce e răul rău,
«Și, când problema vezî că n'are destule puncte luminoase,
«Te dedublezi, făcând din tine, inconștient, spionul tău.

«Pe marmora de dureroasă autopsie sufletească,
«De n'ai cadavru la-'ndemână, pe tine-însuți te lungești;
«Complice minței, care cere neconținut să se hrănească,
«'Ți-'nfigi în inimă scalpelul, diseci și, triumfând, zîmbești.

«Și cât de greu e să ieși note! Și câți nu vor să ți le șteargă!
«Și câte lupte cu Ideea, acest Proteu de neatins,
«Vicleană zeitate, care, spre a scăpa de cei ce-aleargă
«În urma ei cu brațe-'ntinse, își schimbă chipul înadins.

«Când 'ți-a căzut în fine-n mână, ea, vagabonda ta idee,
«Când, pentru că 'ți-erea ostilă, la rîndul tău îi ești ostil,
«Ai cucerit-o?.. Nu!.. Iți cere s'o ieși, s'o-'mbraci, ca pe-o femeie,
«Cu mântia subțire, fină, a elegantului tău stil.
«Și pân' s'ajungî acolo, nervii ți se irită, țeasta-'ți crapă,
«'Ți-e creierul ca un burete din care-ai stors ultimul strop...
«Și ce mai vine-apoi? Cortegiul de cioclii, cari groapa-'ți
[sapă :

«Invidia prietenească, al dușmăniilor potop,
«Desgustul, și-n sfârșit nevroza, cu-a ei neliniște ciudată,

«Cu bănelile-î bizare, cu insomnii și-alucinări,
 «Cu suferințe, cu capricii nemulțumite nici odată,
 «Cu energii supra-umane și femeștii descurajări.
 «Ia seama !..»

Cântul Poeziei 'și-a stins ecou-n atmosferă.
 Aerianele ființe trist cată la băiatul trist;
 Iar el, în somn, pe la o mie trei-sute opt din altă eră,
 Le-a-'mbrățișat pe câte trele și... a visat că e *artist*.

.

Tot doarme?... St!... Lăsați-î somnul, popas pe drumurile
 [vieței,
 Unica liniște pe lume, unicul morței frate bun, —
 Narcotic, fără care omul din scurtții anî ai tinereței
 Ar face-o lungă agonie și-n urmă ar muri nebun.

No. 127

UNUI SINUCIS

Soartă ucigașă! De ce-ți bați tu joc
De nepărtiniții tăi, fără noroc?
De ce-î lași să sboare către ideal,
Când știi c'-al lui soare le va fi fatal?
De ce le dai creeri să 'și-i chinuiască,
Sclavă vrând să-și facă gloata omenească, —
Vis deșert, în lumea noastră mai deșartă, —
Când știi că pe nimeni legea ta nu iartă?
De ce, ca o mamă vitregă ce ești,
Îi înjugi la plugu-ți, forța le sleești,
Și, după ce rodul trudei lor aduni,
Le dai brânci în curtea casei de nebuni?
De ce le-ațâți setea de-a bea din victorii?
De ce-î scoți în calea mincinoasei glorii?
De ce nu le-'nnăbuși zilele din fașă,
De când văd lumina? De ce ești vrăjmașă,
Dac'o-dată' poarta vieței le-ai deschis?
De ce nici odată nu-'ndreptezi ce-ai scris
In sinistra-ți carte, — și-'n sfârșit când 'ți-e
Voia-'ndeplinită, de ce rizi? De ce?..

'Ți-am văzut la morgă încă o victimă.
Zeci de ani luptase, bietul osândit,
Să-și atingă ținta, — vrednică, sublină, —
Și, când s'o atingă, cobeo, l'ai lovit!
Pe-ale lui largi tâmple nu fusese puse
Florile răsplății, de care-a fost demn.
Glonțul, — disperarea, — i le străbătuse;
Drept cunună, numai un oribil semn;
Iar pe piept, în dreptul inimei, în loc
De vr'un trist pomelnic al atâtor fapte,
Din izbânda căror n'a avut noroc
Să-'ntreție-al minții stins-prea-iute foc, —
Numărul o sută două-zeci și șapte...

Soartă! Soartă! Soartă! Cum 'ți-ai bătut joc!..

R O M A N

I

Spre primăvară se-'ntâlniră,
Lâng'o fereastră, la un bal,
Și când, privindu-se, porniră
Mânați de-un vals, — un vals fatal —
Uitat-aă ochii fără număr,
Că sunt pe lume aă uitat,
Și-obrazul ei, plecat pe umăr,
A prins, din sbor, un sărutat.

II

In Maiü de-apoi, s'aă însoțit.
A tinereței nebunie
Pe amândouă 'i-a îmbrâncit
In prozaism de cununie.
Visaă că viața-le-'mpreună
Va fi un fluture pe-un crin:
Nu se gândește la furtună
Un om, când cerul e senin.

III

Și prin Septembrie se sfădiră.
 Cum? Nu-și dau seama nici atât.
 Ei, între ei, nu-și mai inspiră
 De cât regrete și urât.
 Amorul lor a fost grădină;
 Dar grindina, căzând pe flori,
 Le-a veștejit din rădăcină...
 Și nu răsar de două ori.

IV

În iarnă, s'aũ și despărțit...
 Nenorocită căsnicie!.. —
 Pe el lăsându-l ca trăsnit,
 Pe ea svârlind-o-'n sărăcie, —
 Ca și cum dragostea din bal
 Nicī n'ar fi fost... Răceala crește;
 Iar valsu'-acela, vals fatal,
 Nicī amintit nu mai trăește.

Roman pe scurt:

Azi, se 'ntâlniră;
 Pe la amiază, s'aũ însoțit;
 Un ceas în urmă, se sfădiră, —
 Și seara s'aũ și despărțit.
 El, cu beția se mângâe;
 Ea, duce viață fără frâu...
 Din ăst amor, ce-o să rămâe
 De cât un vițiu și-un desfrâu?..

C O P I L

«— Tizzi dragă, de ce cauți să mă superi?... Tu ești fată
«Cum se cade și cu minte... nu ești fată de milog.
«Aide, maică... Fii de treabă... Soarbe ici... Numai odată...
«Nu-mi da peste mână, mamă... Vezi cât de frumos te rog...»
Și sărmana mumă-ncearcă să-și înduplece bolnava,
Care nu mai vrea s'asculte și nici leacuri să mai ia.
Biata fată zace dusă. Vremea trece... iar zăbava
Îi scurtează restul vieții, chinuind-o, vai de ea!
Instinctiv, de frica morții, își afundă capu-n perne,
Cu figura-ngălbenită ca o foaie de porumb.
Peste buzele uscate vinețea i se-așterne
Și de-abia-î mai scânteiază ochi-n cearcane de plumb.
Și nu vrea, cu toate astea, nici de doctor să mai știe,
Nici la mă-sa nu se uită când o roagă și-î dă bani;
Simte doar că toate-s geaba, — căci nevârstnica-î ftizie
Intr'atât a 'mbătrânit-o, că n'o crezi de nouă ani.
Când îi pipăi mâna, pielea e jilavă ca nisipul.
Părul blond îi încadrează jumătate din profil.
Adâncăți îi sunt obrajii... Ai gândi, privindu-î chipul,
Că-î portretul suferinței cu figură de copil.

Iar pe când bolnava doarme, — sub un pom din grădiniță,
Unde toamna friguroasă rupe frunzele de tei,

In picioare, sus, pe banca din răscrucă, o copiliță
Cu vre-o patru ani mai mică, coase pentru sora ei.
Vremea 'ncepe să se strice. Nori-ncarcă atmosfera,
Ca cenușa resfirată peste-o vatră cu tăciuni.
Vaî de-aceia, căror boala le dă brânci spre bariera
Agonie! Nu-î mai scapă nici un fel de rugăciuni!...
Câte-o dată, pâlcc de raze de la soare se furișe
Și, din colț de cer albastru, cade pe răzorul gol.
Rândunelele-s pe ducă. Corbiî vin, și prin tufișe
Fac gimnastică pe rămuri două vrăbiî dintr'un stol.
Iar pe stradă, pe la poarta ruginită-n ploî de toamnă,
O vecină care trece, când o vede-n sus, așa,
Canonindu-se, o-ntreabă: «— Ce faci, puîle?— Cos, doamnă.
«— Mititica! Ce drăguță și ce vrednică e ea!
«Dă-te jos, c'o să te doară degetele mânușiții!...
«Și ce coși cu-atâta grabă? Par'că la arest te-aî pus.
«— Cos, căci doctorul de astăzi a spus mami-ncet că Tizzi,
«Când cad frunzele-o să moară... Și le cos să șează sus.

VAE SOLI !...

Poate-așa a fost să fie!.. Ale timpului isvoare
Stropii zilelor i-nchiagă în cristale de smarald,
Iar eū le topesc în lacrămī, și cu ele ochi-mī scald,
Și mă scutură florī de la creștet în picioare.

Doīna dorului, prelungă, cobitoare și pustie,
Rar, în ritm de marș funebru, îmi răsună la urechi.
Vise sérbede prin minte-mī trec perechi după perechi,
De când versul nu măi cântă și condeīul nu măi scrie.

Tinerețea mea cernită doarme-acum ca-ntri'un coșciug,
In caietul peste care am pus cruce. Anii fug...
A mea inimă așteaptă agonia s'o ajungă...

Și pierdut, torcând urâtul, făcând zi din noaptea lungă,--
De-ar fi cine-va să-ntrebe de ce mâinile-mī tot frîng,
I-ași răspunde că n'am mamă... Și-ași începe iar să plâng.

C O B E.

Noaptea nunței. Umbre dese
Staă întinse peste sat.
Somnul pacinic adusese
Fire toarse, ca să țese
Visul tinerei mirese...
Și mireasa a visat.

A visat că, pe-o colină,
Se făcea că e un crîng
Răcorit de-o apă lină;
Iar în vale, o grădină
Plină numai de sulfină,
Unde fetele se strîng.

Dogorea seninu-albastru,
Ars de luna lui Cuptor;
Iar stingher, ca un sihastru,
Călătorul zilei astru
Către zarea de-alabastru
Se-ndruma, strălucitor.

Și-n grădina așternută
Cu sulfină, sub un pom, —

Unde pasări, strînse sută
 Lîngă'o vrabie limbută,
 Se căsneau s'o lase mută, —
 Sta, la umbra lui, un om.

'Nalt erea, cu plete rare,
 Tînăr, sdravăn, arătos,
 Cu ochi verzi ca verdea mare,
 Cu chip alb de fată mare, —
 In sfîrșit, la-nfățișare,
 Mai frumos ca Făt-frumos.

Și, cum sta așa-n picioare,
 Pregătindu-se de drum,
 Lenea ademenitoare
 Din a frunzelor răcoare
 Ii șoptea încet: «Prea-î soare!
 «Culcă-te! Ce pleci de-acum?»

S'a culcat, pe-o cergă plină
 De flori albe. A simțit
 Lin o adiere lină
 Desmierdînd fruntea-î senină, —
 Iar mirosul de sulfină
 L'a-mbătat, — și-a adormit.

Și, pe cînd pe ceru-albastru
 Ars de luna lui Cuptor,
 Singuratic, ca sihastru,
 Călătorul zilei astru
 Către zarea de-albastru
 Cobora strălucitor, —

Două vipere, venite
 Din pîrîful de la crîng,
 Pe-a lui buze-abîa 'nflorite
 Aû pus limbile-otrăvite,
 I-aû supt ochiî din orbite,
 L'aû muşcat de sînul stîng,

Inima i-aû scos afară,
 Singele i-aû stors din ea,
 N'aû lăsat un strop să pîară
 Şi, punînd-o 'n pîeptu-î iară,
 Arurcat-aû mortu-n ghîară
 Unuî corb, care-l pîndea...

* * *

Cum din somnu-î n'ar trezi-o
 Un atît de groaznic vis!...
 Strigă-ntr'una : « pîerî!... stafio!... »
 Par'că iesme-ar urmări-o, —
 Şi, de frică, pîn'la zio,
 Ochiî nu i-a mai încîhis.

Iar urîta-î arătare
 S'a-implinit!
 Pe-al ei bărbat,
 Către vremea cînd răsare
 Luna-n sat, — la drumul mare,
 Un flăcău, din răs bunare,
 L'a-njunghiat!

LA BISERICĂ

Catedrala, rezemată pe bătrânele-î coloane,
Dormitează, amețită de-al cădelnițelor fum.
'Năbușit, ca prin surdină, vine sgomotul din drum.
Lumînările înfipete staū de pază la icoane.

Pâlc de raze colorate mâna soarelui aduce
Și le-mprăștie pe lespezi, — pe când umbra sboară-n sus,
Către bolta zugrăvită; iar sub ochiū lui Isus
O femeecet se roagă, în genunchi, făcându-și cruce.

Christ, cătând-o blând, ascultă umilitele-î cuvinte :
« — Sunt bătrână... sunt bolnavă... fie-ți milă, Doamne Sfinte...
« Vezi-mi jalea... șterge-mi ochiū... dă-mi copilul din răsboi... »

Cerșetoarea de la ușă, mai bătrână, mai sărmană,
Zice : « N'am mâncat de-aseară, maică... Face-vęți pomană... »

Care e din amândouă mai de plâns ?.. Răspundeți voi.

MINCIUNI

E ceasul de odihnă, când soarele se duce,
Când sgomotele zilei sub cer senin se sting,
Când fluturul se-ascunde, când babele-și fac cruce,
Când somnul te cuprinde și pleapele se-ating.

In sat, se-aude toaca. Vibrarea ei pălește,
Ca și lumina zilei, în poleit amurg.
Pe drum, de după dealuri, o turmă se ivește
Și apele, din ciuturi, ca s'o adape, curg.

Tăcere surdă trece apoi din vatră-n vatră,
Vestind că-î săptămâna lăsatului de sec.
Nici fetele nu cântă, nici câinii nu măi latră,
Nici luna nu se-arată, nici liliecî nu trec.

Doar la casa boerească, ochi în ochi și mână-n mână,
Două umbre mari fac pată pe păreții văruiți.
El, — un Făt-frumos din basme; ea, — a vieței lui stăpână,
In grădina tinereței la-ntâmplare întâlniți.

Ea, îl farmecă, privindu-l; el, privind'o-nnebunește.
Amândouî sunt pe-altă lume, cu alt cer, cu alte zări,—
Lume magică, din care nu-î recheamă, nu-î trezește
De cât ora despărțirei, vechiū pretext de sărutări.

«Ce frumoasă noapte!.. Vin'o!.. Uite!.. Vântul nu adie
 «Și nici luna nu ne vede... N'are nimeni să ne știe...
 «Vin'o în grădină, vin'o... Și vorbește-mi, să te-ascult,
 «Căci cu cât mi-ești mai aproape, cu atât te vreau mai mult.
 «Tu 'mi-ești viață și lumină. Respirarea ta ușoară
 «E suav parfum de roze, care mintea mi-nfășoară...
 «Un cuvânt al tău răsună ca un cântec îngeresc
 «Și nu știi ce foc mă arde, când îți spun cât te iubesc.
 «Te iubesc, tot cum iubește fluturașul plin de viață
 «Gura florilor, pe-al căror sin plăpând el se răsfață;
 «Cum iubește rândunica luciul apei, când, din sbor,
 «Se coboară și-o sărută, încrețindu-i-l ușor.
 «Te iubesc, cum n'a fost altul să iubească. Fără tine,
 «Toate drumurile vieții de prăpăstii mi-ar fi pline.
 «Și-n extazurile-n cari ca trăsnet ași vrea să mor
 «Simt că-ntâia mea iubire e și ultimul-mi amor.»
 În sugestie, le saltă piepturile-atât de tare,
 Își vorbesc cu-atâta farmec, cu-atât foc, — c'ai fi gândit
 Că nici timpul, nici mormântul să-i despartă n'ar fi n stare...

Ți-ai găsit!..

Patru luni în urmă, seara, tot acolo în grădină,
 Tot așa e-ascunsă-n nor
 Luna plină,
 Și tot ăst-fel două umbre printre arbori trec ușor.
 El e! Făt-frumos, — cu alta. Ascultați-l!..

«— Fără tine,

«Toate drumurile vieții de prăpăstii mi-ar fi pline,
 «Și-n extazurile-n cari ca trăsnet ași vrea să mor
 «Simt că-ntâia mea iubire e și ultimul-mi amor.»

PĂIANJENUL.

In Lydia, sub cerul
Albastru și frumos,
Sub cerul, unde, jos,
Șoptește palmierul
Ca murmurul de ape
Când vântu-n aer sboară, —
În Lydia, aproape
De Mediteraneeea,
E-n floare o fecioară,
Fecioara Arachneea.

Și bună, și cuminte,
Și harnică e fata,
Și, fără preget, gata
La tot ce-î stă-nainte
S'ajute, și-ntr'atât
Vestită e, în cât
Athena Propylee, —
Voind și ea să vadă
De este vre-o femeie
Prin alergări de mână
S'o poată înfrunța,
Pe ea, isteța zee, —
Cu furie păgână,

I-a zis: «dă-mi o dovadă
«De vrednicia ta».

Din ziua-n care Zeea
I-a dat acea poruncă,
Supusă, Arachneea,
Zîmbind, s'a pus pe muncă.
Și cântă, și lucrează,
Și lucru-î e cu spor
Și ea mereu dă zor, —
Căci vremea se scurtează.

Trei ani și-o săptămână
Într'una și-a căsnit
Neobosita mână, —
Și-abia a isprăvit.
A isprăvit fecioara
O pânză minunată,
În cusături lucrată,
Subțire ca ușoara
Sufflare de zefir ;
Și fie-care fir
Din care e țesută
Se-ascunde sub o sută
De alte fire lungi
'Muiate-n aur. Dungă
Din scump argint făcute
Sclipesc în jos de cute,
Ca solzii de balaur ;
Și stele iar de aur
Orî purpură de preț,
Orî pietre prețioase,

Ce cată cu dispreț
La firul de mătase
Cu care sunt cusute, —
Și-atâtea mii și sute
De-'npunsături de ac
Pe pânză staū grămadă,
Că Zeii chiar s'o vadă
Și tot le-ar fi pe plac.

Venit-a-n fine Zeea.
«E gata pânza ta?»
Sfioasă, zise «da» —
Și-ndată Arachneea
Pe jos încet o-ntinse.
Iar Zeea, cum văzu,
Privirea i se-aprinse ;
Un foc o străbătu ;
Vrăjmașa gelozie
Incinse-a ei mânie ;
În caru-i de războaie,
Spre Jupiter porni ;
Trimese-n grabă vântul ;
Din ochi cât ai clipi,
Se năpusti o ploaie
De-acoperi pământul ;
Un trăsnet tăie cerul...
Și-n clipa ce trecu
Fecioara dispăru.

De-atunci, sub palmierul
Ce murmură, aproape
De Mediteranee,
Ca undele pe ape, —

În loc de Arachneea,
E un păianjen harnic,
Ce pânza lui zadarnic
Își țese, căci abia
Sfârșește-un colț din ea
Cu gând că poate-o ține, —
Și vântul serei vine,
I-o rupe, și i-o ia.

M A M A

Iarnă grea. Din întuneric, umbra caselor răsare.
Friguros oraşul doarme, sub velinţă de omăt.
La răspântii, trecătorul schimbă drumul îndărăt,
Căci a viscolului voce ţipă marşuri funerare.

Într'un fund adânc de curte, aşezată-'i o căscioară.
E lumină la ferestre. În odaie, lângă zid,
Sub perdelele cârpite, cari braţele-şi deschid
Peste-un pat, — slăbănogită, o femeie stă să moară.
Cinci-spre-zece zile negre au trecut, de când tot zace;
Trupu-î arde, prins de friguri, şi se vaetă mereu;
Nici un leac, nici un descântec n'a fost de la Dumnezeu,
Să nu-l fi-ncercat, — şi totuşi boala n'o mai lasă-n pace.
Câte-o-dată-ntoarce capul; cu privirea-nceţoşată,
Cată lung spre soba-n care scânduri vechi de brad trosnesc
Simte că e cel din urmă ceas pe plaful pământesc,
Şi de frică-'şi face cruce, şi se roagă, şi-nc'odată
Duce mâna să se-ncchine, — iar din candela de pază,
Care arde la icoana Născătoarei lui Christos,
Pâlcul razelor căzute pare-acum mai luminos,
Ca şi cum prea-Sfânta Lumei trista rugă vrea să-î vază.
«Doamne! Şciî câtă-ncercare am răbdat, supusă ție,
«De când, fără nici o milă, a mea singur'-avuţie —
«Sănătatea, — m-ai răpit-o, şi tot tu pricepi de ce,

«Mă cutremur, când văd moartea cât de-aproape astă-zî e.
 «Câte ceasuri de durere adunat-am numărate,
 «Nu mai am de ce ți-o spune, căci de tine mi-au fost date
 «Și, de trebui să răscumpăr vr'un păcat din anii mei,
 «Zi-mi să-ncep din nou osânda, numai viața să nu-mi iei.
 «Uită-te la mine-o clipă... dă-mi iertarea cu privirea-ți...
 «Dac'ar fi doar pentru mine, n'ași cerși milostivirea-ți...
 «Dar copilul, ce-î de vină, Dumneșeule prea-Sfînt?
 «Când m'oî duce, sărăcuțul, cum rămâne pe pământ?..
 «Cum rămâne, cum rămâne!..»

Și sub vinetele-î pleoape,

Două lacrimi isvorîte, dintre gene se desprind
 Și pornesc încet la vale, pe obrajii dogorind,
 Pentru ca-ntre două perne să se-ascundă, să se-ngroape.

Dormiteaz'-o biată babă, tremurând de bătrânețe,
 Într'un jilt de lângă ușă, și, de grijă nu cum-va
 Să se turbure bolnava, s'a-nvățat a-și sugruma
 Respirarea din gâtlejul, ce ca mâine o să-nghețe.
 Rugăciunea, spusă-n șopot de silabe plângătoare,
 I se pare c'o aude ca suspinul de murind
 Și-ngenunchie pe covorul de la pat, inmărmurind
 Când o vede-așa de slabă.

«— Spune-mi, maică, ce te doare?»

Zice ea. «— Arată-mi mie, să-ți alin cu-o vorbă bună
 «Boala, care peste tine toate relele și-adună.
 «Spune-mi, și m'oî duce iarăși la biserică să mă rog,
 «Cum se roagă, stins de foame, glasul orbului milog.
 «Și-o să vezi c'o să-mi asculte amărătele cuvinte,
 «Și-o să scapi, și-o să te vindecî, și-o să fii ca mai 'nainte
 «Sănătoasă... Spune-mi, maică... Atât lucru-ți cer și eă...
 «Spune-mi mie ce te doare... Nu mai plînge, că'-ți faci
 [rău...]

Dar bolnava nu răspunde, par'că nici nu mai aude.
 Picături de nădușeală pe figura ei fac drum.
 Convulsiv, incoardă pumnii, vineți încă de pe-acum,
 Ca și când ar vrea să strângă între degetele ude
 O nălucă, ce rînjește în penumbra din odaie.

Iar bătrâna, lăcrămând,

O mângâie, netezindu-î fruntea și, din când în când.
 Pielea umed'-a bolnavei cu-un fior simțirea-î taie.
 Vede cum, de la namiază, printre buzele-î uscate,
 Viața, stinsă jumătate, i se duce-ncet-încet;
 Scofâlciți îi sunt obrajii, ca pe-un craniu de schelet,
 Căci n'a mai rămas dintr'însa de cât oasele'nșirate.
 Părul s'a lipit de tample — semnul groaznicei primejdii;
 Gâtul gol, frumos o dată, e dungat de sbârcituri;
 Și-n delirul de pe urmă spasmele-ncleștatei gurii
 Îți arată că sunt șterse toate urmele nădejdiei.

«— Doamne !... Viața !...» mai șoptește. — Inc'o zi... Atâta
 [bine...

«Ce să-ți spun, ca să te-nduplec?... Fie-ți milă și de mine..

«Cum să las eū copilașul?... Tată n'are... Numai eū...

«Ah ! Și cum mă-'njunghie capul !... Nu mai pot... Mî-e rău!..

[mî-e rău!...]»

Nesimțirea o doboară. Ochi-n funduri de orbite
 S'aū lipit să nu mai miște, până ce n'or mai vedea;
 Horcăitul agoniei toarce sufletul din ea;
 Iar sub plapomă se urcă frig din glesnele răcite.

A-nghețat. E-aproape moartă. Horcăitul totuși toarce
 Regulat, prelung, sinistru și din ce în ce mai rar.
 În bătăile slăbite ale inimei, dispar
 Licăririle din viața, care nu se mai întoarce.
 Și bătrâna, cufundată în extazul pocăinței,
 Ca o bîată păcătoasă, îngrozită, vede cum

Corpu-aproape mort, pe care îl aşteaptă ciocli-n drum,
 Se ridică, vrând să fugă de fantoma nefiinţei, —
 Işi desleagă, pentr'o clipă, limba, care nu mai ştie
 Nicî să-nşire-o rugăciune şi, luptând să piard'-ast-fel
 Cea din urmă rămăşiţă a puterilor din el,
 Ca să spue: «mor... copilul... vreaŭ să-l văd... mă-nnec... să
 [vie...»

Cadaverica-ncelestare i-a strâmbat în lături gura,
 După cea din urmă vorbă... tâmplele i s'aŭ răcit...
 'Şi-a-ncrunat căutătura...
 S'a sfârşit !...

Şi copilul, — când pătrunde în odaia-n care drama
 Se petrece, — o găseşte albă, corp înmărmurit.
 Are patru ani... zîmbeşte... nu pricepe c'a murit...
 Şi, privind la chipul moartei, tot întreabă «ce-are mama?»

— Copile ! Dac'ai şti ce-nseamnă să n'ai pe nimenea pe
 lume, —
 Nicî tată, ca să-ţi dea poveţe, nicî mamă să-î adormi la sân,—
 In astă noapte de durere, când vine moartea să-ţi sugrume
 Tot ce-ai avut mai scump, mai dulce, — ai blestema ca un
 [păgân.

Ai blestema, căci de-azi încolo eşti ca o floare asvârlită ;
 Nu mai găseşti în tinereţe de cât desgustul de-a trăi.
 Singurătatea pretutindenî şi totdeauna'-o să-ţi înghită
 Şi corp, şi suflet, şi credinţa că poate te-'ei tămădui.

Indurerat, destinul vitreg l'ai blestema muşcându-ţi pumnii,
 Cum te blestemă şi el astă-zî, să-ţi fie anii otrăviţi ;
 L'ai blestema tot restul vieţii, plângând pe treptele columnii
 Din valea plângerei, în care se-adună cei nenorociţi.

Ai blestema, căci viitorul ca petic putred se destramă,
 Și, până când te-'or da țărânei, un glas venit ca din senin
 O să-ți șoptească la ureche : «Nenorocitul, n'ai mamă!
 «De geaba cauți fericire ; nu fericire, ci venin».

— Iar tu, sub candela ce arde, începe-ți somnul vecinic,
 [somnul
 Cel mai tihnit și cel mai dulce... Și mulțumește-te că Domnul
 A fost atât de bun cu tine și-atât de lesne-nduplec
 Când ți-a dat formă de cadavru și-ntr'un coșciug te-a aruncat.

Ce soartă poate fi mai bună de cât să nu mai vezi lumină,
 Să simți cum aripile morței din sbor durerile ți-alină,
 Și-apoi să dormi, să dormi într'una sub două-trei metrii de
 [pământ,
 In cari intri desbrăcată de-al suferințelor vestmânt !..

Să dormi, să dormi la întuneric, — nu pentru-o altă re-nviere,
 Nică ca să fii mai fericită; ci pentru singura plăcere,
 Ce poate înc'-ai mai simți-o, că-n noaptea recei vecinicii
 Te-ai adâncit, cum scris fusese, să dormi, să dormi... să nu
 [mai fii.

MARȘ FUNEBRU

Alaltă-erî noapte, simțind cum se curmă
Și viața și dorul din sufletu-î trist,
'Nainte să intre-n a morților turmă,
'Și-a dat într'un gemăt suflarea din urmă,
Cu mâna pe cruce, cu ochii la Christ.

Drept candelă, ars-a la cap lumînare ;
O pleoapă de alta ușor î-au lipit ;
I-au pus negre haine, pantofi în picioare, —
Iar brațele-'ntoarse de-a morții-'ncordare
Rămas-au ca frînte pe pieptu-nlemnit.

Acum, în odaia cernită și plină
De florî, peste cari cu frică eă calc,
Din dreptul ferestrei, o slabă lumină,
Vărsîndu-se-ntr'astă lugubră grădină,
Arată sicriul pe-un 'nalt catafalc.

Cu fața ca varul, uscat, țeapăn, rece,
In ultimul leagăn cadavrul stă-ntins.
O umbră de zîmbet pe buzele-î trece,
Părînd de pe fața-î că-ncearcă să-nnece
Stigmatul durerei, rămas neatins.

Un gârbov călugăr alături veghează ;
Pe mort să nu-l scoale, nici rugă n'a mai spus.
Făcliile-aprinse de mult, se scurtează
Și ceara, în picuri curgînd, lăcrămează, —
Iar fumul din casă suindu-se-n sus,

Ca sfori deșirate din niște mosoare,
Cu-un capăt în sfeșnic și altu-n tavan, —
Intinde o pînză de pale ușoare,
Aci vrînd să urce, aci să coboare,
Mișcate de-un deget de vînt diafan.

E sgomot în sală. Afară, la poartă,
Stă carul funebru. Drumeții s'au strîns ;
Pe cînd la biserică, în turlă, se ceartă
O voce de clopot, cu alta mai spartă,
De-ai crede că-ncepe al iadului plîns.

Mulțimea se-adună la ceasu-ngropărei
Și jalnică, trece, de-abia murmurînd,
Spre rudele-ascunse sub vîlu-ntristărei.
In prag, pretutindenă, pe treptele scării,
Se face-o mișcare... Apoi, rînd, pe rînd,

Se-nșiruie lumea, — și preotul cîntă,
Cînd pus-a pe umeri bogat patrahir,
Cu ochii pe carte, la pagina frîntă,
Ținînd într'o mîna cădelnița sfîntă
Și gîndul la groapa din cel cimitir.

— Alături de patul pe care-odihnește,
«Creștină cari plîngeți, genunchii plecați.

«Isuse Christoase, la robu-ți privește
 «Și sufletu-n ceruri curat i-l primește...
 «Creștini cari plîngeți, la cer vă rugați».

La ultima vorbă, cum tremură struna,
 Al corului vaet, răspunde «Amin», —
 Mai trist ca-ntr'o noapte cînd palidă-î luna
 Și-auzî cucuvaia bocindu-se-ntr'una
 Pe-o casă pustie din satul vecin.

Mănunchi de richită muțat în aiasmă
 Stropește pereții, o cruce făcînd.
 Miroase-a tămîie... Veđi slute fantasme,
 Și rîuri de lacrimi, și crîncene spasme,
 Ce-nchiagă durerea prin trupuri trecînd.

— Alături de patul pe care-odihnește,
 «Creștini cari plîngeți, genunchii plecați!
 «Isuse Christoase, la robu-ți privește
 «Și sufletu-n ceruri curat i-l primește...
 «Creștini cari plîngeți, la cer vă rugați».

Al corului vaet «amin» iar răspunde,
 Pe cînd îl îngănă un clopot dogit.
 Fiorul tristeței pe toți îi pătrunde
 Și frica-î înghiată, — căci nu știu de unde
 Aud ca o voce gemînd: «a murit».

La ultima vorbă din slujbă, s'adună
 Pe mort să-l sărute, — iar cînd, mai târziu,
 Dricarii pun mâna, un țipăt răsună!...
 Bătrîna lui mamă, aproape nebună,
 Leșină și cade pe-un colț de sicriu!..

— Alături de patul pe care-odihnește,
«Creștini cari plângeți, genunchii plecați.
«Isuse Christoase, la robu-ți privește
«Și sufletu-n ceruri curat i-l primește...
«Creștini cari plîngeți, la cer vă rugați».

P O E T

Mi-aduc aminte ca acum...
Era-ntr'un toi de iarnă.
Părea că ceru-î plin de fum.
Decembre începea pe drum
 Lințoliu alb s'aștearnă.
Se-ntunecase. Din vecinî,
 Venea lătrat de câine.
Clipeau vre-o câte-va lumini
Și vînt de nord gemea-n grădinî,
 Trecând de azi pe mâine ;
Iar din perdeaă grea de norî,
 Care-ascunsese luna,
Ningea în aer fulgî ușori,
Ningea ca din salcâm cu flori,
 Ningea, ningea întruna.

Eă, friguros, flămând, de-abea
 Venisem de la școală.
Sub lampa de pe masa mea,
Vedeam pe mama cum cosea
 Și, binișor, în poală,
Plecându-mî fruntea, m'am culcat,
 Cu grijă cât rămâne

Pân'la Crăciun de învățat...
 Pe urmă, dulce m'am rugat :
 « — Ia spune-un basm cu zâne,
 « Ceva, ce știi din viața ta,
 « Vr'un vis, orî vre-o poveste,
 « Că cu mult drag te-oî asculta...
 « — Ți-oî spune, dar să nu cum-va
 « S'adormi fără de veste... »
 Și-n odăiță, lângă foc,
 Pe când, afară, vîntul
 Muta troeniî marî din loc,
 Eû, fericit de-atât noroc,
 I-am ascultat cuvîntul:

— Drăguță, nouë anî s'a dus...
 Nouë-implinesc la vară.
 Căzuse soarele-n apus,
 Iar eû, cu gîndu-n sbor pe sus,
 Stam în pridvor la țară,
 Și mă uitam pe ceru-ntins
 Amurgul cum se șterge ;
 Priveam al văilor cuprins,
 Orî urmăream un miel, desprins
 Din turma care merge ;
 Și-aci-ntrebând ce spune-n drum
 Pîriul de la moară,
 Aci sorbind dintr'un parfum
 De trandafirî, — nu mai știu cum
 Am adormit afară.
 În somnul meû, un vis frumos
 Mî-a răsărit 'nainte ;
 Un vis, din care, când m'aû scos,

Cu-atâta dor nesățios
L'am pironit în minte,
În cât și-acum când mă gândesc,
Peste-atâți ani de zile,
Sunt clipe când mi-nchîpuesc
C'am adormit, că m'odihnesc
Și că visez, copile.
M'am pomenit că se făcea
Că sunt într'o câmpie.
În mijlocu-î, un tron era
Înfășurat în catifea
Și-n florî de iasomie.
Și tronul sta sub un umbrar.
În el, domnea o zîină,
Cu părul ca de chihlibar,
Avînd pe cap mărgăritar
Și lămâița-n mână ;
Iar dintr'o rariște de tei
Eșise-atâta gloată
De se-adunase-n jurul ei,
C'ai fi gândit, fără să vrei,
Că vine lumea toată.
Pe urmă, zîina s'a sculat,
A rupt din lămâiță,
O floare-n vînt a aruncat...
Iar floarea, când s'a scuturat,
Căzut-a pe-o șuviță
Din păru-unui copil frumos, —
Și-a basmelor crăiasă
S'a coborît din tronu-î jos,
Ca să-l întrebe drăgăstos :
«Vrei tu să-ți fiu mireasă?...»

... Și visul mi s'a stins !... Iar eă,
 Bolnavă-n pat la mine,
 Trei nopți l'am tot chemat mereă, —
 Și-a treia noapte, Dumnezeă
 'Mi-a dat uu prunc, — pe tine».

Atit mî-a povestit la foc,
 Pe cînd, afară, vîntul
 Muta troeniî marî din loc, —
 Eă, fericind al meă noroc,
 Îi ascultam cuvîntul.
 Atit, — și d'aia minte țiu
 'Est vis visat de mama...
 Ce-a spus pe urmă, nu măi știă
 Căci nu î-am măi prins seama.
 Știă doar că, stînd așa, la ea,
 Cu capul pus în poală,
 Simțeam cum somnul mă mințea
 Și, pîn' să-mi zică «scoală»,
 Am adormit încet-încet,
 Visînd că sunt poet.

O, zeiță-a poeziei! Tu, ce treci prin omenire,
 Ca s'alături două gînduri, ori s'aprinzi o amintire,
 Tu, ce-mprăștiî cu-o privire fericirea pe pămînt, —
 Tu ești zîna din grădină, tu mî-ai zis «vrei să-mi fii mire»,
 Tu mî-ai pus în suflet focul, care-mî da îndemn să cînt.
 Și-am cîntat! Am pus iubirea într'o inimă prea goală,
 Am șters lacrămile curse, am zis celui șubred «scoală»,
 Iar acum, cînd bag de seamă că mă sting încet-încet.
 Mă gîndesc la visul mamei, povestit de mult, în poală,
 Și mî-adorm sfirșitul vieței cu iluzii de poet.

Și, pentru că mă simt slăbit
De tot de bătrînețe,
Și poate moartea s'a gătit
Cu frigu-î să mă-nghete ;
Fiind-că pe pămîntul meu
În care mă-ntorc iarăși,
Trăit-am, robî lui Dumnezeu,
Ca cei mai buni tovarăși ;
Acum, cînd nu mai știu ce scriu,
Căci tot e stins în mine, —
De și cu sufletul sunt viu
Și tînăr tot ca tine, —
O, zîină dulce, chip senin,
Portret al mîngăierii,
Tu, care cu-al tău glas divin,
Hotare pui durerii ;
Tu, care cînd îmi îngănai
O frază fericită,
Cu-o sărutare-mi regăsea
O rimă rătăcită ;
Tu, care-ai dăruit pe veci
Grăita melodie,
Ce-aprinde simțurile reci
Și inimile-'nvie,
Iar mie, fericit poet,
Dus de menirea-mi sfîntă,
Mi-ai spus secretu-ntr'un sonet
Și-n urmă mi-ai zis «cîntă», —
Inspiră-mă un ceas măcar,
Dă-mi mintea-ți luminată,
Ajută-mă să mai cînt iar,
Cum am cîntat odată.

Să-mi văd trecutul depărtat
Și să mi-aduc aminte
De buzele cari-aū uitat
Sărutul meu fierbinte;
De-aceea, care m'a iubit
În plină tinerețe,
Pe sînul ei neconținut
Cercând să mă resfețe;
De lacrămile ce curgeaū
În păru-i să se-acațe,
Cînd, tremurînd, ziceam «te vreaū»,
Iar ea-mi cădea în brațe.
Să nu mai știu ce vîrstă port,
Să cred că-s tînăr încă,
Amorul meu, acuma mort,
Să-l fac iubire-adîncă,
Și să mai simt acei fiori
Ce simți în mîiez-de-noapte,
Cînd cîntec de privighetori
Îngîn'-a gurei șoapte.
Ascultă-mă! Nu zice «nu!»;
Re-nvie-mi fericirea;
Mîngăe-mi bătrînețea, tu,
Tu, care-aprinzi iubirea; —
Căci dragostea, orî-cum ar fi,
De fiū, de-amant, de mamă,
Și-n orî ce gînd ar răsări,
Tot dragoste se cheamă!...

IN OSTROV

Sub un tei de ani uitat,
Tei ce floarea-și risipește,
Stă o fată și privește
De ostrov cum se isbește
Oltul vecinic supărat.

O vezi bine c'ar cerca
In picioare să se scoale ;
Dar, sub șoldurile-î goale,
Rogojina de mușchi moale
Par'că-î zice : nu pleca.

S'a scăldat. Când a eșit,
Udă prea erea de apă.
N'aū vrut hăinele s'o-ncapă
Și, de lene, pân' să-nceapă
Să se-mbrace, — s'a lungit.

Așteptând așa, pe mal,
Somnu-n cale-î a găsit-o
Și ușor a-nlănțuit-o ;
Iar când Oltul a zărit-o, —
Zis-a fie-cărui val

Ce trecea prin fața ei,
Zisu-i-a să spue tare
De la Munte pân' la Mare,
Că-n Ostrov o fată mare
Doarme goală sub un tei.

I A R N Ă

Peste-ntinderea câmpiei estompată-n zarea sură,
De-azi de dimineață ninge, ninge fără nici un sfânt, —
Și, când vezi cum fulguese într'ăst petic din natură,
Ai gândi că pică floarea dintr'un tei bătut de vânt.
De cenușă e văzduhul, unde norii vin grămadă,
Inghițind lumina zilei; iar pământul, gol acum,
S'a îmbrăcat, de frica iernei, într'o blană de zăpadă, —
Ca moșneagu-n trei cojoace, ca să-î ție cald la drum.
Ciorî flămînde trec în stoluri, vătându-se de ducă;
Câte-o sanie, târătă, taie pîrtie-n troenî;
Singularic stă copacul; gerul crăngile-î usucă;
Pier cătunele-așternute pe-nghețate buruenî.
Isvorînd în virf de coșuri, ese fumul din bordeie,
Să se-ntindă-n straturi albe sub perdeaua de pe cer;
Nemișcarea liniștită lungă mantie-și descheie,
Invelind cu ea domnia săptămînilor de ger; —
Și, când vezi cum fulguese într'ăst petic din natură,
Ai gândi că pică floarea dintr'un tei bătut de vînt;
Peste-ntinderea câmpiei estompată-n zarea sură,
De-azi de dimineață ninge, ninge fără nici un sfânt.

SECETĂ

Trenul merge.

Cald e. Vîntul

Nică o frunză nu clintește.
Arde soarele pămîntul
Și-n adînc îl dogorește;
Iar în aerul încins,
Greü, uscat, moleșitor,
Nu plutește pui de nor, —
Par'c'ar face înnadins.
De pe la Sfintul Ilie,
N'a căzut nică strop de ploaie
Seceta s'o mai înmoaie, —
Și-astă-ză e S'ântă-Mărie.
Săptămânile s'au dus,
Cu nădejdea-n 'Ăl-de-sus;
Tot creștinul s'a rugat
Și-Ăl-de-sus nu s'a-ndurat.
Pulberea, ce te orbește,
De trei palme stă pe drum.
Veștejit e de pe-acum
Tot porumbul. Iarba crește,
Ică și colo, ca pîrlită.
A secat în lacuri apa.

In ogor, când dai cu sapa,
Sare, ca-nt'r'un fier isbită;
Iar pe chipul întristat
Al orî-căruî om din sat
Zugrăvită-î sărăcia.

... Şi-n căldură, pe câmpia
Care moare-ncet de sete,
De când vara nu-î mai dete
De cât soarele, să-î ia
Tot belşugul de pe ea, —
In câmpie, orî în vale,
Orî pe-o culme, orî sub deal,
Orî pe pod, din mal în mal,
Doborînd ce-î ese-n cale,
Pus pe goană, plin de praf,
Oştenit, de-abia sufîând,
Stâlpii groşi de telegraf
Dint'o dată numărînd
Patru, zece, şi-ncă zece, —
Trenul trece.

REVOLTĂ

Două-zeci și cinci Decembre.

Din tovarășii lui Paul,
Nu știu care-a scris în Biblii că, sub ieslea unui staul,
Într'o noapte, tot ca asta, voia Domnului de sus
A făcut dintr'o fecioară Născătoarea lui Isus,
L'a trimis să spună lumei pe ce drumuri o s'apuce,
Ca să mântue-omenirea l'aucis apoi pe cruce,
Și, la poalele Golgotei, unde lumei căzu rob,
Resări Creștinătatea domnitoare peste glob.

Au trecut de-atunci o mie nouă-sute și-atâți ani.
Din cohortele păgâne, — năvălite, ca dușmani,
Să ne schingiuie credința, — n'aun ales nici praf străbunii;
De batjocură făcură steagul verde-al semi-lunii,
Și, murind în bătălie, liberi tot cum s'aun născut,
Ne-aun lăsat drept moștenire vârful sulitei și-un scut, —
Iar isprăvile trecute, zi cu zi, coborătorii
Le-aun înscris în vechi ceasloave păstrătoare de victorii.

Astă-zî ștreangul atârnării gâtul nimănuî nu strînge.
Pe ogoarele, roșite cu vărsări de-atâta sânge,
A crescut o floare albă, ca zăpada care-a nins
Într'un toi de iarnă lungă peste-al văilor cuprins.
A crescut o floare albă, talismanul libertăței.

În potrivă-î, geaba luptă flamura străinătăței!
 Și de-atunci, moșia țarei, unde morții odihnesc,
 S'a schimbat în câmp de pace pentru neamul românesc.

Două-zeci și cinci Decembre!.. În clopotnița de lemn,
 Clopotele-mbătrânite, văetându-se, dau semn
 Credincioșilor din gloată la biserică să vie,
 Ca s'aștearnă la icoane oarba lor cucernicie.
 Candelabru-n mijloc arde; arde candela-n altar;
 Ard la cap de evanghelii lumînări aduse-n dar, —
 Și mulțimea, pironită ca-'ntr'un ceas de triste gânduri,
 Când începe rugăciunea, îngenunchie jos, pe scânduri.

Cântă preot!.. Din cădelniți, lasă fumul de tămâie
 Să se urce pân' la ceruri și la ceruri să rămâie!..
 Christ! coboară-te pe lume cu puterea ta de sfânt!
 Dacă mort ești, înc'odată te ridică din mormânt
 Și te uită ce păcate omenirea o mănâncă;
 Vezi, în halu-'n care suntem, de mai e speranță încă;
 Isbăvește-ne de răul ce din noi făcu calăi...
 Fie-ți milă și ne scapă cum scăpatu-ne-ai întâi!..

.

 Sdrențeroș, desculț, în viscol, cerșetorul de la poartă
 Trecătorilor întinde mâna lui aproape moartă
 Și le cere de pomană, ca să-și cumpere-un covrig, —
 Căci e orb, nenorocitul, și-i e foame, și-i e frig.
 Își îndeasă-n cap căciula și-n cojoc se ghemuește,
 Când un dârj protivnic, vântul, nemilos îl palmuește.
 Știe traista că e goală... scurs e de orî-ce puteri...
 «— Oamenî bunî... un ban, de pâine... n'am mîncat de-alaltăeri.
 «N'am mîncat... și nici lăscaie n'am... vedeți-mă... nici casă...

«Mă gonesc de pretutindenii... de-un milog, lor ce le pasă...»
 E de-a surda ori-ce-ar spune! Trec zecimi pe lângă el,
 Și nu-l bagă-n seamă nimeni... Toți sunt surzi și orbi.

Ce fel!

Asta 'ți-e dreptatea, Doamne?.. E zi mare, e Crăciunul,
 Dintr'atâția pravoslavnică credincioși, nu e nici unul
 Să se-nduplece în fața îndărjitei sărăcii,
 Care-așteaptă dus să-l vadă de pe lumea celor vii?
 Nici o inimă nu-l plânge? Nici un suflet nu tresare?
 Nici un simț nu se deșteaptă din păgâna-i nepăsare?
 Că e slab ori e puternic, că-i de sus ori din popor,
 Tot același sânge negru curge-n trupul tuturilor?..
 Dați norocul unor trîntori, ca să-și ducă de-azi pe mâine
 Trândăvia, — și pe orbul, care moare ca un câine
 Urgisit, în bătătura cine știe cărui tont,
 Cum! îi dai aceeași soartă ca ori-cărui vagabond?
 Și cum! judeci că, fiind-că ai uitat să-i dai avere,
 E destul să-i dai o mână și pe urmă să-i zici «cere»?
 Nu!—Și-ai fost nedrept, lăsându-l pe bătrân în fața porței.
 Cel puțin, îndreaptă răul: ia-l și dă-l pe mâna morței.
 Ți-ai găsit!.. Atât de vitreg ești și-ai fost cu cei săraci,
 În cât nici măcar atâta, nici atât nu vrei să faci.
 Și când, în sfârșit, de foame și de frig, va fi să moară,
 Implorându-ți îndurarea pentru cea din urmă oară;
 Când va fi să-nțepenească cine știe-n care șanț
 De pe lumea de mizerii ce pe gâtui a pus lanț;
 Tu, prea-bunule, — tu, tată, — tu, întâiul peste toate,
 Par'că ved că-l lași acolo și-n cadavru-i faci să-nnoate
 Viermi lacomă, — cea din urmă lovitură ce-a primit, —
 Pentru ca nici după moarte să nu fie liniștit.
 Și mai vrei să cred în tine și-n a ta milostivire!
 Cum să cred?.. Să crează proștii! Ei se cade să te-admire!

De-azi 'nainte, ei să-ți fie umiliții credincioși!
Lor să le trimiți poruncă să-ngenunchie sficioși
La portretele-atârinate pe pereții casei tale!
Ei s'asculte-atâtea basme cari nu măi fac parale!..
Tu cu ei și ei cu tine veți putea să vă mândriți:
Ei, ridiculi, — iar tu, Rege peste-o turmă de tâmpiți!..
.....
.....
Sdrențeros, desculț, în viscol, cerșetorul de la poartă
În zadar pomană cere!.. Un stigmat pe frunte poartă:
În orgii 'și-a scurs averea și copiii 'și-a ucis...

Doamne! Iartă-mi tot ce-am zis.

DINTR'UN VIS

Te-am visat într'o grădină, cu tomnatic cer cu stele.
Pe alee șerpuite luna-n mers nu se uita,
Și din crângile, pe cari nici un cuib de păsărele
Nu dormea, — când vântu-n treacăt se-atingea ușor de ele
Frunze veștede, desprinse, se-așternea în calea ta.

Te-am visat purtând podoaba unei rochi de cununie.
Riuri-riuri de beteală îți curgeau pe gât, în jos.
Flori aveai la cingătoare; iar marama străvezie,
Asvârlită peste umeri, săruta cu lăcomie
Un buchet de lămâiță prins în părul tău frumos.

Lângă șoldul stâng, sub care o agrafă cu rubine
Anina mătasea rochi, cum anini un vers în gând, —
Tu, cu degetele-ți albe, trist uitându-te la mine,
Atingeai o mandolină, ale cărei lungi suspine,
Fermecându-ți cugetarea, te silea să cânti plângând.

Maî pe urmă, mi-ai zis «vino». Și-ascultând ca de-o stăpână,
Tremurând, nebun de tine, fără să te-ntreb ce vrei,
Am venit, — dar când alături, ochi în ochi și mână-n mână,
Sărutarea-mi ai simțit-o la ureche ce-ți îngână,
Ca prin vis, căci vis fusese, ai pierit din ochii mei.

Și de-atunci, din noaptea-aceea, noapte tristă pentru mine,
Noapte-n care pentru-apururi doarme visul meu iubit, —
Eă, plângând ca o femeie, mă gândesc mereu la tine,
Chem nădejdea risipită întristarea să mă-aline
Și mă-ntreb ce sunt de vină să trăesc nenorocit.

Pentru ce nu vrei să mângâi a mea dragoste mahnită?
Cum poți fi atât de rece, când în brațe m'ai avut?
Dacă știi ce va să zică a cuvintelor ispită,
Pentru ce în noaptea-aceea, noapte-atât de fericită,
M'ai chemat, șoptindu-mi «vino» și-ai lăsat să te sărut?

Știu că-n cărțile de vise rochia ta de cununie
Amintește zile scurte; știu c'a jale îmi cânta
Mandolina, recitându-mi cea mai dulce poezie
Pusă-n ritmul unor versuri, căci discreta-î melodie,
Ca și versu-ntreg, înseamnă c'am să plâng pe urma ta; —

Și cu toate astea, viața văd că nu mai mă-nspăimântă,
Și, de-ar fi chiar otrăvită, simt un dor nebun s'o beă.
De-azi încolo, tu poți numai în tăcere să-mi zici «cântă»,
Tu'mi-ești cel mai bun prieten, tu-mi vei fi icoană sfântă
Și tot tu mă-aprinzi simțirea și mă faci să zic «te vreau».

CARNAVALUL VENEZZIEI

Pe vremea când erea stăpână, când întunericul uitărei
Nu se-ntinsese pe lagune, — Venezia nu-ngenunchea
De cât Madonei. La altare, toți o slăveau ca «Steaua Mărei»,
Iar ea, Madona, pe cucernici ca Dumnezeu îi priveghea.
Avea icoane, temple, statui; la zile mari, întotdeauna
Ii dăruia cu vre-o minune; în orî-ce casă de creștini
Găseaî privirea ei prea-sfintă veghiând; dar mai ales pe una
O ridicase-n slăvi credința: «Madona insulei cu crini».
N'avea pe trupul ei vestminte de purpură; nici nu fusese
Tăiată-n marmoră, în aur, orî în argint; nici nu lucea
Cu diamante-mpodobită; — erea de piatră; o prinsese
Un biet pescar, în largul mărei, cu plasa, pe când pescuia.
Și cu sfințenie-o pusese într'o biserică, zidită

In insula supranumită

Din timpuri «insula cu crini».

Acolo, rugî fierbinți și daruri îi aduceau drept-credincioșii;
Acôlo, pe pămîntul umed, lâng'un altar sărăcăcios,

Cu ochii plînși plecați în jos

Se pocăiau toți păcătoșii.

Și nu veneau numai pescarii, nevestele, copiii lor,

Orî, când și când, vr'un cerșetor;

Veneau și dogi, și prinți, și nobili, și luptători, și cavaleri,
Și mai de jos, — căci se svonise că Făcătoarea de minuni,

Alinătoarea de dureri,

Erea mai darnică, mai blândă și mai miloasă ca ori-unde ;
Că, după fie-care rugă, citeaî în ochi-î ce răspunde,

Și că la toți cei drepti și buni

Le da un pic de fericire,

Orî le-alina durerea-n suflet, orî ce-aû pierdut le-nnapoea, —
Și miluiții de Madona din ziua-aceea, cu orbire,

Nu mai credeaû de cât în ea.

O proslăveaû atât și faîma atât mersese de departe,

În cât nu mai voea nici unul să facă nunta-ntr'altă parte

De cât acôlo, cu credința că sfânta binecuvîntare,

Ce, dintre crini, zîmbind, Fecioara trimete celor logodiți,

E talismanul scump, cu care

Vor țese viața, fericiți.

Și, când venea sfîrșitul slujbei, când candelile aurite

Pierdeaû lumina, când tîmîia nu mai 'nălța la ceruri fum

Și când tăcea de-odată orga, — călcînd pe flori svîrlite-n

Perechile-ntovărășite [drum,

De preoți, rude și prieteni, în largi gondole-mpodobite

Cu stofe scumpe și ghirlande, cîntînd, voioase se suiaû:

Ereaû plimbările de nuntă,

Petrecerile începeaû, —

Și, dacă-n fața vr'unei insuli, pe țarmul ei, vr'un pelerin

Zărea o cruce, pus'-acolo de cei ce valurile-nfruntă,

Petrecerea-nceta ; iar corul, asemeni unui glas divin,

Oprindu-se la țarmu-acela,

Slăvea, cu îngerii de sus,

Pe Născătoarea lui Isus,

Cîntîndu-î *Ave maris Stella*.

În anul patru-zeci și patru și nouă-sute, ziua treia

Din Februarie, gondole, plecînd din insula vestită

Spre altă insulă, numită

Olivolo, oprir'-acolo ; căci sta deschisă-n vremea-aceea
Capela Sfîntului Teodor.

Miresele și-ntregul cor

Ingenunchiaseră. Altarul de-abia primise ruga lor, —

Când, ca potop, pe negândite,

O bandă de piraiți, ascunsă în niște case părăsite,
Din dosul insulei, năvală spre cei intrați în templu dete.
Și fie-care-n câte-o parte se rezezi și, blestemând,
Sălbaticî, lacomi, fără milă, cătând să fugă mai curând,

Răpiră unsprezece fete.

Zadarnic mirii se iviră ! Se-mpotriviră în zadar !

Ca un puhoi murdar, piraiții tot ce găsiră pângăriră ;

Icoanele batjocoriră ;

Altaru-n țândări prefăcură ; călcară crucile-n picioare ;

Călugării, găsiți sub bolta locașului lui Dumneșeu,

Ii chinuiră ; Duhul rău

Ii îndemna, sub chipul morței, să verse sânge de fecioare ;

Tot ce văzură că nu-î aur, argint, ori pietre prețioase

Le risipiră-n graba fugei, pe lespezi ; — până ce'n sfârșit,

Luând miresele frumoase,

In luntrei, către largul mării, plecară cu ce-aū jefuit.

Pe de-altă parte, alți tovarăși, în vijelia-nvălmășelii,

Pe unii îi răniră, pe-alții strâns îi legară cot la cot ;

Iar, după ce sfirșiră tot,

Inchiseră și-nțepeniră cu pietre ușile capelii.

In urma lor, sărmanii tineri, simțind că i-a ajuns pîierea,

Invinuind Dumneșeirea

In focul oarbei lor mâni,

Inchiși, ca-ntr'un mormânt, de vii, —

Să-și facă drum afară vrură ; dar zidul marmoră erea,

Și ușile-n oțel legate,

Și soarele nu pătrundea

'Năuntru, de cât prin ferestre cu drugî de fier întretăiate.
Logodnicele, de departe, cu țipete sfâșietoare,
Cereaă într'una ajutor.
Cu ce? De unde ajutoare,
Când nu găseaă sub mâna lor
Nimic, cu care să dărâme sinistra boltă funerară,
Nimic să taie drum afară,
Și nici un sprijin, cât de mic?
N'aveaă nimic, nimic, nimic!...

Erea-ntre ei un oare-care Andrei Capelli. De durere,
Se așezase jos, pe-o treaptă din pragul fostului altar.
Cu cea din urm'-a sa putere,
Vedeă cum cată să-și înfrâne câte-un suspin prelung și rar.
Suspînul se oprea pe buze. El mâinile-ncepea să-și frângă,
Muncit de-un dor nemăsurat,
Căci n'avea lacrămî să mai plângă,
In prima zi din prima lună de-amărăciune nu de miere
Și se uita, ca printr'o ceață, la fericirea lui, cum pierе
In barca dusă de-un pirat...
De-odată, ochii aruncându-și pe-o lespede din fața lui,
Zărește-n mijloc o verigă.
«Madona să ne-ajute!», strigă.
Și toți, bătrâni, femeî, copii,
Scăpați din funii, vin s'ajute. Nu-î dase-n minte nimănuî
Că templu-avea înc'o eșire, ascunsă jos, în temelii.
Orbiți de-o rază de nădejde, rămân pe loc, ca niște stane:
Deschisă, neagră și adâncă stă gura unei suterane.
Andrei Capelli se coboară și vede patru mari morminte
De bronz turnat. De-asupra lor,
Un Christ, drept vecinic păzitor;
Iar în pereți, la căpătâie,
Cădelnițele cu tămâie

Rugină sunt de umezeală, — tot astfel cum aș ruginit
 Și sulițele, prinse-n cuie
 Pe-un stâlp de lemn mucigăit, —
 Și căștile de lănci lovite, și specele pe cari suie
 De la mânere către vârfuri, șerpuituri adânci de fier,
 Șerpuituri ce nu mai pier,
 In locul cărora, odată, fusese sânge, curs șiroaie
 In crâncene și lungi răsboaie.
 Acolo-nchiși cu-aceeași cheie,
 Alături de-ale lor averi
 Topite-n câte-va trofee,
 Dorm patru tineri cavaleri.
 In loc de candelă, de-afară,
 Lumina roșului amurg

Se furișează pe-o fereastră deschisă la un cap de scară
 Și-arată, din tavanul umed, cum picături de apă curg.
 «Prieten!», strigă iar Capelli,
 «Veniți aici! veniți curând!».
 Toți jos se dau atunci, pe rînd,
 In suteranele capelii.
 «Scăpare!» zic câți-va. «Scăpare!»,
 Repetă cei-l'alți, — iar ecoul,
 Trezind din somnul lui cavoul,
 Par' c'ar răspunde «răsbunare!».

Un ceas în urmă.

Suterana

E liniștită și e-n noapte. Ca goenlanzii călători,
 Gondolele pe mare sboară, păstrând pe cei plecați în goana
 Piraților jefuitori.
 Incet-încet, în depărtare,
 Intr'un zăbranic argintiu,
 Se-nnalță mândra nopței. Golful ca-n feerie-atunci apare,

Cutându-și undele-oglină, întocmai ca argintul viu.

Și, pe feericile-î ape,
 Trei-patru leghe drum, aproape
 De Càorle, 'naintea lor,
 Mânând din răputeri, bărbații
 Zăresc pe luciul sclipitor
 Ca niște negre dungă: pirații.
 Puterile atunci le cresc...
 Mai rău i-ațâță răsbunarea...
 Cu cât mai la adânc e marea,
 Cu-atât mai mult nădăduesc...
 Fugarii simt c'aũ ostenit,
 Că fuga nu mai are spor,
 Că cei-l'alți vin în urma lor
 Și-o să-î ajungă... în sfârșit,

I-aũ și ajuns !..

Atunci, furtună în calmul nopței isbucnește.

Pirații blêstemă și urlă... Miresele cer ajutor...

Venezienii din gondola ce-n fruntea tuturilor sosește,

Se pregătesc pentru omor...

Și, după ce se-adună, unii cu arma lor de tâlhărie,

Cei-l'alți, cu spede și cu suliți găsite-n boltă, la mormînt,—

Incîng o luptă de pîeire. Atât e ura-n ei de vie,

Că spedele, de și tocite și pline de rugină sunt,

Se-nfig în carne ca pumnalul

Și, pentru fie-ce mireasă, aruncă-n mare câte doi,

Iar sîngele, curgînd șiroi,

Roșește sub gondole valul.

Dar tot mai sunt destui la număr și prada tot nu vor s'o lase.

Cînd însă văd pe Ali-Bey,

Pe șeful lor, că-nfiptă-n pieptu-î o spadă zilele-î scurtase,

Daũ fetele-nnapoi, de frică, tot ce furase iaũ cu ei, —

Și fug...

...Târziu, la miezul nopții, ajunseră biruitorii
Pe cheiul pieței lui San-Marc.

Eșise, întru-ntâmpinare, orașu-ntreg; iar sub un arc,
Arc de triumf, își-așteaptă coruși, cântând Madonei imn
[de gloriei.

Toți aș în mână câte-o torță; întreg orașul e-n lumină;
Pe țârm, pe mare, pe lagune, ard mii de facle, fumegând...
Când vezi Venezia din Lido, ai zice că și-a pus în gând
Să aibă tot atâtea stele cât pânza cerului senină.

Erea în patru-zeci și patru și nouă-sute, ziua treia
Din Februarie. Poporul și Dogele din vremea-aceea,
Voind să lase-o amintire din bine-cuvântata zi,
Când fetele scăpate fost-au și banda de pirați fugi, —
Orânduiri ca-n toți anii, a treia zi din Februarie
Să fie zi de sărbătoare.

Capelli, fu-nnălțat de nobili la treapta de patrician,
Iar moartea lui de toți fu plînsă.

Neprețuita amintire avu atâta farmec însă,
În cât pe fie-care an

Creștea cu câte-o zi. Cu-ncetul întreaga lună Februarie
Ajunse-o lună de serbare.

De-atunci, Venezia se-nchină, cântând, acelei amintiri;
De-atunci, cum vine Februarie, prin obicei, se schimbă balul
În bal mascat și-n travestiri;
De-atunci, își are Carnavalul.

D I N T R E N

Pe cîmp. În apus. După ploaie.
O casă, alături de-un riū ; —
Un plop păzitor, ce se-'ndoaie ; —
Pășune și lanuri de grîu.

Pârleaz de nuiele-n grădină ; —
Două căini nu-'ți dau voe să treci.
Prin iarbă, trifoi și sulfină,
Pornesc, ca trei șerpî, trei poteci.

O fată de-un leagăn se-atârână
Și scutură vișiniî uzî.
Privesc două bătrîni, stînd pe-o birnă,
O viță ghirlandă-'ntre duzi...

...Dar noaptea, pîrdalnica! vine...
Tabloul din ochi îl pierduî...
Și trenul aleargă cu mine
Și tăcăne-n treacătul lui.

PE PLAJĂ

Cea din urmă dimineață a lui Aăgust, — la Ostanda.
Apă caldă, liniștită, violetă ca lavanda.
Sticla cerului, în zare, se preface-n geam opac.
Cu fulare roșii-sânge, a intrat în apă banda
De femeï, — și, printre gene când te uiți la marea-lac,
Ai gândi că e o luncă cu răslețe florï de mac.

IMPOSIBIL

A fost, — dar nu mă-aduc aminte în care vreme și-n ce parte
Și nici nu știu de-a fost părere, sau de erea adevărat;
Știu doar c'a fost o fericire, de care astă-zî sunt departe,
O fericire, fără care tot trăiu-mă pare-mpovărat.

A fost... întâia mea iubire, cum rar simțirei i se-arată;
O fi ținut o clipă poate, sau poate c'a ținut mai mult;
De viața ei puțin îmi pasă, — destul că știu c'a fost odată
Și, când aud plângând durerea, mă-ncinge setea s'o ascult.

Înmărmurit, ca prins în vrajă, cu ochii duși de cugetare
Pe drumurile-nnegurate din golul sufletului meu, —
Privesc în față-mi o femeie, ca un luceafăr cum răsare,
Din întuneric să mă scoată, ca s'o prefac în Dumneđeū;

Revăd trecutul mort prea tânăr și simt că n'am nici o putere,
Iar uneori așa de bine îl am 'naintea mea deschis,
În cât sërmana mea iubire nu pot gîndi ca fost părere,
Cum nici de ea nu-mă vine-a crede că n'a trăit de cât în vis.

De câte-orî, cu lampa stinsă, în nopți de veghe-nșelătoare,
N'am socotit că se-ntorsesese, de milă să nu-nnebunesc;

De câte-orî n'am plîns de **geaba** ; de câte orî, rupînd o floare,
N'am tresărit sub amăgirea că floarea-mî zice «te iubesc».

O, paginî rupte din albumul atîtor anî de tinerețe,
De cînd rămas-am fără nimenî, voi singure m'ați mîngăiat,
Dar orî-ce-ați face voi, nici una putere n'are să-mî răsfețe
Tăcerea inimei, în care se 'ncuibă dorul ne 'nfrînat.

S'a zis că toate trec în viață și-am început să cred c'așă e,
Căci din iubire, pân' acuma, nebun pe nimenî n'am văzut ;
De azi pe mâine, la-'ntîmplare, se stinge-'n noi orî-ce văpae
Și nici odată viitorul nu ține seamă de trecut.

De cînd e lumea și pămîntul, stăpîn suprem ne-a fost uitarea.
Din mintea noastră, fuge gîndul, cum fuge norul dus de vînt.
Ne e destul să fim departe, ca să se stingă și 'ntristarea
Și mincinoasa-'nchipuire că e vre-un traînic legămînt.

De-aceea, știu de mai 'nainte că peste 'ntăia mea iubire,
Ca peste tot, o să se-aștearnă orî nepăsare, orî desgust.
Sunt om și fac ce-mî zice firea... Dar, ca să uit o fericire,
Mî-ar trebui în locu-î alta ; din alta trebuie să gust.

Și m'am gîndit la o femeie, pe care-ași vrea-o mai frumoasă
De cât orî-care plăsmuire a unui cuget de artist ;
Aci tăcută și cuminte, aci rîzînd copilăroasă, —
Ca să se-'mpace cu-al meu suflet, cînd prea sburdalnic, cînd
[prea trist.

Ași vrea să-mî fie și prieten, și-amanta (lipelor senine ;
Ași vrea să fac din ea și muza, cu lira căreia să cînt ;
Ași vrea să nu trăim departe, nici eû de ea, nici ea de mine
Și, cînd ne-om duce, să nu fie de cât o cruce și-un mormînt.

Dar văd că gândul meu e şubred, că-nchipuita mea fiinţă
N'o s'o-'ntâlnesc întotdeauna de cât în visul meu inept...
Mă uit mereu, mereu o caut... pricep că e cu neputinţă...
Şi totuşi, fără vre-o speranţă, îmi fac iluzii şi-o aştept.

DE DRAGUL NOȚEI

De peste munți se-nnalță luna pe bolta cerului senină
Și-nvăpăiază tot văzduhul cu argintia ei lumină.
Adie vîntul. Printre frunze, un freamăt lunecă ușor.
Din vîrf de stîncă se coboară încet isvorul șoptitor...
Și licăresc atâtea stele și-atât de blînd suride luna,
În cât ași vrea, de dragul nopței, să fie noapte 'ntotdeauna.

BALADA PĂSTORULUI

In munții din spre soare-apune,
Pe-un povârniș acoperit
Cu iarbă numai de pășune,
O turmă 'n mersu-î s'a oprit ;
Iar mai la deal de turmă, — care
De jos, din depărtare, pare
O pată albă pe-un covor, —
Stă un păstor.

Și, când îl vezi în sîn cum pune
Un codru de mălai acrit,
Cum vrea cu măneca s'adune
Sudoarea de pe-un gât 'negrit, —
Te-ntrebî, cu silă și mirare :
Adevărat să fie oare
C'a fost cântat «Virful cu dor»
Pentr'un păstor ?

Căci, de când Biblia ne spune
Că 'n munți păstorii s'au ivit, —
Afară doar de vre-o minune,
Cu vr'unul poate poleit, —

Nu e nimic măi sec sub soare,
Măi slut, cu țoale măi murdare,
Măi prost și măi desgustător,
Ca un păstor.

*

Poete divinizator,
Răspunde, fără supărare :
Ce poezie vezi tu oare,
Într'un păstor?

TRISTEȚE

Azi, când sufletu-ți pe ducă, pentru cea din urmă oară
Mai trimete suferinței cântul său tânguitor, —
Către cer se-'nalță gându-ți ca o pasăre ce zboară,
Și pe aripa-'i se-'nalță și suspinu-ți călător.

Poarta lumei ți se-'nchide și te-afunzi în vecinicie,
Cu păreri de rău pe buze și cu searbede priviri,
Tocmai azi, când începuseși la a dragostei beție,
Să trăești, să simți florii nestatornicei iubiri.

De-'ntunericul durerei biata-ți inimă-'i cuprinsă ;
Înțelegi că ursitorea nu se poate să-ți învingă ;
Îți aștepți plângând osânda și la steașa ta nestinsă
Dornic cați, fără speranță ca vre-o dată s'o atingi.

Trandafirii din cununa vârstei tale, prin minune,
Nu s'aũ oflit. I-'nnumeră, — și-ale tale lacrimi curg...
Și te uiți la trista-ți viață, cum se duce, cum apune,
Ca o zi de primăvară în roșaticul amurg.

NESTATORNICIE

Va să zică, pentru mine, din ce-a fost, nu mă există
De cât ochii ca isvoare și, ca matcă, o batistă, —
Cel măi bun al meū prieten, care, seara, lângă geam,
Se-'ndura să mă sărute, orī de câte orī plîngeam.
Doar atât e să mă vadă, zăpăcit, ca în descîntec,
Cum imī tremură-'n ureche blestematu-acel de cântec,
Pus pe versurile albe din balada unū dor
Ce se tînguie la capul îngropatului amor.
Numai lor le spun că astăzi nu măi e nimic să-mī placă;
Că, de 'ncerc să zic o vorbă, cugetarea mī-e săracă,
Și, din negură privindu-mī viitorul nepătruns,
Groază mī-e de mine-însuși, cînd mă văd cum am ajuns.
Să n'ai tu o zi, o noapte, orī un ceas, orī o secundă,
Care-'n inima-ți uitărei să-i dea voe să pătrundă;
In odaie, ca un pustnic, de cu seară să te-așezi,
Desgustat de lumea-'n care e prostie să te-'ncrezi;
Să-ți îngropi obrazu-'n perne și, plîngînd ca o femeie, —
Tu, ce lacrăma vre-o dată nici gîndeași să affi cè e, —
Să le strîngi mereū în brațe, ca pe zîna din povești,
După care, de cînd dusă-și, zi cu zi te istovești;
Să dai fuga la-'ntuneric și-'ntunericul să-ți fie
Măi dușman de cât gangrena care mușcă-'n carne vie;
Mintea-ți slabă să nu șează liniștită nicăeri,

Iar în somn să vezi rînjitul viitoarelor dureri ; —
 Cine știe suferința măi haină de cât starea
 Unui suflet, peste care vecinic picură-'ntristarea
 Și ce vrei să măi rămîie dintr'o dragoste așea,
 De cât vaetul și ochii, ca să plîngă după ea ?..

Poate-așa a fost să fie !.. Inaintea celor scrise,
 Fruntea-mî plec și-mî plec genunchii. Doarmă sutele de vise,
 Unde dorm și alte-atâtea, — căci nici nu le măi deștept,
 Nici nădejdea nu-mî dă voe alt amor să măi aștept.

.....

 Ce copil !.. Pentr'o femee să-mî fac sângele jăratice
 Și s'o caut toată viața, ofilit și singuratic !..
 Pentru ce atâta trudă pe sărmanul meu condeî, —
 Ca s'aștearnă pe foi albe ce-a rămas în urma ei, —
 Când știu bine că trecutul e măi surd de cât o stîncă,
 Că secretele-î sunt tocmai ca o peșteră adîncă
 Și că orî-ce rugăminte către morți e pleavă 'n vînt :
 Nu s'a-'ntors din cale luna și nici morții din mormînt.
 E stupid și e ridicul să renunți la sumedenii
 De plăceri adevărate, alergînd după vedenii !..
 Astă-zî, pot, din anăgire deșteptându-mă, să spun
 Că credința într'o umbră e credință de nebun.
 Ce folos că 'n tot minutul pătimașă mea simțire
 Născocește din seninuri o 'nvechită amintire,
 Că 'ngenunchi ca dinnaintea crucifixului de lemn
 Și mă rog să se prefacă în femee, la-al meu semn ?..
 Firea tot așa rămîne ! Nu se schimbă fața lunei,
 Nici c'o dragoste pierdută, nici cu vaetele mumei,
 Nici n'a fost, nici n'o să fie pe pămîntul călător
 Fericare 'nnamorată anî întregi de-un muritor.

Ce copil!.. Pentr'o femeie!.. Și-apoi cine-mi spune mie
 Că, pe când eă plâng, durerea-mi așternînd-o pe hârtie, —
 Ea nu prinde 'n laț pe altul, ca pe vremea de demult,
 Când eram atât de simplu tot ce spune să ascult?..
 Nicî în basme nu mai aflu o așa statornicie!..
 Ce copil!.. Amorul nostru e un punct în vecinicie,
 Punct ce 'ncet-încet s'o șterge, — și-al meu gînd re-'ntinerit
 Mă trezește din delirul unui om care-a iubit.

Scoală, suflete, și cîntă! Cîntă inimei să 'nvie,
 Dup' atâtea zile negre, petrecute în sclavie!
 Cîntă lacrărilor curse! Cîntă dulcilor priviri,
 Cari-așteaptă desmierdarea unei alte fericiri!..
 Du-mă repede 'n haremuri, cu femeii ispititoare
 Și cu gînduri necurate; dă-mi puterea vrăjitoare
 Să le-'ntorc la toate mintea, adunându-le-'ntr'un cerc,
 Și, ca-'n jocuri de-'ntâmplare, vrînd norocul să-mi încerc,
 Dintr'o sută și atâtea cu ochi negri, verzi, albaștri,
 Să mi-aleg, — cum ași alege cel mai mîndru dintre aștrii
 Curtizana lună plină, într'o noapte de orgii,
 Când se-ascunde după dealul, unde-adesea pribegii.
 Și să-mi reazăm apoi capul pe-al ei umăr de statue;
 Sărutarea de pe buze până-'n păru-i să se sue;
 Ca noi două, atât de tineri, amețiți de-atât amor,
 Să nu fie de cât ritmul unui vers fermecător.
 Și când, poate mai încolo, arși de setea de schimbare,
 Vom simți că vine iarna cu troenii de uitare,
 Pentru ce să plâng?.. Pleca-vom eă în jos și ea în sus...
 Ea, va zice «încă unul», — și eă... «bine că s'a dus!»

BUJOR

I

— Maică! nu mai pot!..
Mări ași trece-'nnot,
Piscuri ași urca,
Pe ghimpă ași călca
Drum cât lumea lung, —
Numai să mă-ajung
Visul. Care vis?
Nu știu. Ce 'mă-e scris?
S'a-'nchis cartea. Unde?
Dorul nu-mă răspunde.
Unde-o vrea... departe.
Dar vedă că n'am parte!..
Bate vânt de moarte
Și-l las să mă poarte.
Lacrămă nu-ți mai stoarce.
De nu m'-oî întoarce
Pân' la primăvară,
Să pornești prin țară
Și, din sat în sat,
Să-'ntrebă de-am lăsat
Vr'un semn, ca să ști
Incotro să vii.

Maică! jalea-ți curmă,
C'o să-mi dai de urmă.
Iar, când mă-'ei găsi,
De ghiață de-'oi fi,
Maică, să mă-'ngropi
Intre patru plopî.

II

Ziua se mărește.
Vișinu-'nflorește.
Plugul e-'n ogoare.
Razele de soare
Muguriî desfac.
Pasărilor-'și fac
Cuiburi în copac.
Munți-n toată țara
Iși topesc povara...
Uite primăvara !..

Iar pe drum rîpos
Vine-'ncet, pe jos,
Stînd din loc în loc
Și oftînd cu foc,
O bătrîna vine.
De-abia se mai ține.
S'a-'mplinit o lună
De cînd, ca nebună,
Casa 'și-a lăsat
Și, din sat în sat,
Caută-'ntrebînd :

«N'ați văzut trecând
«Pe Bujor al meu,
«Pui voinic de leu,
«Cu inima goală,
«Istovit de-o boală,
«Rea ca nebunia,
«Dragostea pustia ?...»
Și tăcea câmpia.
Nimeni nu știea,
Nimeni nu-î spunea.
Atunci iar pornea,
Măsurând mereu
Drumul lung și greu, —
Până ce, pribeagă,
Țara-aproape-'ntreagă
A cutreerat...
Și de el n'a dat.

Tocmai peste șase
Luni de când plecase,
L'a găsit p'un munte,
Mort, c'o rană-'n frunte.
Par'că adormise,
Mângâiat de vise.
Il scăldase-atât
Sânge curs, în cât
Imprejurul lui
Nu puteai să pui
Nici un vârf de ac.
Se făcuse lac, —
Lac adânc de sânge, —
Maică, nu-l măi plânge!

Sânge de voinic, —
Lume de nimic!
Sângele lui stropi, —
Maică, să-l îngropi
Intre patru plopî!

III

De-atunci, în toți anii,
Când, spre munți, ciobanii
Urcă, văd în locul,
Unde nenorocul
Pe voinic l'a dus
Și sfârșit 'i-a pus, —
Văd în iarba verde,
Ce sub pomi se pierde,
Niște roșii florî...

Ce sunt?... Sunt bujori.

DIN TINEREȚE

Umblam, împins, ca un zănatic, de pofta duceri-n neștire;
Călcam poteca semuită c'-o lungă panglică subțire

Și nici nu știu

Prin cari locuri, nici aminte nu-mi mai aduc în care vreme
Trăit-a clipa fericirei, topită-n bițele poeme

Ce-ași vrea să scriu.

Dar, — cum alături de-o copilă, prin a cămășei străvezime,
Un ochiū, ascuns între perdele, zărește-un șold, o rotunzime,

Orî un contur,

Și-apoi cu ele întrupează în al său cuget o femeie, —

Așa și eū, prin pânza vremei, mai întrevăd câte-o scântee

Și-un lung murmur

Mă ametește cu-a lui doină, fermecătoare ca-n poveste,

De mi se pare că pe lume ca ea o alta nu mai este

Și n'a mai fost, —

Iar amintirile, culese în cele vremi acum răslețe,

Se-nlănțuesc, creând o umbră, ascunsă-n fosta-mi tinerețe,

La adăpost.

De ce te-ai dus, copilărie?.. De ce lăsași să vie anii,

Cu toate relele, de cari, în ziua sfintei spovedanii,

Te îngrozești?

De ce mă faci să blêstem ceasul când am iubit întâia oară,
Eă, care știu că cea mai dulce din fericirile ce sboară

E să iubești?..

De n'ai fi fost așa de scurtă, n'ași fi văzut ruina vieții,
In care nume lângă nume rămas-au scrise pe perei,

Târâți la 'nec, —

Și-n astă grea călătorie, să-mi stâmpăr foamea-mi dași durerea,
In loc de apă mi-ai dat lacrimi, iar drept tovarăș, mângâierea

Că toate trec.

Ca mamă vitregă, cu suflet mai împietrit de cât o piatră,
Din ale tale brațe calde m'ai asvârlit la câini, pe-o vatră,

Și m'am supus;

In loc să-ți dau să bei otrava, ce pentru mine isvorât-a,
Te proslăvesc, căci îmi ești dragă și nu te-ntreb de cât atâta:

De ce te-ai dus?..

Copilărie, dulce vorbă! Divina-ți nevinovăție

E darul cel mai fără seamăn, cea mai bogată avuție

Din câte sunt.

Dar fi'nd-că-î scris să n'avem parte de ce e bun de cât o clipă,
Se risipește ca un cântec frumos, lovit de o aripă

A anui vânt.

Și-atât de rău a fost croită nesăbuita omenire,

In cât nici singura virtute, prin care vrei spre nemurire

Să-ți faci altar, —

Nici astă șubredă plăcere n'a fost sădită-n noi la vreme;

Copilul nu știe s'o guste și, mai târziu, când vrea s'o cheme,

E în zadar!..

E prea ușoară, prea frumoașă, ca să-ți rămână vie-n minte.

Uitarea-i groapă-n care intră a ei plăpânde osăminte,

Ca-ntr'un abis,

Și pe mormântu-î crește floarea înveninată-a tinereței, —

Iar, de privești cum-va trecutul, îți zici, plângând pe drumul

A fost un vis!..

[vieței:

De-aceea, dus, ca un zănatic, de pofta duceri-n neștire,
Călcam poteca semuită c'o lungă panglică subțire
 Și nici nu știu
Prin cari locuri, nici aminte nu-mi mai aduc în care vreme
Trăit-a clipa fericirei, topită-n bîetele poeme
 Ce-ași vrea să scriu.

GREERUL

Vânt nu trece pe răzor.
Vrăbiile tac din gură.
Un dulău, nepăsător,
Stă lungit în băătăură, —
Și pe toți odihna-î fură...

Doar un greere, într'una,
Nu-șt'ce spune nu știu cui.
Poate zice dragei lui:
«Uite luna».

BOLNAVUL

Dorm toți și toată valea doarme, cum dorm cosciugele-'n
[morminte.

O candelă de la icoane de cei plecați mă-aduce-aminte ;
Iar còlo-n șoldul unui munte, pe-a căui poală raze cad,
Ca o lumină-n glob de lampă, stă-'nfaptă luna-n vârf de brad.
Tăcere, jalnică tăcere e-n singuratica-mă oda.

Doar câte-odată, sus, pe strășini, se tânguește-o cucuvae, —
Și tot mă 'ntreb cine-o să moară, căci eă, de și trăesc și-
[ascult,

Sunt mort de mult.

RECRUTUL

.
«Gheorghe mă, 'mă-e dor d'acasă...
Somn eū n'am ; nu mă mai lasă
Grija, care mă-'ncorda ;
Și gândesc, cum sunt așa,
Că și zilele 'mă-ași da,
Numai să-nă mai văd ograda
Și bordeiul, și pe Rada,
Să știū eū că, bine-răū,
Barim dorm în pragul meū.

«Da dē unde!.. Nicī o lună
N'a trecut... N'a fost zi bună...
Și, când număr bine-'n gând
Că mai sunt trei ani la rând
Sē muncesc bătut, flămând,
Și să nu-mī dea drumu-acasă
Nicī măcar la Paști, — m'apasă
Ca un sloi, coleà, pe piept,
Și blestēm, și rabd, și-aștept...

«Ce-aveaū eī, bātu-i-ar mila,
Să m'aducă cu de-a sila
Din ogoare, dē la plug, —

Ca să staū aici, la jug,
 Și veninul să mi-l sug,
 Nedormit cu săptămâna,
 Mort de frică, tot cu mâna
 La căciulă, și trăit
 Ca un câine hūduit ?

«Le-am tot spus eū să ne lase
 Ca creștinii pe la case,
 Că, la vremuri dē nevoi,
 Dac'o fi și-o fi răsboi,
 Știm cum să ne batem noi...
 Ți-ai găsit cin'-să te-asculte !..
 Tu ești prost, ei nu știū multe,
 Faci ce-ți zic, 'ei vrea n'-'ei vrea...
 Și, d'ășa inimă rea,

«Uite, vezi tu, mă... m'apucă
 Uneori un dor dē ducă
 Și m'ași duce unde-ar fi,
 Peste ori-ce-ași întâlni,
 Doar dē n'ași mai auzi
 Dē pustiea dē oștire, —
 Că m'a scos dē tot din fire
 Și-i rău când, mă, Gheorghe, mă,
 Peste om uritul dă...»

.

FURTUNĂ

Doarme-adânc Mediterana. Ursa Mare o admiră.
Când, pe-alocuri, vântul serei umflă-'n treacăt câte-un val,
Ai gândi că pîeptu-î saltă; ți se pare că respiră...
Luna râde și nu crede: de-atât calm și ea se miră.
Nici o luntre, nici un sgomot, nici o pânză, nici un mal..
Peste tot, — atît cât zarea pot privirile s'o-'ncapă, —
Cer și apă.

.
Uite còlo!.. Dungă neagră pe tabloù se zugrăvește:
Un chenar tras cu cerneală, ce prin pânză a pătruns.
Ca o oaste năvălită, crește-'ntr'una, crește, crește,
Și se-apropie, și vine într'o goauă, nebunește...
Spuma-n vârgi neregulate fuge, se rostogolește...
S'a trezit din somnu-î marea, mâniată, și mugește;
Stelele clipesc de frică; luna-n valuri s'a ascuns;
Pân'să-'nnumeri două sute, orizontul se cernește;
Din cătușe vijelia n'a scăpat, — dar iat-o! scapă!..
Peizagiù-'și schimbă fața:

Nori și apă.

.....

 Marinar! fă-ți semnul crucei! Vântul groaznic e acum!
 Piatră vânătă, topită în leșie, pare marea;
 Norii par niște coloane formidabile de fum,
 Aducând cu ele groaza, vaetul și disperarea;
 Fulgerul pe lângă fulger, șerpuind, își face drum;
 După fie-care tunet urlă, urlă depărtarea, —
 Urlă, când, din miază-noapte, barierele deschise
 Lasă tot în stăpânirea furiosului potop,
 Care-aruncă-'ntâi în glumă ici și còlo câte-un strop
 Și-apoi toarnă, toarnă, toarnă, — precum dunga prevestise —
 Până ce văzduhul, marea, norii, ploaia și furtuna
 Toate la un loc fac una, —
 In cât nu mai vezi, când ochii din priveliște se-adapă,
 De cât apă. —

.....

 Șcena după:

 Pretutindení, calm — de zio-'ncet se crapă...
 Un vapor, trecând pe-acòlo, vede morți plutind pe apă.

ARVA-RONUL

- Mândru, limpede, grăbit,
Șerpuind în matca-î joasă,
Ronul zice, liniștit,
Către Arva sgomotoasă :
— Vai ! Urătă te-ai făcut !
«Ce isvoare te udară ?
«Prin ce locuri ai trecut?...
«Nu m'atinge ! Ești murdară.
— Sunt», rostește supărată,
Arva-'n clocote venind.
«Totuși, lasă-mă odată
«Cu-al meu braț să te coprind.
«Păsările dimineței
«Ciripind vom auzi ;
«Ca două soți pe drumul vieței,
«Merge-vom spre miază-zi ;
«Întâlni-vom brazî în cale,
«Și maniolii și lămâi,
«Și crângi verzi cu portocale,
«Și păduri șoptind «rămâi» ;
«Iară noi, împinși în goana
«Fericirei, singurei,
«Neluând la ei aminte,

«Duce-ne-vom înaintea,
 «Până ce Mediterana
 «Ne-o-'nneca în fundul ei.
 — Crezi tu, Ronul îi răspunde,
 «Că mă poți înduioșa,
 «Ale mele-albastre unde
 «Să le-amestec cu-o așa
 «Apă cu talazuri pline
 «De noroaie și nisip?
 «Ești nebună, vai de tine!...
 «Pleacă! Fugi! Cu nici un chip!..»

Arva replică șireată :

— Sunt murdară ; dar, în schimb,
 «Am ce n'ai tu : sunt bogată.
 «Pe tot drumul, cât mă plimb
 «De sub munții albi de ghiță,
 «Din cântata Chamoni',
 «Care-'mî dete astăzi viață
 «Și la tine mă goni, —
 «In nisipurile mele
 «Praful de aur eă gădesc...
 «De 'ți-ași da ce aă în ele,
 «M'ai lăsa să te iubesc?...»

.

Ce-a zis Ronul, nu se știe ; —
 E de mult și s'a uitat.
 Insă în Geografie
 Scrie că s'aă împăcat.

MOARTEA AMORULUI

Erea la miezul nopței, într'un palat. Orașul,
De viscol, amortise. Doar câte-un trecător
Se furișă pe uliți, încet, ca ucigașul,
Când pune-n faptă planul întâiului omor.
Cu zâmbetul pe buze, sub palida lumină
A unei lămpi de veghe, dormeau îmbrățișați
Amorul și-o femeie; iar în tăcerea, plină
De taîna-ndrăgostirei, copacii legănați
De crivăț, la ferestre, trosnind, păreau că-ngână
O tristă prevestire a unui trist sfârșit.
De-o dată-n pragul ușei, apare o bătrână,
Rânjește, — apoi zice cu glas înăbușit
«Veniți!», și două umbre-'nnăuntru se strecoară.
Sunt doi bărbați și-aproape de-aceeași vârstă sunt.
Intâiul, slab, cu ochii sticlind sub o ușoară
Perdea de neodihnă, livid, bun de mormânt;
Cel-l'alt, purtând pe umeri o mantie bogată.
«Ucideți-l!» — bătrâna din nou le-a poruncit...
Și l'au ucis!... Iar pomii, în noaptea blestemată,
Gemeau, bătută de crivăț: «Amorul a murit!»

A murit!... De-acum încolo, ticăloasă omenire,
Ești ursită să-ți duci traiul până-n margini de mormânt,
Fără nici un legământ
Sfânt;

Nebunia-ndrăgostirei să se schimbe-n nesimțire ;
Sărutări să nu mai fie ; șoapta dulce de iubire
Furțișag viclean s'ajungă, — precum ori-ce legământ
Pe cuvânt,
Pleavă-n vânt.

Intre flori, pe sânuri albe, nu va mai dormi Amorul ;
Nu mai e de-aci-'nnainte, el a-tot-stăpânitorul..
Nu ! Ci Luxul și Desfrâul... căci ei doi l'aũ omorât !
Ei sunt cei ce-aũ tăbărât,
Ca tâlharii, mișelește, și l'aũ strâns în somn de gât !
Luxul și Desfrâul poartă astă-zî scepstrul și coroana !
Chipul lor e pe icoana
Dată-n mâini viitorimeĩ, insetată de amor ;
Iar bătrâna, care vecinic îi îndemnă la omor,
E Minciuna, muma lor !...

Și pentru că, sărmanul ! e mort pe veci, — lăsați-l !
Lăsați să vă-nconjoare ocean nețăr murit
De lacrimi ! Intr'un leagăn de trandafiri culcați-l
Și-nmormântându-i corpul acum înmărmurit,
Strigați în lumea-ntreagă :

« Amorul a murit ! »

BALADA OCHILOR

De sus, din turnul din cetate
Stăpân pe opt-spre-zece sate,
Domnița zice șoptitor
Unui voinic nepăsător,
Trecând pe-acolo călător :
«Străin îmi ești; îți sunt străină;
«Și totuși inima 'mă-e plină
«De dorul tău. Vin' de-l alină.
«De gātu-'m brațele 'ți-anină.
«Rămâi al meu, — și-'i de ajuns
«Să fim ferice amândoi...
Iar trecătorul 'i-a răspuns :
«Două ochi sunt stavilă-'ntre noi».

Două ochi? Două ochi protivnici? Care?
E singură pe lume... N'are
Nici soț, nici frate, nici părinți.
Doar un copil, ce înger pare,
Îi e tovarăș' de-'ntristare...
Și-'n gând un fulger îi apare,
Iar munții strigă-'n depărtare:
«Domnița 'și-a eșit din minți».
Și când voinicul, peste-o lună,

Trecu pe-acòlo, ea, nebună
 De dragoste, l'a-'ntâmpinat:
 «Copilul corbilor l'am dat
 «Și corbiu mi l'aū sfâșiat.
 «Azi, ochii lui, știnși amândoi,
 «Nu mai sunt stavilă-'ntre noi».

Voinicul nici nu se oprește; —
 Domnița i se tânguește.
 Voinicul stă ne-'nmlădiat;
 Domnița calea 'i-a tăiat.
 «Vrei dragostea ce mă sfâșie,
 «Să-mi fie chin pe vecinicie?
 «Vrei și nădejdea să 'mi-o ieī?
 «Vrei să mă vezi murind? Ce vrei?...
 «Aștept osânda să 'mi-o spui,
 «Ca țărături zilelor să-mi puī,
 «Căci mi se par cumplit de grele
 «Și lacrămile-'mi curg șiroi,
 «De când copilul îmi pierduī,
 «Ca să fim singuri amândoi...»
 El 'i-a răspuns: «Nu ochii lui,
 «Ci ochii mari ai dragei mele,
 «Sunt ochii stavilă-'ntre noi».

Timide, blânde viorele,
 Ascunse-'n iarba din vâlcele, —
 Vedeți pe ceruri două stele,
 Ce vin odată cu April
 Și, când el pîere, pîer și ele?...
 Sunt ochii bietului copil.

N E A M R Ț U

- «— Vine tata?... — Nu se vede. — Iar se-'ntoarce beat
[acasă!
- «Bate-l, schingiuie-l, omoară-l... de beție nu se lasă!..
- «— O fi stat târziu la lucru. — Aș! Ce lucru!.. Mie-'mă
[spui?..
- «S'a-'nfundat în cârciumi!.. Toacă tot ce e și nu e-al lui.
- «Par'că azi e-'ntâia oară!.. Pomenit-ai săptămână,
- «De-atâți ani de când ne are, să-l vedem și noi în mână
- «Cu-o lăscaie pusă bine?.. Nu e de la Dumnezeu!
- «Zi, să fie treaz... Vezi, d'aia mergem noi din rău în rău!..
- «Nu-î ajunge că, dintr'asta, omorâ pe biată mama ;
- «De ce merge, d'aia, cobeia, se-'ndârjește ! Nu-și dă seama
- «Că batjocură aruncă peste el și peste noi,
- «Și că ce ne mai așteaptă de cât scârbă și gunoî.
- «De cât zile așa-'ndrăcite, slavă Domnului, mai bine
- «Îmă iaș lumea-n cap și-'n urmă fie ori-ce-o fi cu mine!
- «Vie ce-o veni!.. Și ocnă, și urgie, și potop!
- «E destul de când de geaba tinerețea mî-o îngrop!..»

Într'o mucedă odaie din cocioaba părintească,
Singurî, fratele și sora, dojenesc pe tatăl lor ;
El, isbind cu pumnu-'n masă, — ea, cercând să-l liniștească
și-amândouî cu ochii țintă către ușa din pridvor.

Pe băiat, îl cheamă Petre; fata, poartă nume Ana;
Aă crescut în sărăcie și cu vițiu' pân' la brâu;
Îi omoară lipsa mumei; simt în sufletul lor rana
Și se văd plecați pe-o cale, care-î duce la desfrău.
Sunt la vârsta-'n care răul, ca vlăstaru-'n primăvară,
Inverzește și se-acată de ori-ce-'ntâlnește'n drum;
Dacă nu-l retezî în pripă, prinde vreme să răsară,
Tot așa cum pe-a lor viață prind ispitele de-acum.
N'are cine să-î îndrepte. Le-a rămas pe lume-un tată,
Care, singur, să le-aducă pâinea strânsă cu sudori, —
Și pe-'est tată, ei, copiii, — cu pornirea-'ncătușată
Lângă tot ce nu se cade, — l'aă văzut de-atâtea ori
Aducându-l beat acasă, ori căzut în bătătură,
Și de-atâtea ori regrete aă simțit găsindu-l viu, —
In cât dragostea fiească s'a schimbat acum în ură,
Ura unui sânge negru moștenit din tată-'n fiu.
Astă-zî, pentru ei, «părinte» și «copil» sunt vorbe goale;
Unu-'ntr'altul, fie-care vede numai un vrăjmaș;
Le mai trebuie semnalul, care piept la piept să-î scoale
Și-ntâmplarea, ca s'aleagă din ei doui un ucigaș.

Nu mai spun nimic. — Alături, într'o altă odăiță,
Despărțită printr'o ușă, la o parte, pe-o saltea
Tare și neașternută, doarme-o biată copiliță
Și cu brațul stâng cuprinde un copil mai mic ca ea.
Merg pe șapte ani. Păcatul i-a ursit să se-'nfrățescă
Cu cei-l'alți și să se nască zece ani în urma lor,
Ca s'asculte de-un părinte, care vrednic nu-î să-î crească,
Așteptând, ca vaî de lume, ce-o fi scris în viitor.
Dorm sărmanii! Doarme-afară tot orașul. Noaptea-î rece.
O trompetă, la cazarmă, sună stingerea, jelind;
Pe sub strășini de șindriliă vântul flueră și trece
Și pe-alocurea, departe, felinarele se-aprind.

Ana cere lumânarea, zice fratelui «somn dulce»
 Și se duce-apoi să doarmă în odaie, la copii, —
 Pe când Petre, pe 'ntuneric, înainte să se culce,
 Pune ivărul la ușă, ușa casei de bețiș;
 Iar pe geamu-'n țândări, somnul, — dătător de-o caldă lene,
 Ca un balsam, care-amoarte rana unui dor deschis, —
 Intră-'ncet, de ei se-atinge, îi descântă printre gene
 Și, din tolba lui, când pleacă, svârle-'n urmă câte-un vis.

Tocmai după miezul nopței, de la cârciumă spre casă,
 Tatăl beat, cu haîna ruptă, rezemându-se de gard
 Și cu ochii turburi, par'că din orbite stând să-î iasă,
 Vine-'ncet, tâmpit... și totuși simte tâmplele că-î ard.
 Șade-n loc să mai răsuflă... Spasme de sughiț histeric
 Il înneacă... Iar mai merge și iar stă ceva mai sus...
 Trece-n prispă... cată clanța, dibuind prin întuneric,
 Și, când dă să intre-n casă, vede ivărul că-î pus.
 «— Petre, măi! deschide!..» Nimeni dinnăuntru nu răspunde.
 «— Petre !... Ei ! n'auzi ?.. Deschide !.. Eū sunt. Haide mai
 [curând...]

Tot ca-ntăi, nici o mișcare nu se-aude de nici unde...
 Iar bețivul, scos din fire, dă cu pumni, blestemând.
 «— Nu vrei?... Bine !.. La fântână n'o să-ți meargă mult
 [urciorul...]

«Nu cum-va la mine-n casă voi sunteți acum stăpâni?...
 «O să vezi tu !..» Și de-afară, dând într'una cu piciorul,
 In necazul lui sălbatic scoate ușa din țâțâni.
 «— Va să zică, stai, băete !.. Ce-ți sunt eū?... Iți sunt pă-
 [pușă,
 «De mă lași pe mine, noaptea, om bătrân, să dorm la ușă ?
 «Ai uitat pe semne, câine, că te culci în patul meu,
 «Că te-mbrac, că-ți dau mâncare și că tată-ți sunt !..—Ba
 [zău !..

«Tată ? tu ?...» răspunde Petre, înfruntându-l. «Tu 'mi-ești
[tată,

«Ticălosule ?... Mai spune ! Mai cutează înc'odată !...»

«Să-mi fii tată tu, rușinea, răsul, scârba tuturilor ?»

— Nu sbiera, că' sunt în furii și-ași putea să fac omor !

«Nu sbiera !» îi strigă tatăl. «Și să-ți între bine-n minte

«Că pe mine nu mă sperii cu spurcatele-ți cuvinte.

«Neam de neamul meu, nici unul, nici femeie, nici bărbat,

«N'a știut ce va să zică faptă bună, ori păcat.

«Pentru ei, erea tot una. Tata, când n'a vrut o dată

«Un alt frate-al meu s'asculte și-a sărit la el să-l bată,

«Fără să mai stea pe gânduri, a scos secera din brâu

«Și i-a-nfipt'o-n beregată, ca să-î pue-odată frâu.

«— Ci să punem !» zice Petre. «E destul de când ne facem

«De batjocură. Mai bine socoteala să desfacem.

«Moșu' l'a ucis pe unchiu' ; te păzească Dumnezeu !

«Să-și întoarcă vântul mersul și să cazî sub pumnul meu !

«Fie ori-ce-o fi să fie ! Să m'arunce-n ocnă mâine, —

«Barim tot îmi fac pomană să scap oamenii de-un câine !...»

«— Ce-ai zis, mă ?» răcnește tatăl, legănându-se beat. «Cum ?..»

«Ai de gând să... ? — Nu da-n mine ! Să nu dai, — că te

[sugrum !]»

Fie-care se repede ; fie-care se-ntărătă ;

Luptă crâncenă se-ncinge într'un colț întunecos ;

Joacă-n mâna lor cuțitul ; moartea e nehotărătă...

Până ce, la urmă, tatăl, ca o stană, cade jos.

Iar în pieptu-î, semnul vieței stă din mers să nu mai bată,

Pe când Petre, pipăindu-l, simte sânge lac la gât, —

Și, când soră-sa l-întreabă, jumătate leșinată,

«Ce-ai făcut ?», — el îi răspunde, înjurând : «l'am omorât !..»

II

Petre e la ocnă. Ana a fugit de-acasă-n lume
 Și-a lăsat pe mâini străine cei-l'alți două sărmani copii.
 I-a lăsat în pragul vieței, fără sprijin, fără nume,
 Ca s'ajungă, ori pe drumuri, ori în negre pușcării.

Intr'o seară de Septembrie, — să fi fost, din noaptea crimei
 Poate șese luni trecute, — într'o seară, cam târziu,
 La un bălci de toamnă, veseli, printre măștile mulțimei.
 Iși plimbau chefuitoarii plosca plină cu rachiū.
 Lucruri scoase de vânzare pe tejghele de barace,
 Jocuri de noroc, popice, birturi, cârciumi, căișori,
 Tot ce poate-un gură-cască să-și închipue că-i place,
 Toate, la-ntâmplare-ntinse, ispiteau pe trecători.
 Nu eră nici gând de ducă. Arătase ceasul zece
 Minutaru-unui ceasornic prins pe-o bâră cu-un șurup.
 Lumea fără rost, într'una, când venea, când da să plece.
 Furnicând în prăfărie, ca un roi eșit din stup.

La un loc, ședeau grămadă câți-va oameni, să privească
 O paiață pregătită să se strîmbe-n fața lor, —
 Pe când două copii, de-o parte, se-așezase să-nvârtească
 O flașnetă-acoperită cu-o ruptură de covor.
 Unul din copii, fetița, semăna la chip cu Ana;
 Cél-l'alt, și-aducea cu Petre... Le plătea pe zi un franc.
 Dumnezeu îi osândise să trăiască din pomana
 Rușinoasă, njositoare-a unei pungă de saltimbanc.

III

Prînz regesc e-n astă seară la o mare curtizană.
 Blonda Lelia, frumoasa care-a scos pe toți din minți,

'Și-a chemat adoratorii în palatu-i de sultană
 Și, pe tronul ei, se joacă cu blazoanele de prinți.
 Toate vechile rivale au venit să i se-nchine;
 Tot ce-î putred, toți nababi, tineri și risipitori, —
 Cari dorm pe milioane în alcovuri de regine, —
 O privesc sorbindu-i ochii, două ochi mari, înșelători.
 Prînz regesc e-n astă seară, ca să știe-ntreg pământul
 Că, din patru părți de lume, toți se pleacă-n fața ei;
 Când a zis o vorbă-n treacăt, ascultat i-a fost cuvîntul
 Și se-adună feți-frumoșii, ca-n poveștile cu smeï, —
 Căci un creer fără scaun, lâng-o ast-fel de femea,
 Ori-ce-ar face, nebunia nu și-o poate înfrîna;
 E destul să stai de-o parte și s'o vezi cum se descheie
 La corsetul prins în panglică, ca să nu mai poți răbda.
 Urlă sgomotul în sală... Masa-i plină de pahare...
 Dintr'un capăt pân' la cèl-l'alt, numai vinul e stăpân...
 Rîde Lelia... Se scoală, surizînd la fie-care...
 Se trîntește la piciorul unui ficus, 'nalt, bătrîn;
 Și de-acòlo, — din fotoliul ca o sanie ducală,
 Ce se mișcă, legănînd-o pe covoare de Bagdad, —
 Ea-și privește printre gene sărbătoarea triumfală
 Și-n molatic far-niente toate gândurile-î cad.
 «— Nu-î nimic », declamă unul dintre oaspeți, «și nu poate
 «Fi ceva mai scump, mai dulce, de cât vinul... — Ești netot!»,
 Îi răspunde, beat, un altul. «— Eū pun mai presus de toate
 «Frumusețea, frumusețea care face-n lume tot.
 «— Bravo! bravo! Aî dreptate!..» zice Lelia. «Așà e!
 •Dacă n'ași fi fost frumoasă, cine s'ar fi mai gândit
 «Să-mi dea mâna, să mă scoată dintr'o groapă de odae,
 «Intre zidurile cărei groaznic am copilărit?..
 «Dacă n'ași fi fost frumoasă, n'ași avea acum palate;
 «Ași trăi pe la spitale, cu săracii pătimași.
 •Dacă n'ași fi fost frumoasă, cine-și mai făcea păcate

«Să se uite la o fată dintr'un neam de ucigași ?..»
 «— Aiurează», rîde unul. «A băut», îngân'un altul...
 Și cuvintele ei nimeni pare-a nu le fi-nțeles...
 Iar toastele-ncepute, ajungând să dea asaltul,
 Sorb licoarea isvorită din al viilor cules.
 Curge spuma din pahare... Casa-ntreagă e-n risipă...
 Pe ferestrele deschise, sboară resturi de averi...
 Fie-care simte-n aer a desfrăului aripă,
 Cum îi sugestionează, îmbrâncindu-î spre plăceri.

După masă, în saloane princiar iluminate, —
 Tocmai ca-ntr'o feerie, care-ncheie la sfârșit
 Cu efect de-apoteoză, — moleșiți pe jumătate,
 Răsturnați a lenevie și cu capul amețit,
 Cavalerii de paradă se răsfată-n nesimțire
 Lângă brațele rotunde cari-î cheamă la orgii, —
 Pe când Lelia 'și-alege un Don Jüan, ca s'o admire
 Cum se-ntinde-n voluptatea unei vagi melancolii.
 Ochii sălbatici, tălii strânse în cordoane de mătase,
 Gesturi prea prostituate, vorbe fără căpătâi,
 Și-un parfum de șolduri goale, care-ncepe să se lase
 Din senin, — le-nchină toate sub al vițului călcâi.
 Câte-o dată, de departe, vine-o voce de vioară,
 Îngânată de suspinul unui trist violoncel...
 Une-orî, se-nnăbușește... ai gândi că stă să moară...
 Alte-orî, de-abia se-aude, tremurat... încetinel...
 Iar alături, lângă sera-n care-acuma portocalii
 Lasă floarea scuturată să se-mprăștie pe jos,
 La un semn făcut, orchestra zice-un imn de bacanalii.
 Înainte să se-audă un vals rar, melodios.
 Și-n palatul curtizanei, mai bogat ca un tezaur,
 Vezi în toți fierbând atâta neastâmpăr sensual,
 Că, privindu-î la lumina candelabrului de aur,

Ai gândi că-î cea din urmă noapte-a lui Sardanapal.

La sfârșit, târziu, spre ziuă, când ea, Lelia, rămasă
Cu Don Jănu'-ales din vreme, spre odaia ei mergea,
Un lacheu, — lacheul, care le turnase vin la masă, —
Răsări de dup'o ușă, îndreptându-se spre ea.

«— Stăi! și uită-te la mine...» zise el. «Te uită bine,
«Drept în ochi... așa... Și spune-mi: mă cunoști?.. Ia vezi
[în gând...

«Nu ți-aduci de loc aminte?.. Nu găsești nimic la mine?..
«Să-ți spun eu atunci: sunt Petre!.. Și să nu te-aud zicând
«Nici o vorbă!.. Suntem singuri... N'are nimeni să ne-audă...
«Te-am închis de pretutindenă... Toate slugile s'au dus...
«Numai eu, — încolo nimeni, — nu mă știe că-ți sunt
[rudă...

«Numai tu, — încolo nimeni, — n'o să afe ce-am de spus.
«Știi c'am înjunghiat pe tata; știi că, dis de dimineață,
«M'au trimes la pușcărie, până ce m'or osândi;
«Poate știi, din auzite, că mi-au dat apoi pe viață,
«Muncă silnică!.. Pe viață! M'auzi tu?.. Ee! Dac'-ai ști!..
«Nouă anî am stat la ocnă, tutulor cerșind iertare,
«Cu picioarele în fiare și cu fiarele de mâini!
«Nouă anî mi-am ros genunchii jos, pe bulgării de sare,
«Chinuit necreștinește, cum îi chinue pe câini!
«Câte nopți afurisite, fără pat și fără perne,
«Câte zile otrăvite am băut, — ce să-ți mai spun!..
«Când mi-aduc acum aminte câte-odată, mi s'așterne
«O perdea pe ochi, și nu știu, nu știu cum de nu-s nebun!..
«Am zăcut trei veri de friguri. N'auzeam o vorbă dulce...
«Ajunsesem o nălucă, un schilod, un cap de mort...
«Și gîndesc că, nici în groapă când m'or duce să mă culce,
«N'o să pot scăpa de frica ce de-atunci în mine port.
«În sfârșit, a dat norocul și-am scăpat! Ca vai de mine,

«De-azi pe mâine, fără hrană, fără haine, fără bani,
 «Căutând de urmărire să m'ascund cât pot mai bine, —
 «Am slujit din casă-n casă... Luna asta, sunt două ani.
 «Și-am ajuns acum la tine. De când sunt aici, într'una
 «Mă frământ, îmi schingiuî mintea să ghicesc de nu ești tu.
 «Ași fi zis «ea e!», — și-n urmă, luând una câte una,
 «Părul, ochiî, gura, trupul... îmi ziceam tot eû: «ași! nu!».
 «Ești frumoasă; ai avere; n'ai uitat să-ți ieî alt nume...
 «Cine vreî să-ți dea de urmă, când atâta te schimbași?..
 «Më-ndoiam chiar eû! Dar astă-zî, când ai spus la masă-n

[lume

«Că ești fată zămislită într'un neam de ucigași,
 «Te-am găsit! C'ai fost smintită, sau c'ai spus-o din beție,
 «Eû nu știu; puțin îmi pasă!.. E destul c'ai spus atât.
 «Am găsit în fine semnul, actul nostru de frăție,
 «Fără care luni atâtea am tot stat nehotărât.»
 Pe-o sofa, nerăbdătoare, șade Lelia și-ascultă.
 El, cu mâinile la spate și privind la ea de sus,
 Îi vorbește pe-ndelete și, cu-un aer de insultă,
 Întrerupe-n ris obraznic câte-o frază din ce-a spus.
 «— Frate-ți sunt», tot el urmează. «Și, fiind-că ai avere,
 «Vreaû acum să-mî dai și mie din prisosul adunat.
 «Vreaû parale!.. Multe! multe!.. Alt-ceva nu ți-oî mai cere..
 «Că' de-atâta sărăcie, să-ți spun drept, m'am săturat!..
 «Și să nu crezi că mî-e gândul să pornesc prin lumea-n-

[treagă...

«Din potrivă! Staû cu tine, să te am în largul meu...
 «Că mî-ești soră, cum ți-am spus-o, nimenî n'are să-nțe-
 [leagă,
 «Și-'om trăi, ca mai 'nnainte, tu pe tron, iar eû lacheû.
 «Ce ȃici?..» — Lelia se scoală și, de scârbă sau de frică,
 Îi răspunde «da», cu gândul la banchetul ei funest;
 Iar lacheul în picioare, negăsind nimic să zică,

Se repède-mpins de-o poftă: pofta-ntăiului incest.

Țipă Lelia-ngrozită și cu capu-n palme, plânge,

Aburindu-și briliantul de la degetul cel mic.

«— Nu vrea! — Nu?» răcnește cël-l'alt, cu privirile de
[sânge;

«Dar vrea! Și știi că mie nu mă-e frică de nimic!..

«Haidi! Alege! Astă seară, orî supusă te dai mie,

«Orî mă scoți din ale mele și te fac să mă cunoști!

«Nu sunt toți făcuți să tacă și să joace pe frînghie,

«Cum sunt ăia de-adineauri, — niște trîntori! niște proști!..»

În mânie, înc'o dată se repède s'o apuce,

Căutând orî-ce nădejde de scăpare să i-o ia;

Însă Lelia deschide, în odaia ei se duce

Și, când vine-n urmă-î Petre, vede-un om în pət la ea.

«— D'ăia nu mă vrea! pe mine!.. Eram doui!.. Ți-ai lăut
[arvuna...

«Cum erai să-l dai de-o parte!.. Eram doui!.. Eî, las'acum,

«Că-l trimet eî să se plimbe, și-încă pentru tot-deauna, —

«Ca să nu-î mai vie poftă să-mi mai stea vre-o dată-n
[drum!..»

Și cu mâinile-ncleștate, dup'o luptă-ngrozitoare,

Ca o bestie-l sugrumă, în necazul lui brutal.

Ride-alături asasinul! Iar victima, care moare,

Imbrâncită, dă cu tēpla într'un colț de pīedestal.

.

El, s'a-ntors 'napoi, la ocnă... Ea-njunghiată, putrezește.

S'a-mplinit ce le fusese rēnduit la amādoî.

Necinstita eî avere, necinstit se risipește, —

Iar copiii dorm pe drumuri cine știe-n ce noroi.
Praf a fost să nu se-aleagă de pustia lor de casă!

D'aia, facă-și cruce omul și ferească-l Dumnezeu
De blestemul ispășirei, că din ghiare nu-l mai lasă...
Neamul dracului! Neam rău!..

A C T R I Ţ A.

I

PRIMĂVARA.

Maî tânără de cât o fată
La vârsta primului amor
Şi maî frumoasă, maî curată,
Ca trandafirul pe-un răzor, —
Din iarna veştedă, bătrână,
Inmormântată sub trecut,
Să fiu a florilor stăpână,
Zâmbind, Poete, m'am născut.
Mi-am prins în păr mărgăritare,
Şi viorelele din crâng
Le-am acăţat la cingătoare,
Impodobindu-mă şoldul stâng ;
Ascunsu-mă-am apoi grumazul
Sub văl frumos de borangic...
Ca fraga rumen mă-e obrazul,
Subţire trupul ca un spic ;
Iar după ce, așa gătită,
In apa unui nenufar,
Privit-am faţa-mă oglindită, —
Ca-n chip de înger să-ţi apar,

In respirarea mea ușoară
Am pus parfum de trandafiri,
In ochi săgeți cari omoară
Și-n umeri aripi de zefiri.

Acum, Poete, viū la tine, —
Și viū, fiind-că te-am văzut
Atâtea nopți de veghe pline
Șezând la masă, abătut,
Cu capu-n palme, la 'ntâmplare
Cercând să-mbraci în grai lumesc
O ideală cugetare
Din creer supra-omenesc.
Am urmărit a tale gânduri,
In sborul lor de pe pământ
Și știu, din repetite rânduri,
Cât de-ndărătnice îți sunt.
Balanța inimei mă-nvață
Că-nflăcărarea-ți de poet
In fie-care colț din viață
E-ntretăiată de-un regret.
De ce pierzi tu atâta muncă,
Croind sonetelor vestmânt,
Când întâmplarea ți le-aruncă
La cine știe care vânt
Și când îți spun că-n lumea-ntreagă
Puțini pe-alocuri întâlnii
Să-și bată capul să-nțealgă
Adâncul versului ce scrii?
Vrei să rămâie după tine
Renumе vecinic trăitor?
In van! ascultă-mă pe mine...
Poet ești, dar tot muritor!

Zadarnică ți-e frământarea
Căci, mai curând sau mai târziu,
La orî-ce groapă crește-uitarea
Și orî-ce trudă e-n pustiū.
Iți place muza gânditoare
Și, ca să poți la piept s'o strângi,—
Când rana inimei te doare
Și nu știi singur de ce plângi, —
Ai întrupat'o-ntr'o fecioară
Cu melancolice simțiri,
In jurul cărei crezi că sboară
Ne mai gustate fericiri ;
Iar viitoru'-l vezi prin ceața
Amorului aprins întâi
Și nu știi ce-ți păstrează viața
Până-n sfârșit, la căpătâi.
Ești tânăr. Nu știi ce-î furtuna
Inchisă-n calmul unei mări,
Cum nu pricepi în totdeauna
Ce-ascunde-un pâlce de sărutări.
Dar mai târziu, pe povârnișul
Iluziilor strînse-acum,
Când vântul scutură frunzișul
Și floarea pierde-al ei parfum, —
Târziu, când vei cunoaște viața
Și vei ajunge să zici «știū»,
Simțindu-ți inima ca ghița
Te vei căi... Târziu! Târziu!..

De-aceea, schimbă trista cale
Pe care intri fermecat
Și fă din versurile tale
Un imn, naturei închinat.

Femeea, chiar dacă iubește
Dintr'un statornic simțimânt,
Ursita i-l zădărnicește
Că prea din fire-afară sfint.
Pe când, de te-ai supune mie
Și m'ai lăsa să te mângâi
Ca pe-un copil, ce se-nmlădie
Sub desmierdările d'intâi;
De-ai vrea să ștergi poetizarea
Femeii, căreia te-nchină,
Și, rătăcindu-ți gându-n zarea
Vecină anilor senină,
De-ai vrea să ții la mine, numai
Cu-un sfert din sincerul amor,
In care sufletu-ți acuma-î
Cuprins cu braț ucigător; —
Poete, traiul ți-ar fi dulce,
Mai dulce ca târziul ceas,
Când merg bătrânii să se culce
Și-amanții singuri aū rămas.
Ți-ai odihni sërmana frunte
Sub coperiș de liliac,
Pe-un căpătâi de flori mărunte
Ce-abia petalele-și desfac;
Dumbrăvi pe dealuri așternute;
Isvoare-n unde strëveșii;
Liveși ca de smaragd, crescute
Pe desmorțitele câmpii;
Și munți, și văi, și frumuseșea
Naturei ađi re-ntinerind
Ți-ași arăta; — iar tu, tristeșea
Ai nimici-o, urmărind
De-asupra paltinului verde

Al rândunelelor cadril, —
Și cântul tău cu-al lor, s'ar pierde
In ciripirea unui tril.

POETUL

— Destul, frumoasă ispitire!
Cuminte e al tău cuvânt,
Dar îmi promiți o fericire
Ce nu există pe pământ.
Ce vrei? Ce speră?.. Să-mi las iubita?
Să n'o mai văd? Să fug de ea?
S'ajung să cred că-mpodobita
Natură, singură-ar putea
Din rodul farmecelor prinse
Sub pânza cerului întins
Să stoarcă patimi, mai aprinse,
De cât amorul meu aprins;
Să știe dorul să-mi înșele
Și să rămână din ce-a fost
Un turn, pe care niște schele
L-înnaltă, ca un adăpost?..
Ți-nchipui c'ași putea vre-odată,
De-ar fi și pentru-un paradis,
Să las odaia mea, legată
De fie-care vers ce-am scris?
Te bizui încă pe credința
C'o să mă-nșele? Și crezi tu
Că nu se-atinge suferința
De cel ce-ncearcă fuga?...

Nu!

O dragoste, chiar și trăsniță,
Trăește cât trăim și noi;

Iar amintirea ei cernită
 Apare-n ceasuri de nevoi
 Și face gândul să-ți tresalte
 Ca de nimicul din senin,
 Când peste toate cele-l'alte
 Ea pică lacrimi de venin. —
 De-ai ști ce tristă-î despărțirea !...
 Cum îți închipui că mi-ași da
 Atât de lesne mulțumirea
 Pe-o amăgire ca a ta ?...
 Sunt om, și firea mea, ca toate,
 E un isvor de slăbiciuni,
 Acei ce spun că omul poate
 Să-î schimbe mersul, spun minciuni.
 Nicî nu mă-ncerc să lupt cu mine,
 Căci vîd sfârșitul ca prins vis :
 Insuflețirea, ce mă ține
 La poarta raiului deschis,
 E fericirea mea-ntrupată,
 E chipul singurei femei
 Ce-am adorat, cum nicî odată
 N'ași mai iubi în urma ei.

PRIMĂVARA.

Nu moare nimeni de durere,
 Poete ! Singur te-amăgești.
 Iei drept credință o părere ;
 Iar inimile omenesci,
 Când focu-ncepe să le-aprindă,
 Cu ce le poți asemui ?
 Cu niște cioburi de oglindă,
 Menite a ne amăgi.

POETUL.

Răutăcioaso ! Desfășoară-mi
Orî câte-ascunse taîne vrei.
Icoana mea tot n'o s'o sfarămî
Și voi rămâne robul ei,
Ca-n povestiri din alte datini, —
Căci, dacă azi ai isbuti
Din hotărâre să mă clatinî,
Nu știi cât rău mi-ai pregăti.
Vrăjit de tine, singuratic,
Umblând zănatic prin grădini,
Să sting al dorului jăratîc,
Ce n'ai putere să mă-alinî ;
'Nainte de-a se duce anul,
Mi-ași pierde mintea de urât, —
Iar, tu, ai plânge pe sărmanul
Poet, din slavă coborât.
Și-apoi, frumoasă Primăvară,
Prea scurt răgaz de viață ai !
Te naști în Martie, și-n vară
Iți faci mormânt pe flori de Mai.
Ce fericire e aceea,
Să nu-î fii nici un an stăpân ?
De ce să nu prefer femeea ?
Și, de te-ai duce, cum rămân ?

PRIMĂVARA.

Te-ai mângâia, pe nesimțite, —
Iar, când din nou ai răsări,
Din amintiri înlănțuite
Alt ideal ți-ai plăsmui.

POETUL.

Nu-mi pomeni de vise moarte,
 De idealuri fără rost,
 Ce știu cu vorba să te poarte...
 Eă vreaă ce e, nu vreaă ce-a fost!...
 Realitatea, dacă-ți place
 Și dacă știi s'o înțelegi,
 E singura ce poate face
 Cu-o fericire să te-alegi.

Și-acum, frumoasă ispitire,
 Adio! Umblă pe pământ,
 Cu ideala ta iubire...
 Pe mine, lasă-mă să cânt.
 Să cânt din simț ce nu se-nfrână!
 Să cânt prezentul fericit!
 Să cânt, cu cine mă-e stăpână,
 Un duo ne mai auzit.

II

E frumoasă Graziella, —
 E frumoasă, de-ar putea
 Ori-ce pictor după ea
 Să-și schițeze aquarela.
 Ochiș ei, sub pleoape roze,
 Diamante negre sunt.
 Parfumat e-al ei cuvânt
 Cu miros de tuberoze;
 Iar prin buclele-î de aur
 Raza soarelui trecând,
 Strălucește, ca și când
 S'ar răsfîrîge-ntr'un tezaur.

Mlădios îi e mijlocul,
Când se-ndoaie după mers.
Nu găsești în univers
Alta, care să-î ia locul.
După față, par'că n'are
Două-zeci și cinci de ani,
Căci obrajii ei bălanî
Sunt obraji de fată mare.
Și suspină, și e tristă,
Cum sunt fetele de-acum...
Mai frumoasă n'are cum
Și nici poate că există ;
Iar de-nsemni apoî pe schiță
Mâna-î mică de copil
Și romanticul profil, —
O cunoști că e actriță.
Doar s'apară din culise,
Și-î destul să-ți eși din minți.
La privirile-î fierbinți,
Un biet om înnebunise...
Căci portret e Graziella!..
De-o-ntâlni pe cine-va
Care inima să-î ia,
Fericit va fi acela!..

El, — izvor de poezie, visător întotdeauna,
Răsărise singuratic într'un loc necunoscut,
Și prin viața lui tot astfel singuratic a trecut,
Până ce, din noaptea vremei, să-î răsără-n cale luna.
Slab, trist, palid, ca o umbră din vedeniile sfinte, —
Când Madona-ngenunchează și se-arată lângă ea
Christ, simbolul suferinței, — orî de câte orî sciea,
O tristețe fără seamăn cuib făcea în a lui minte.

Avusese un prieten. Sănătoasele lui sfaturi
 Le-ascultase, cum ascultă un cucernic pe un sfint.
 Astă-zî, erte-l Cel din ceruri, e-'ntr'o groapă, sub pământ. —
 Căci pământul cere-ntr'una și puțință nu-î să-l sature,
 Nici cu sângele ce curge încălzind soldatul țarei,
 Nici cu craniuri pleșuvite peste creeri înțelepți,
 Nici venind să-ți ia copilul, de la care viață-aștepți... —
 Astă-zî, erte-l Cel din ceruri, e plecat în largul mării.
 Amëndouî, la gura sobei, își citeau comori nespuse.
 Intr'un rînd, î-a zis: «ascultă; sub stea bună te-ai născut.
 «Pentru ce să treci prin viață singur și necunoscut?
 «Têner ești; a ta e lumea.»

Și poetul se supuse.

Mai în fie-care seară, îl vedeaî eșind de-acasă,
 Cu molaticul lui umblet măsurând același drum,
 Și, sfios, intrând la teatru, îndărătnic, — ca și cum
 Regreta singurătatea în trecutul lui rămasă.

Și a-ntâlnit-o !.. Poate scris
 Le-a fost să se-ntâlnească
 Și să răsară dintr'un vis
 Iubire femească.

Azi... azi, poetul admirat
 Amantei lui se-nchină:
 Un visător înnamorat
 De-o floare din grădină.

De-aceea vorbe goale-î par
 Poveștile durerii;
 De-aceea fost-a în zadar
 Ispita primăverii.

.
.

Ca nici odată, a rămas
Pe gânduri. O așteaptă !
Spre ușă, la ori-care pas,
Privirile și-ndreaptă.

E ora-n care, surizînd,
Aleargă să-l sărute, —
Și-n așteptare-î fug prin gînd
Atâtea vremi trecute,

Cu cei d'întâi fiori de-amor,
Cu-atunci, cu erî, cu toate
Minutele din viața lor, —
Spre cari nu se poate

Să nu trimeată când și când
Un vers, o licărire, —
De câte ori e singur, stînd
Să-și scrie-o amintire.

... Alături, ușa s'a deschis !
E Graziella !.. Vine !..
O ! plăsmuire dintr'un vis,
Ce nu e vis în tine ?..

De brațul lui s'a rezemat...
Îi spune că-l iubește...
La fie-care sărutat,
Ca-n vrăji l-înebunește...

Iar el, alătura, rămas
 Ca scos dintr'un descântec,
 Ascultă dulcele ei glas,
 L'ascultă ca un cântec :

— Sărută-mă !.. Nu zici nimic ?.
 Ții minte cu ce frică,
 In seara-aceea, când văzuși
 Cortina că se-ardică,
 Ca mână-n mână să-mpărțim
 Aplauze nebune
 Și când rămas-am singuri, noi, —
 Ți-aduci aminte, spune,
 Cu câtă frică mi-ai șoptit
 Neînțelese șoapte ?..
 Era pornirea ta d'întâi
 Și-ntâia noastră noapte.
 Înțeleseseși că 'mi-ești drag,
 De și fusesem mută, —
 Căci inima citită-n ochi
 Mai lesne-î pricepută, --
 Și dac'-abia mi-ai închinat
 Iubirea ta din vise
 E că-ndoiala unui simț
 Stingher, te-nlănțuise.
 Dar astă-zî, când în brațe strîngi
 Dorința de-altă dată,
 De ce-ai tăcut și fruntea ta
 De ce e-ngândurată ?
 De ce vrei lacrimi de-'ndoială
 Iluzia să-mi spele,
 Când știi ce-'ntinderi stăpânești
 Pe-albastrul vieței mele ?

Puterea ta din ce în ce
 Mai mult sub ea mă ține,
Iar eū, ferice că te am,
 Eū te iubesc, pe tine,
De două ori, cu-același gând
 In care-ți vĕd portretul,
Căci în ființa ta ador
 Și omul, și poetul.

EL

— Tacî! tacî! căci nu poți ști ce simt,
 Ce dor mi se desleagă-n
Adâncul inimei, de când
 In ideal mă leagăn.
Stăpâna sufletului meu
 Robit ești tu, și dacă
Știu amorul ce mi-ai dat
 In două să-ți prefacă,
Pe mine m'aū innebunit
 Și firea și-al tĕu nume
Până-'ntr'atât, că-'n tine-acum
 Iubesc o-'ntreagă lume.
De mi-ești alături, — poftitor
 Privind cum se deschee
La piept corsajul, — te iubesc
 Sub formă de femeie.
Pe scenă apoi, uit că ești
 Amanta mea, și-'n tine
Iubesc actrița, cărei toți
 Aleargă să se-'nchine ;
Iar când sunt singur, — ori mi-aduc
 Din vechiul timp aminte

Un ceas de dragoste legat
 De-un altul dinnainte,
 Și-atunci îmi placî ca suvenir
 Al vieței mele moarte, —
 Ori lași în slăvi de poezii
 Gândirea să mă poarte,
 Ca să-mi aparî sub vëlul alb
 Al celor nouë muze
 Și, pentru că m'ai inspirat,
 S'ating a tale buze. —
 Iubito, și-astă-zî, ca și-atunci
 Când nu-ți spuseseam încă
 Nimic, trăesc divinizând
 Iubirea mea adâncă.
 Și, dacă teama unui simț
 Stingher mă-'nlănțuise,
 In diua-'n care-ai înviat
 Din umbra-atâtor vise, —
 Acum, că sufletu-mî de mult
 Pereche 'și-are-n lume,
 Un alt fior a răsărit
 De viû să mă consume.
 Știû, cred că tu n'ai să mă lași, —
 Căci prea trăești prin mine, —
 Și totuși grija să nu-mî plecî
 In groaza eî mă ține.
 Alătură-te de-al meu piept...
 Așa... mai mult... aproape...
 Și fă-'ndoiala ce-a crescut
 In mine, să se-'ngroape.
 Cuvântul tău asupra mea
 Știi ce putere are...

Desmiardă ochii cari-aŭ plâns
 Cu-o caldă sărutare,
 Și, de plăcere tresărind,
 In freamătul de șoapte,
 In fericire s'adormim, —
 Ca-n prima noastră noapte.

III

Printre viile culese, pe covor de frunze moarte
 Scuturate să vestească înc'o trecere de an, —
 Către câmpul larg, poetul lasă umbletul să-l poarte,
 Când uritu-l dă afară dintr'o casă de țeran.
 Singur e. La față-î palid ca și toamna-n care plinse, —
 Căci a plâns, a plâns sërmanul, lângă crucea din trecut,
 Unde sunt înmormântate fericirile lor, strânse
 In două ani de traî alături, traî țărână prefăcut.
 După ce-î sburară toate, nici iubirea n'o mai are...
 A fost vis! căci se născuse din vedenii de poet
 Și, când astăzi se gândește cât crescuse-n el de mare,
 Ca pe-un vis o urmărește în apusul violet.
 Și, din ce în ce, se stinge. A-nceput să nu rămâe
 De cât umbra unei patimi, care par'c'ar fi trăit...
 Intr'un dis de dimineață alt amor o să-l mângâie, —
 Căci de dragoste, pe lume, nimeni încă n'a murit.

IV

Un an în urmă.

Toamnă. Afară, ploaia rece,
 Curgând din cataracte, orașul stă să-nnece
 Și apele din strășini se-ntind ca niște sfori,
 Intr'una depănate de sub învelitori.

Pe ulița, schimbată în riū cu joase maluri,
 Trăsurile grăbite par luntrii pe canaluri.
 In geam de felinare, lumina s'a slăbit.
 Rășbită e umbrela drumețului rășbit...
 Iar casele, aproape pierdute-n întuneric,
 Apar ca niște umbre dintr'un tablou misteric,
 Purtând pe vîrf de coșuri vîzduhul fără fund,
 In ale cărei stepe furtunile pătrund...
 Și toarnă cu găleata, și e sătul pămîntul;
 Și frunze cad din pomi ce-și leapădă vestmîntul;
 Și-n neguri de hasnale torentele se-ngrop...
 Al douăilea potop!..

Bătură nouă ceasuri în turla catedralei.
 Ce trist răsună glasul de clopot și ce jale-î,
 Când te surprinde singur și-auzi vibrarea lui
 Lovind în poarta vremei, să-ntrebe «rîndul cui»!..
 La teatru, sală plină. Se joacă-ntăia oară
 O dramă, — și cortina vopsită se coboară
 Pe cea din urmă scenă din primul act, când ard
 Palate prețuite mai mult de-un miliard.
 Răsar în candelabre lumini cu foc de stele.
 Viorile orchestrei simt coardele pe ele
 Cum tremură, când valsul începe ritmu-î lin,
 Menit să năSCOcească iubire din senin.
 Și-atunci, de vrei, din fugă, figurile să-ndumeri,
 Cu-o singură privire, svârlită peste umeri,
 Infășuri toată sala și par'că nu te-nduri
 S'asemeni o grădină a meșterei naturi, —
 Ori-câte flori frumoase ar prinde viață-ntr'ênsa, —
 Cu teatrul, care-atâtea femei frumoase strâns-a,
 Ființa fie-cărei plătind comori întregi,
 De nu-ți mai saturi ochii și nu știi cum s'alegi.

Te uiți și veți o brună, copilă-ncepătoare,
Cum, rând pe rând, aruncă priviri, când visătoare,
Când sfinte, când de flacări, cutăror domni din stal,
Pe care-î atrăsese binoclul de cristal;
Te uiți și veți o blondă cum caută-ntristatu-î
Surâs; femeii gătite, șezând ca niște stătui;
In fund, o Mesalină; alături, un amant;
Averi întregi schimbate pe-un bob de diamant;
Orî fantele de treflă, cu roza-n cheutoare,
De-abia eșit din școală vorbind de-nsurătoare
Și-un răs scandat în gama do-sol-fa-mi-re-do,
Ca să-și arate dinții o damă de caro.

Orchestra nu mai cântă. Lumina e mai mică.
La semn dat în culise, cortina se ridică.
Tabloul reprezintă, sub galbenii salcâmi,
O casă, — de țî-e milă, suflând, să n'o dărâmi.
Târziu e; despre ziuă. In fund, două oameni sprinteni
Sar zidul; iar din casă, când sgomotul de pintenî
Se-apropie, o umbră apare albă-n prag
Și-așteaptă altă umbră s'o-nlănțue cu drag.
«— Elviro!», zice-o voce. «Venit-am astă seară
«Așa târziu și fața mi-e galbenă, de ceară,
«Fiind-că întâmplarea mi-a ars din temelii
«Palatele-ncărcate cu-atâtea avuții.
«Podoabe fără seamăn, aurării greoaie,
«Tablouri nestemate, trofee din răsboaie, —
«Averea mea întreagă, avere de-mpărat,
«As'noapte nenorocul infam mi le-a furat.
«Din ce erea, rămas-a cenușă pe ruine...
«Și-acum, ca nici odată, de tremur lângă tine,
«E pentru că mi-e teamă că azi, sărac fiind,
«Nu-mi mai îngădui poate în brațe să te prind.

« — Sărută-mă mai bine și dragostea mea strig-o,
 «Să vezi ce credincioasă-i iubitului Rodrigo.
 «Cu suflet trist sau vesel, pe drumuri sau bogat,
 «Bătrân bătut de vremuri, sau brad neclătinat, —
 «Eū te-oī iubi pe tine, cum n'a mai fost iubire
 «Și singura putere stăpână pe-a mea fire, —
 «De când privirea-ți dulce spre mine se-abātu, —
 «Ești tu, tot tu, și numai...»

Erea să zică «tu»,
 Când ușa dintr'o lojă cu sgomot se deschise.

Și-aduse-atunci aminte că altul o iubise ;
 Că, pentru ea, amorul e umbra unui vis
 Rămas în vecinicia trecutului închis :
 Că inima ei rece nu știe să mai bată,
 De cât cu-o haină falsă de teatru-nvestmântată ;
 Că tot ce simte astă-zī în suflet, nu-ī de cât
 Simțire de spectacol, orī poate nici atât...
 Și sângele o arde... Cuvântul greu îi vine...
 Și, fără să-și dea seama de ce și pentru cine,
 Incepe înc'odată tirada de amor,
 Din ce în ce mai tristă, mai dulce, mai cu dor...
 Ajunge pân' la urmă și vezi în ea cum luptă
 Pornirea de artistă cu inima ei ruptă.
 E albă ca zăpada... Privirea i s'a stins...
 Se miră toți cum joacă cu-atâta dinadins...
 Ii tremură genunchiī, căci vede negru-n față. .
 Iși uită rolul... plânge... puterile-ī înghițată...
 Amoru-nvinge arta și cade-ncet încet...

In lojă, cu-o femee, văzuse pe poet.

V

S'a-ntors bolnav acasă. E singur în odaie
 Și par'că-î trec prin creer cuțite, cari-l taie,
 De câte ori, oprindu-și gândirile din mers,
 Incearcă să le-așeze în ritmul unui vers.
 E singur în odaie, la masa unde-odată
 Vorbise primăverei de dragostea-î lăsată
 Atâta timp uitărei și lângă care iar
 Se-ntoarce să se-nchine, ca unui sfânt altar.
 S'a petrecut într'ênsul minunea, care schimbă
 Și patimile-n inimă și vorbele pe limbă.
 Il turbură o umbră; de-aceea a și plâns.
 Cu degete de ghiță condeïul ține strâns.

«In lume, — scrie dênsul, — crescusem la-ntâmplare.

«Un singur bun prieten a vrut poveți să-mi dea.

«Prietenul pe urmă s'a dus în larg de mare...

«Zărisem fericirea, — dar nu era a mea.

«La mine primăvara veni-ntr'o zi și-mi zise :

« — Cu brațe drăgăstoase, vreî tu să te cuprind?

«N'am ascultat ce-mi spune, căci alta mă orbise...

«Simțisem fericirea, — dar n'am știut s'o prind.

«Trăit-am, cu-o femee, o viață ca-n poveste.

«De ce-am lăsat-o, nu știu; atâta însă știu

«C'o mai iubeșc și astă-zi, de și pierdută mi-este...

«Prinsesem fericirea, — dar n'am știut s'o țiu.

«Sunt singur. Pentru mine, alt foc nu mai răsare.

«In sufletu-mi e iarnă și simțurile-s reci.

«Ca-n vremea de-altă dată, trăesc la întâmplare...

«Se duse fericirea și dusă e pe veci!»

Și-aruncă ochii, să citească cuprinsul strofelor ce-a scris.
La fie-care rând, trecutul apare-n fața lui, deschis.
L-înneacă plânsul, căci pricepe că e pierdut din ceasu-acela..
Inseamnă data «5 Noembre» și-î pune titlu «Grazziella».

LA SPITAL

I

Plouă. Vremea trage-a boală.
E noroi în curtea goală
Și noroi afară-n drum.
Pe sub jghiabu-nvelitorii,
Apa curge-n țuțuroaie, —
Iar pe geam spălat de ploaie
Vezi în aer umed norii,
Ca o pătură de fum.
Peste locul care-nghiăță,
Vânt de toamnă, fără viață,
Bate rece de la deal ;
Tot ce-î verde-ngălbenește ;
Numai crește nici o floare ;
Iarba tremură și moare,
Lângă zidul ce-ngrădește
Preajma vechiului spital
Și salcâmi de pe-aproape
Lasă frunza să se-ngroape
In noroiul de desubt ;
Nici o pasăre nu sboară
Ca din drumu-î să se-abată
Pe vre-o creangă desbrăcată ;

Nici un cuib stricat de cîoară
N'a rămas pe vîrful rupt.

Se-nnoptează. Frig e-afară.
Felinarul de la scară
Stă de pază, somnoros, —
Tocmai cum în mîez-de-noapte,
Santinela din cazarmă
Iși proptește cotu-n armă
Și, pîndind s'audă șoapte,
Simte somnul dîndu-l jos.
Vine vremea de zăpadă.
De departe, din ogradă,
Iarna-ncepe-a face semn.
Vîntu-n fugă par'că strigă
Și-n grădină tăind cale
Poarta geme-n balamale,
Iar frîntura de verigă
Bate-n stinghia de lemn.
Goale, sparte, schilodite,
Bănci de scînduri, putrezite,
Dorm alături de-un zaplaz ;
Dorm pe jos, ca vai-de-ele,
Osîndite-n frig s'adaste
A troenilor năpaste, —
Cînd, cu sfîrcuri de nuele,
Geru-ți taie din obraz.
Ici și cîolo-i cîte una,
Betegită de furtuna,
Ce dezgrădină uluci ;
Doar picioarele înfipte
Le-aŭ rămas la bătrînețe,
Negre, slabe, lungărețe,

De-ai gândi că vezi pe cripte
Niște capete de cruci.
Și pe-afară nimeni nù e.
Apa-n curte se tot sue,
Iar pârae fără șir
Duc cu ele tot nisipu-î —
Pe când tu, rămas de-o parte,
Simți trecând un duh de moarte
Și, cu spaîma-n gând, te-nchipui
Intr'un colț de cimitir.

In spital, — pustietate.
Rare-orî picior străbate
Lungul sălilor la rënd.
Lângă treptele de scară
Cu vergele prinse-n rampă,
Două-trei lumini de lampă,
Ca-ntr'o sală mortuară,
Ard a lene, fumegând.
Sunt crăpați pereții-n două.
Umezeala, de când plouă,
S'a urcat mai sus de prag.
Când te uiți la rogojina
Așternută jos, pe scânduri,
Veți cum pleacă-'n rënduri-rënduri
Urme roșii, ca rugina,
Depărtându-se-n zigzag.
Simți căldură acră-n aer
Și se-aude tors de caer
In gâtlej de pătimaș.
Te trăsnește-n cap duhoarea, —
O duhoare, care vine
Din odăile vecine,
Unde umblă pețitoarea

Pentru vecinicul locaş.
De uritul vremei rele,
Osândiții strinși în ele
S'au culcat mai toți și dorm.
Uneori, încet, tăcută,
Câte-o umbră de femeie, —
Care caută să-ncheie
O cămașe desfăcută
Pe vre-un pânțec enorm,
Orî să mângâie-o copilă,
Fără mamă, fără milă
Și-adâncită-n somnu-i calm, —
Iși târăște-ncet papucii
Printre paturile goale
Prefăcute-n cuib de boale,
Și, făcându-și semnul crucii,
Zice-o rugă dintr'un psalm.
Unu-asudă ca la muncă,
Prins de friguri; altu-aruncă
Poala plapomei pe jos
Și, visând o sănătate
Ce s'a dus de multă vreme,
Mișcă buzele s'o cheme
Și, cu degete uscate,
Prinde visu-i mincinos.
Mai departe, se deșteaptă
Slăbănogul, care-așteaptă
Nici el nu mai știe ce;
Epilepticul răcnește;
Ici, pe unul, când se-ableacă,
Tusea ofticei l-înneacă;
Iar un altul socotește
Pân'-la ziuă cât mai e.

Și trosnesc în soba veche
Niște ășchii ; la ureche
Vine glas de vreme rea ;
Pe la geamuri, vântul fuge ;
Ușa mare de la scară,
Când cârligele de-afară
Se tot leagănă-n belciuge,
Țipă-n loc de cucuvea.

— Nenorocit locaș al morței !...
Azil de ziduri ocolit,
In care numai cheia sorței
Deschide lacătele porței,
Când bați, de boală prăpădit !
Culcuș, spre care sărăcia
Atâtea vieți a dus în brânci,
Intocmai cum și vijelia,
Rupând catartului frânghia
Asvârle valul peste stânci !
Adâncă ocnă-n care-aleargă
Atâția bieți nevinovați,
Cu gând durerile să-și șteargă !
Spital hidos ! celulă largă,
Cu-atâtea miș de condamnați !
Mai poți să spui pe dinafară,
Orî să socoți, din an în an,
Câți ai primit, câți înviară
Și câte inimi expirară
Sub scorojitul tău tavan ?
Mai știi în care colț se stinse
Bătrânul gârbov ? La ce pat
Mânia morței se aprinse
Și care mână o învinse,

Sau care suflet a scăpat ?
Ți-aducî aminte tu, din zece,
Pe câți destinu-a miluit ?
In fața ochilor, îți trece
De câte-orî cearșaful rece
Cadavre reci a-nvăluit ?
Pe mese-nguste, nu ți-e silă
Atâtea hoituri să ne-arăți ?
Și n'ai simțit nici pic de milă,
Vězând o fragedă copilă
Tăiată-n cincî-zeci de bucăți?...
Spital lidos, celulă largă,
Azil în lagăr inamic, —
Atât cât sângele-o să-mî meargă,
Din mintea mea n'o să te șteargă
Nimic, — m'auzi ? nimic ! nimic !...
Căci tu retezî speranța mumii
Și-î ieî copilul de la sân ;
Tu vrei să știi mașina lumii
Și, ca să turburi albul spumii,
Ne ciopățești ca un păgân !
In poala ta se ofiliră
Atâția crini de-abia-nfloriți ;
Pe pragul tău înnebuniră
Poeți de geniū, când simțiră
Că-n copca morței sunt căzuți !
Și câte basme de fecioară, —
Cu largi palate de cristal,
Cu zmei și zâne cari sboară
Ca o iluzie ușoară,
Cu danțuri repezi de la bal, —
Orî câte gânduri, secerate

Pe-al poeziei vast hotar,
 Și câte vise argintate
 N'ău putrezit, înmormântate
 În amfiteatrul tău murdar !

II

Autopsia e-ntr'o sală urâtă, șubredă, pustie
 Și-abia se sprijină-n paianțe, când trece vântul peste ea ;
 Iar sub otrepele, pe cari un deget uns de murdărie
 S'a șters, mânjindu-le cu semne ca niște virgulă pe hârtie,—
 Statuți de carne dorm, trântite pe mese reci de tinichea.
 Frânturi de oase, mâini tăiate, orî fălci cu dinții scoși din ele,
 Se-amestecă și fie-care roșește apa din hârdău ;
 Pe jos, sé-nchiagă stropi de sânge ; sub mese, zac bucăți
 [de piele

Și-ntr'un paner, cârpit pe mărgini cu-mpletitură de nuiele,
 Grăsimea rancedă, căzută de pe scalpel, miroase rău.
 În cui, de-asupra, lângă soba mutată-acolo din păcate,
 Atârnă șorturile rupte și spânzurate cu-un șiret ;
 Iar pe cuțitele tăioase, spălând plăselele spurcate,
 Ca un tic-tac de la pendula, care se leagănă și bate,
 Din vreme-n vreme, pică apă prelinsă -'ncet din robinet.
 'Năuntru, liniștea se-ncuibă. Nicî luna-n geam nu se reflectă,
 Nicî duhuri rele nu se lasă pe gura podului de sus,
 Și-n lampa spartă, care arde în colț, pe-o laviță infectă,
 Lumina ei bolnăvicioasă, murind în negura suspectă,
 Iți pare-o candelă, aprinsă la capul celor ce s'ău dus.

Unu fără zece. Limba-n broască sare,
 Ușa se deschide, și-n pervazul ei,
 Slab, cu-un sfeșnic negru sub o lumînare,
 Și cu gātu-n guler —, un bărbat răsare,
 Aducând în sală sgomoț spart de chei.

Mâna lui e albă, cum sunt și pereții ;
 Un fior i-aleargă de sus până jos,
 Și, la luminare, masca tinereții,
 Il arată-n față palid, ca poezii,
 Când, sub inspirare, scriu un vers frumos.

Ce-î la el în suflet, nu-și dă bine seamă,
 Căci aiurea fuge gândul lui acum.
 Știe doar că-î singur și -'nghițat de teamă
 Par'c'aude-n urmă glasuri, cari-l cheamă
 Să-și întoarcă mersul de pe-al morței drum.

S'a oprit... Ascultă. O perdea greoaie
 I-a-nvălit vederea... N'are cum umbla...
 Respirarea-î slabă în plămâni se taie...
 Îi svâcnește pieptul, ars ca de-o văpaie,
 Fără care poate inima i-ar sta...

Și, pe când genunchii, încleștați în spasme,
 Il silesc să șeadă țeapăn lângă prag,
 El, și-aduce-aminte fel de fel de basme,
 Unde-nvie morții, unde vezi fantasme
 Și-unde mori de frică, pentr'un rămășag.

Când apoi perdeaia de pe ochi se lasă,
 Cu pupila fixă, ca un somnambul,
 Merge drept 'nainte, până dă de-o masă,
 Pe-ale cărei șale un cadavru-apasă,
 Inecând în boale aerul sătul.

Și cu mâna stângă strînge
 Lumînarea care plînge,
 Picurând de sub lumină

Lacrămî mari de spermanțet ;
Iar cu dreapta, — când se-nclină
De pe craniuri de schelet
Să ridice-nvelitoarea, —
După ce 'și-a șters sudoarea
Care șiruie prin păru-î,
El în dreptul fie-cărui,
Pe cadavrul descompus,
Cu-o bucată de cărbune,
Trage două dungî și pune
Semnul crucei lui Isus.

În sfîrșit !. Sunt opt cu toții...
Încă șapte !.. Și, ca hoții,
Ingrozit de ce se-întâmplă,
Tremurând, pierdut, livid,
Duce-o mână lângă tâmplă,
Și se-apropie de zid.
Când e mort, și când cu viață...
Aci-î cald, și-aci îngheață...
Pielea feței e fierbinte...
Face-un pas apoi 'nainte
Și, cu ochi-ntr'un ocol
De stropi mari și reci ca rîoua,
Vine lângă masa dóua
Și-nlemneste... Locu-î gol !..

Locu-î gol ?.. Iar n'are parte !..
Ca să treacă mai departe,
Vede-n groaza ce-l revoltă
Că-î silit să umble iar,
Și-o s'audă iar în boltă
Mersul lui greoi și rar

Cum răsună, — cum ecoul,
Deșteptând din somn cavoul,
Zice morței să-l aștepte
Pe-ale iadului vechi trepte, —
Și cum morții duși de-un an,
Sub lumină de candelabru,
Joacă danțul lor macabru
Lângă tronul lui Satan.

E greu să-și vie-'n fire.
Puterea i s'a stins.
Tot dibue-n neștire
Și, cu picioru-ntins,
Pășind-'nainte, calcă,
Pe-un hoit căzut de falcă,
De par'că e-ntr'adins.
Chiar dăc'ar vrea să fugă,
Mai rău i s'ar părea
Că vin strigoii să-l sugă
Și zilele să-î ia ;
Mai rău i-ar trece-n minte
Oroarea de morminte,
Cu care luptă-abia.
De-aceea, stă. Ridică
Iar colțul de cearșaf,
Și iar așa cu frică,
Pe craniuri, ca-ntr'un vraf
De pagini vechi, — el tace
Și-nsémnă, cum ai face
Un semn pe-un paragraf.

Și-n casa morți-n care
Aripă de vânt intrând

Ii suflă-n luminare ;
 In sala-n care stând
 Un aer greu te-nneacă,
 De-ncepe-apoi să-ți treacă
 Idei sinistre-n gând, —
 El, simte că, la spate,
 Cadavrul s'a mișcat...
 Prin negură străbate
 Un gemet tremurat
 Și-ncremenit de teamă
 Aude cum îl cheamă :
 «De ce m'ai deșteptat?»

.

L'aū găsit întins și vînăt, ca un om când se sugrumă.
 Lac de sînge, curs din tâmplă, se-nchegase pînă-n prag...
 Era mort !..

Pe masa treia, un intern, — culcat, în glumă,
 Printre morți, — îl speriasc în macabrul rămășag.

DAMA CU CAMELII

— Nu te duce!.. Nu se poate!.. Veđi că nu ți-e bine... Lasă
Că-’ei juca în altă seară.. Staî mai bine-aici, acasă,
Să-ți dea maica doctoria, de cu vreme să te culci,
Să vizezi cum îngerașii îți sărută ochii dulci, —
Și să veđi că, până mâine, o să-ți treacă. Ești bolnavă
De prea multă neodihnă. Uite... fruntea ți-e jilavă...
Ca două sloi îți sunt obrazii... Și tușești... Iar ai răcit!..
Tu, nu veđi ce vânt e-afară și cum plouă?.. Ți-ai găsit
Tocmai ađi să joci?.. Fetițo!.. Puile! In totdeauna
Mi-ai făcut pe voe... Spune... Nu vrei tu să mai fii buna
Și drăguța mamei fată?.. În genunchi, ’nainte ta,
'Oî petrece toată noaptea; mâinile ți-oî săruta;
Ți-oî cânta s’adormi, ca-’n vremea când te legănam cu teamă;
Ți-oî da tot și tot ți-oî face, — numai să ’ascuți...

— Da, mamă;

Dar nu pot. Și-apoi, sunt bine... Ađi, nu mai tușesc de loc.
— Cum nu poți?.. Cin’-te silește?.. — Nimeni. Trebuie să joc.
— Bine... trebuie... așa e. Dar nu pregeți?.. Nu ți-e milă
Să-ți îngropi tu tinerețea, pentru alții?.. O copilă,
Doar atât îmi dăruise Dumnezeu, și nici în ea
Nu-mi găsesc o mângâere ălelor ce-oî mai avea
De trăit...

— Te plângi zadarnic. Dacă ție ți se pare
Că-mi fac idol arta, numai pentru alții; că amare

Lacrămî, curse-n urmărirea idealului meu sfînt,
 Eû le vîrs tot pentru alții și că pentru alții sunt
 Ca pierdută într'o dulce aiurare, când mă cheamă
 Teatru-'ntreg, — atunci mai bine plînge-mă pe mine, mamă;
 Căci ce vrei nu-mî stă-'n putere: fundul sufletului meu
 Mai presus înalță Arta decît însuși Dumnezeu.
 — Te credeam mai iubitoare...

— Și eû, te credeam mai bună.

Dragostea ce-ți port și arta care fruntea-mî încunună
 Cu lumina unei glorii ce s'a dus când nu mai ești, —
 Nu trăesc în dușmănie. Sfaturile-ți bătrînești
 Sfinte-mî sunt. Și tu știi bine cu ce dor, cu ce dulci șoapte
 Și cu cîtă mulțumire viû, în fie-care noapte,
 După ce-am eșit din scenă, unde pieptu-mî tresălta
 Ascultând la mine însămî, — viû s'adorm în poala ta.
 Tot ce am mai bun, păstrat-am pentru ea și pentru tine.
 Precum ea orî-ce durere are darul să-mî aline,
 Tot așa tu-mî dai nădejde și puterile mî-adunî,
 Ca o insulă pe marea vieței mele de furtunî.
 Te gîndești la sănătate, când mă veđi cu cîtă sete
 Sorb renumele din cupa, ce smulgând-o, mi se dete?
 Cređi c'o clipă cumpănit-am părintescul tîu cuvînt
 Cu aplauzele gloatei, ce se schimbă după vînt?..
 Că de-asupra tuturor pus-am arta, ești nedreaptă
 Dacă mă-nvinovățește al tîu gînd. Cu câte-o treaptă
 Când mă urc, tu, din potrivă, mîndră s'ar cădea să fiî,
 De-un triumf, chiar nestatornic, ce printr'ênsa dobîndiî.
 Sub vestmîntul meu de teatru, înainte de-a fi... poate
 O martiră, saû un monstru, — sunt femee-'n care toate
 Sunt supuse slăbicîunei unei inimî omenești,
 Peste care ești stăpînă; dar, de și mă stăpînești,
 N'ai putere să-mî înlăturî idealul cu voința:
 Precum eû nu-ți calc iubirea, nu-mî călca nici tu credința.

— Da, draguță... da... așa e... Nu te supăra... că', veđi,
Iar tușești... Dar știi eű bine că nu vrei să mă-'ntristeđi...
Prea e frig și umeđeală... Aĩ rol greu... Ești îmbrăcată
Ușurel, în toată piesa... Lasă pentru altă dată...
— Nu pot, mamă. — Ba da... Uite... Am și ȑis de-ȑi așternu
Patul... Vin'o de te culcă...

— Nu.

— Aĩđi, maică !... Aĩde !...

— Nu !..

II

Se joacă *Dama cu Camelĩ*.
E sėrbătoare. Teatru-ĩ plin.
Aplauzele lanț se țin
Și-'n neastămpėru-'mbulđelii
Spre Arta, cėrei toȑi se-'nchin',
Se-'nclină fie-ce creștin.

Sunt unsprezece jumătate
Și patru acte s'aű jucat.
De pe la locuri, n'a plecat
Aproape nimeni. Intristate, —
Ca și suspinul întristat,
Ce-amanta scoate ne-ncetat,
De cānd amantul a lāsat-o, —
Viorile, duĩos, ușor,
Plāng sub arcușurile lor,
Cāntānd *Adio del Passato*.

Pe șcenă, lume, sgomot, zor.
Trāntesc decor lāngă decor ;
Toȑi se repėd în cāte-o parte ;
Se duc și vin, fāřă folos ;

Aștern covoarele pe dos ;
 Pun, ici, un scaun prea departe
 Ori, còlo, un fotoliu ros ;
 Portretele cu susu-n jos ;
 O canapea din fund, lipsește ;
 Lipsește-o lampă-n colțul drept; —
 Și strigă cât aũ glas în piept,
 Și fie-care poruncește,
 Și fie-care-î mai deștept :
 Toți sunt stăpâni și toți aũ drept.
 Și, pe când pânzele se-așează,
 Intre culise-un autor
 Coristelor le cere-amor ;
 Un favorit se furișează
 Dintr'o cabină ; un actor
 Cu gesturi largi, nerăbdător,
 Iși face cruce și declamă
 Cutare șcenă, ce-n sfârșit,
 De-atâta spus, l'a răgușit ;
 Iar jos, sub casca-î de alamă,
 Pe-un prag de ușă ghemuit,
 Un pompier a adormit.

Și cortina se ridică.

Actu-al cincelea.

Decorul

Represintă o odaie de culcare. La piciorul
 Unei lămpii, se-ascunde patul, sub dantele și-n atlas ;
 Iar în pat, bolnavă, slabă, adâncată la obraz
 Și cu buzele ca plumbul, Margareta se deșteaptă...
 Pe Nanina-ncet o cheamă... Ochi-n cearcăne și-ndreaptă
 Spre lumina, ce la geamuri de demult s'a arătat...
 Și-ntristată, sprijinită, se dă jos apoi din pat.

— Dă-mi să beau... Mi-e sete... Lasă, că' merg eu și neținută...
 «Du-te tu de-mi ad'o apă...» Și, călcând greșit pe-o cută
 A covorului, genunchii îi slăbiră, — și căzu.
 In tăcerea de pe urmă, mormur sala strébătu.
 Intr'atât înduioșase glasul ei, ce-n melodie
 Se părea că se schimbase; cu atâta măiestrie
 Pân'atunci își stăpânise privitorii, și-n acest
 Rol, atâta se-ntrupase, — în cât fie-care gest,
 Fie-care-accent, întocmai ca o notă de pe struna
 Unei harpe, lua sborul, poate pentru totdeauna,
 In aplauzele săleii cucerite...

Pe când ea...

Ea, in Dama ca Cameliî, gata sufletul să-și dea,
 Se simțea fără putere. Patru acte dinnainte,
 O sdrobiseră cu totul. Tusea îi aduce-aminte
 Că și ea e suferindă, căci la fie-ce cuvânt
 Sună-n pieptu-î ca sicriul peste care-arunci pământ.
 Firea nu și-o mai preface. Când suspină, sau când cheamă,
 Nu mai e în joc artista, ei bolnava. Dramă-n dramă
 Se desfășură pe scenă. Astfel de se contopesc
 Arta cu Realitatea, în cât, celor ce privesc,
 Nici prin minte nu le trece ce spectacol aū în față; —
 Iar ea, stinsă, disperată, de triumful ei se-acață,
 Ca de-o luntre de scăpare, pe oceanul morței gol,
 Și cu viața ei plătește faîma ultimului rol.

Greū, de-abia mișcând, ținută, se ridică. Pe-un fotoliū,
 Suspînând adânc, se-așează, — și, privind-o, s'ar părea
 Că-î mai mult o arătare învelită-ntr'un lînțoliū.

Cine-va-n odaie intră și se-apropie de ea.

— O, doctore!.. Ce bun ești că te-ai gândit la mine
 Așa de dimineață!.. — Eî! Cum te simți?.. Mai bine?..

— Cu sufletul, sunt bine de tot... dar ce folos!
Căci boala nu mă lasă.. Nanino! Du-te jos
De vezi, e vre-o scrisoare?.. Atât de mare frică
Mi-a fost că mor as'noapte, în cât am spus să ȳică
Să vie iute-un preot... Nădejde, nici de cum
Nu mai aveam... și moartea simțeam că-și face drum.
Un ceas am stat de vorbă cu preotul... Durerea,
Mustrarea, frica, — toate s'au stins, sub mângâerea
Cuvintelor lui blânde... Și-atunci, am adormit..
— Ce tot vorbești de moarte!.. Nu vești? te-ai odihnit
Mai mult ca un om zdravăn. E vremea-nchisă, ploaă;
De-aceea ești tot tristă, — dar peste-o lună-două,
Când vine primăvara și-ncep de-nmuguresc
Copacii, să vești bine ce ești... — Iți mulțumesc...
Dar știu că nu-mi spuî astea de cât din bunătate.
Un doctor, omenirea aproape jumătate
O vindecă cu vorbe... Când Dumnezeu a spus
Că e păcat minciuna, pe doctori nu i-a pus
La număr, și el singur să mintă le-a dat voe...
Căci de minciună bolnavul ori-când are nevoie.
A! te-ai întors, Nanino?.. Ce e?.. E vre-o scrisoare?..
— Da, doamnă... Și bilete. — A, da!.. E sərbătoare...
E anul nou!.. O, Doamne! Un an... Cum a trecut!
Și noaptea suferinței ce neagră s'a făcut!..»
Intr'o tuse aspră vorba i se sparge. Dintr'o dată,
Val de sânge, — doar atâta cât i-a mai rămas nesupt, —
In obraji i se ridică, fruntea-și simte-nfierbântată,
Un vârtej îi ia vederea și, cu mâna ne-ntrerupt
Lânga inimă, rămâne cât-va timp în nemișcare.
Doctorul o-nsufletește, o mângâe cu-un cuvânt,
După prînz făgădueste să se-ntoarcă, — și-n ea, pare,
După ce-a plecat, că viața își reia din nou avânt.
Veselă, se scoală, rîde, prin odaie-și poartă pașii;

Pe Nanina o trimete să se culce, c'a veghîat ;
Pe fereastră vede-afară cum se joacă copilașii...
Apoi iarăși cade, stinsă, cu-un suspin intretăiat.

— O lună se-mplinește, de când mî-a scris bătrînul, »
Șoptește ea, scrisoarea scoțînd-o de la sînul
In care-o roade boala; «și-o lună e de când
O tot citesc într'una, plîngînd și așteptînd.
Armand!.. Poate să-mî scrie!.. Când, dis de dimineață,
Mă scol, la el mî-e gîndul. Dac'așî mai avea viață
Ca pîn'la primăvară s'aștept... Cum m'am schimbat !
Dar doctoru-adineaorî imî spuse c'am scăpat...
O!.. Dacă s'ar întoarce Armand, așî fi scăpată
De tot!.. Astă speranță de ce nu mî-ar fi dată
Și mie?.. Fie-care primește cîte-un dar
La anul nou... Dă, Doamne, să-l văd odată iar!..»

Și-atunci, Nanina intră.

— Nu te-ngrijea de mine;

Te chem eă.

— Da... știu, doamnă... dar vreaă să...

— Ce vrei?..

— Bine..

Vreaă să te-ntreb acuma te simți mai... nu e-așa?..

Te simți destul stăpînă?.. ești liniștită?..

— Da.

Dar pentru ce ți-e graiul nelămurit?.. Ce este?..

De ce nu-mî spui mai iute?..

— Aduc o bună veste...

O bucurie mare...

— O bucurie, ăici?

E-adevărat?..

— Da, doamnă.

— Armand !.. Armand e-aici !..

Armand s'a-ntors !.. A ! Uite-l !.. Armand !..»

Și, stând să cadă,

In sfortșarea ăstui strigăt punând cea din urmă rază
De voință, cu privirea ațintită către cel
Așteptat, se lasă-n brațe-i și la piept o strânge el...
... O tăcere... Trece-o clipă... două... zece... alte zece...
Tot văzând că nu se mișcă și că-n sală-ncepe-a trece
Nerăbdarea ca un freamăt, îi șoptește-ncet să-i dea
Replica ; brațu-și desprinde, depărtându-se de ea ;
Și, — pe când, prin joc de scenă, vrea să caute s'ascundă
O greșeală-a ei și grija ce-ncepuse să-l pătrundă, —
Ea, de-alungul, ca o piatră, cu-un suris rătăcitor
Pe figura-i de statuie, cade-ntinsă pe covor.

S'a lăsat cortina. Sgomot isbucnește...

— Pe cât știu eă, par'că nu s'a isprăvit»,
Zice-un cap de bancă. — Poate c'a greșit
Și-a lăsat perdeaua prea curînd», vorbește
Un bărbat nevetei. — Ei aș ! Da' de unde !
Cum o să greșească ?.. Aă lăsat-o ei,
Cum e scris în piesă...», zic la ușă trei,
Cari n'au bilete. Altul, le răspunde :
— Ba mai vine încă un tabloă.» Vre-o patru
Bat mereu din palme. Mulți nu s'au mișcat
Încă de prin staluri. Lojile-aă plecat.
Unii strigă. Alții aduc svon în teatru
C'au chemat pe scenă doctorul, — și-ntr'astă
Amestecătură de fluerături,
Voci din galerie, aplauze, guri
Gata de scandaluri și ochi cari-adastă, —
Cortina se urcă iarăși...

O mișcare

Nu se mai zărește. Sgomotu-a tăcut.

Teatru-ntreg acuma pare că e mut;

Iar dintre culise un actor apare :

— Rugăm cinstitul public să ierte că se-nchee

«Spectacolul, cu actul din urmă nesfârșit...

— De ce ?.. Cum ?.. Nu se poate !..

— Nenorocire !..

— Cè e?..

— Artista... a murit !»

V I S U L

I

Nemișcat, tăcut, cu gândul dus în zare, după vise, —
Cu ochi plânși, cu chip zăpadă și cu buze-'ntredeschise,
Așteptând de ani de zile primul virgîn sărutat, —
Pe când pîere-'ncet amurgul, care cerul poleise, —
Intr'un colț de rai-grădină stă un tânăr întristat.

Nemișcată e și umbra, umbra-aceea de femeie,
Ce s'a-'nfipt, ca santinelă, la un capăt de alee,
Cu iubirea ei de mamă apărând pe visător ; —
Până ce-'n sfârșit tresare, arsă-'n suflet de-o scântee,
Și se-apropie de tânăr și-l întrebă șoptitor ;

« — Câte zile se-'nșirară de când viața ta nu-î viață ?
« Tineretea ta, ce-o stinge ? Ce sloi inima'ți-'nghiață ?
« Cine gândurile-'ți fură ? De ce dorul nu-ți înfrângi ?
« In cotro suspinu-ți sboară de cu seară'n dimineață ?

De ce tac și de ce plângi ?

« — Nu tac, gem ; nu plâng, mă vaet. Gândul meu 'și-avântă
[sborul,

« Nu atras de vre-o ființă. Pretutindenî e isvorul
« Intristărei, care-'nneacă în durere viața mea.
« Taină tristă mă tortură, taina tuturilor : amorul, —
« Crud amor, ce-mî dă otravă și, rîzând, îmi zice « bea ! ».

«—Bea», l-îndeamnă vocea mumei. «Bea și-'ncrede-te în mine:
 «Din amor nu moare nimeni. Plec în lume. Să știu bine
 «Că 'mă-ar sta oceane-n cale, tot pământul voi căta,
 «Pe iubita-ți voi găsi-o și Dumineca ce vine,
 «Sub pătraru-'ntâi de lună, ea va fi mireasa ta.

«— Nu va fi! E scris în lume să nu poată fi sub soare
 «Insoțire c'o fință-umbră, neviețuitoare.
 «— A murit?», întreabă iarăși vocea ei. «— N'a existat»,
 Ii răspunde el, și vorba în prelung suspin îi moare...
 Apoi, palid, printre lacrimi, zice și mai întristat:
 «— Nu! n'a existat aceea, care viața-mi turburat-a.
 «Totuși, vecinic e cu mine. Uite-o! Uite-o, *necreată!*
 «Are chipul de femeie a o mie de femeii.
 «E frumoasă și mă cheamă. Să mă strângă-n brațe-î gata.
 «Ași atinge-o, dar mi-e teamă c'o pieri din ochii mei.
 «Alb profil de Magdalenă, galeș zâmbet de Gîocondă,
 «Corp de Venere-n statuie, plete lungi de Cères blondă —
 «De la toate-'mprumutat-a câte-un dar dumnezeesc;
 «Dar nici Venere nu este, nici demonică Gîocondă,
 «Nici n'o cheamă Magdalena și nici Cères n'o numesc.
 «O numesc...» Și se-'nterupse. Cu privirile-n abisul,
 Care iar se deschisese între dorul lui și ea,
 Ca și-'ntâi sburându-î gândul către-apururea-deschisul
 Orizont al așteptărei, — pe când noaptea se-'ntindea, —
 Rătăcitul din grădină îngână: «o cheamă *Visul*».

II

A plecat pribeag în lume, fără țintă, la-'ntâmplare.
 Trist, în fie-care seară, se uita când peste munți
 La roșatic soare-apune, când la luna care-n mare
 Se scâldea, zîbind ironic melancolicelor frunți.

Se uita cum, în câmpie, printre florî, da fuga vîntul
 Pe covoare de verdeață; la talazurî se uita,
 Și la sbor de turturele, și la cer, și la pămîntul,
 În al cărui fund speranța zilnic i se-'nmormînta.

Cînd luceafărul de seară apărea, — ca briliantul
 Pe-o mătasă cu opale, — în umbrișurî se oprea,
 Intindea-'nclăștate brațe și amar plîngea amantul,
 Până ce-î seca și plînsul, până ce nu mai putea.

Două luni de pribegie, luni de sufletească sete,
 L'aū adus într'o pădure, la isvorul unui rîu.
 Acolô, o noapte-'ntreagă, sub o salcie cu plete,
 A cîntat în șir de versurî disperarea-î fără frîu :

«Lună, lună !.. Rece lună,
 «Care știi ce dor răsare dintr'o dragoste nebună !..
 «Cer, în care, călătoare, ca perechi de rîndunele,
 «Sboară gândurile mele !..
 «Rîu, ce-adormî durerea-mî oarbă cu poeticele-ți șoapte,
 «Și tu, noapte,
 «Și tu, stea, —
 «Arătați-mî unde-î *Ea*.
 «Am văzut-o. Lîngă mine a venit adesea. Însă
 «A plecat cu primăvara, vai !.. și nu s'a mai întors, —
 «Și d'atunci o cat într'una, fața mea d'atunci e plînsă,
 «Viața mea d'atunci s'a tors.
 «Totuși, trebuie să fie unde-va !.. Da !.. nu se poate !..
 «Da, comoara mea, trăești !
 «Alt-fel, n'ar mai fi-n natură fragî și roze parfumate,
 «N'ar cînta privighetoarea, pieptu-mî tînăr n'ar mai bate,
 «Ars de patimî netrupești.

«Da, trăești! Te văd și acuma prin cristalu-'nchipuirii.
 «In extaz, îți simt adesea sărutările sburând
 «Pe deasupra mea; — dar vin'o!.. Desmierdările iubirii
 Ad'o-mi-le măi curând!..»

L'a trezit din aiurare dimineața. Să rămână
 N'a măi vrut. A dat să plece... și ca frunza a pălit:
 O femeie, adormită între flori, c'o floare-n mână,
 Ii zimbea ispititoare și cu sînul dēsvelit.

Ea erea! Ea, de-altă dată. Se-'ntrupase Arătarea.
 Și-o sorbea cu ochii, lacom s'o măi vadă. Ea erea!
 Erea părul ei, cu care sē-și îmbete respirația;
 Gâtul ei, pe-al căruî fildeș să-și resfire desmierdarea;
 Gura ei, virgîna gură, după care el murea.

Și, pe când transfiguratul plănuia c'o sărutare
 S'o deștepte, — fără veste, se opri lovit de-un gînd:
 «Ochii, ochii de sub pleoape, ochii-aceia, — fără care
 «Scumpa mea închipuire nici un farmec nu măi are, —
 «Tot frumoși vor fi, tot stele, când îi voi vedea plîngînd?
 «Fața-aceea, zugrăvită cu penelu-'nchipuirii, —
 «Față astă-zî regăsită în Femeea-Ideal, —
 «N'o să-mi pară veștejită, când flori-'ndrăgostirii
 «M'or sili s'o strîng în brațe?.. Nu e umbra amintirii
 «Măi frumoasă?.. Nu m'apropii eu acum de-un ceas fatal?..
 «O!.. de cât să văd cum visul mi se-'mprăștie, măi bine
 «Să mă duc, să nu-l ating —
 «Să plec iar în lume, singur; să dispar, luînd cu mine
 «Alinările, în cari viitorul dor să-mi sting.
 «Să dispar, fiind-că viața între orî-ce-'nchipuire
 «Și realitate pune al regretelor abis, —
 «Și fiind-că, de când lumea, cea măi mare fericire

«E ca omul să străbată calea lui prin omenire,
«Cu-un mânunchi de flori în mână și cu gândul la un vis.»

Se uită lung la femeie, smulse floarea parfumată
Dintre degetele-î albe, pe-o cărare apucă ;
Iar, când capu-'ncet întoarse, să-'și mai vadă înc'odată
 Visul, — plînsul l-înnecă...
 Și plecă.

NOAPTEA DE OCTOBRE

de ALFRED DE MUSSET.

POETUL

Nebuna-mi suferinta ca vis s'a stins in mine.
Aducerea-i aminte n'o pot asemui
De cat cu ceața, care, când aurora vine,
In roua picurată începe-a se topi.

MUZA

Ia spune-mi, ce-ai avut, poeté ?
Și cari griji, cari secrete
De mine, vai ! te-aũ depărtat ?
Care durere-atât de-adâncă,
Necunoscută mie încă,
Pornit-a plinsu-mi necurmat ?

POETUL

Un josnic dor, pe care l'a cunoscut oricine ;
Dar, când pătrunde-n suflet, nebun, nețărnut ; —
Așa e omul : crede, mințindu-se pe sine,
Că nimeni, înainte de el, n'a suferit.

M U Z A

Un dor nu poate josnic fi,
 De cât în josnică simțire.
 Aștept deci o destăinuire,
 Ce, crede-mă, ți-ar folosi.
 Nu fi ne-'ncrezător. Vorbește.
 Știi că Tăcerea se-nrudește
 Cu Moartea. A destăinui
 Un păs ascuns, e-o mângâere, —
 Și-ades' o vorbă-are putere
 De remușcări a ne feri.

POETUL

Dac'ași începe-a spune trecuta-mă suferință,
 Nici eu nu știu ce nume să-î dau ar trebui.
 Iubire?.. Nebunie?.. Mândrie?..-Obicinuință?..
 Precum de-asemeni nu știu nici cui i-ar folosi.
 Cu toate-acestea, iată: să-ți povestesc 'nainte,
 Fiind-că suntem singuri, în făța sobei stând.
 Ia lira, vin'o-ncoace și lasă a mea minte
 Să se deștepte bine, simțindu-te cântând.

M U Z A

Nu-ncepe încă povestirea.
 Răspunde-ntâi: ești vindecat?
 Nici nu te-ascult, — dac'ai păstrat
 În pieptu-ți, ura, sau iubirea.
 Vezi că eă-însămă ți-am cerut
 Să-ți curm durerile vrăjmașe;
 Dar nu vreaă să mă faci părtașe
 A patimei ce te-a pierdut.

POETUL

Atât e de departe nenorocita-mă boală,
 În cât la ea când cuget, adesea mă-ndoiesc ;
 Și, când mă uit la vremea aceea, o ved goală,
 Iar uneori, în locu-mă, un chip străin zăresc.
 Deci, să n'ai grijă, Muză. Las inspirărei sfinte
 Increderea mea toată. E dulce-a lăcrăma,
 E dulce a suride, când îți aduci aminte
 De relele, pe cari le poți ușor uita.

M U Z A

Precum veghiând se-nclină muma
 Spre leagănu-unui prunc iubit, —
 Tot astfel eă mă-nclin acuma
 Pe-'est sân, de care m'ai lipsit.
 Zi ! Lira mea nerăbdătoare,
 Cu note slabe, plângătoare,
 Așteaptă taîna să-î arăți,
 Și-n razele tremurătoare,
 Ca o ușoară arătare,
 Trec umbrele din alte dăți.

POETUL

Zile de lucru ! Zile senine !
 Singurătate, ce-atât iubesc !
 Odaie scumpă ! Mă-ntorc în fine,
 Să-ncep iar lucrul și să trăesc.
 O, ziduri goale ! Lampă iubită !
 Scaune rupte ! Palatul meu !
 Nemuritoare Muză !.. Slăvită
 Fie puterea lui Dumnezeu !..

Să mai cânt iarăși! S'arăt ce, poate,
 Nu se citește în ochii mei.
 Să dau pe față cât rău ne poate
 Face privirea unei femeî.
 Căci fu femee, — poate-ați ghicit-o,
 Iubiți prieteni, — femee fu
 Acea pe care eă am iubit-o,
 Ca sclavul mâna care-l vându.
 Jug greu! Sub tine îmi fu sleită
 Și tinerețea, și tot ce-aveam!
 Și totuși, lângă a mea iubită,
 Pe-al fericirei plai rățăceam.
 Când, către seară, noi două, agale,
 Plecam departe, și ea cânta;
 Când umbra vr'unui copac din cale
 Cărarea strâmtă ne arăta;
 Par'că-î simt corpul, o Doamne sfinte!
 În mlădiere cum tremura...
 Destul!. Nicî vorbă să-mî dea prin minte
 Ce tristă soartă mă aștepta.
 Cerul se vede că de-o victimă
 Avea nevoie. Mă pedepsi
 A lui mânie, ca de o crimă, —
 Fi'nd-că-ncercasem ferice-a fi.

M U Z A

A amintirilor icoană
 În gândul tău a răsărit.
 Dar pentru ce te pun pe goană
 Niște imagini ce-aă pierit?
 De ce te-aprinzi? De ce, cu ciudă,
 Trecutul ți-l tăgăduesti?

Dacă ursita ți-a fost crudă,
 Amorul stins când ți-l privești,
 De ce la rându-ți nu zâmbești ?

POETUL

Nenorocirei mele vreaŭ să-î zâmbesc. Da, muză !
 Ți-am spus : vreaŭ, fără patimi, să-ți povestesc pe rând
 Necazurile, visul, delirul ce-a mea buză
 A ars, — tot, arătându-ți cum, în ce loc și când.
 Erea, țiŭ bine minte, pe toamnă, într'o noapte
 Noroasă și urâtă, cam ca acum. La geam,
 În treacă, vântul rece, cu-a lui sinistre șoapte,
 Imi legăna-ntristarea ce-n mine ascundeam.
 Stam, singur, la fereastră, iubita așteptându-mi.
 Cu toate c'al meu suflet afară ascultă,
 Simții întâi o frică fința înghețându-mi
 Și-n urmă bănuiala că dânsa mă-'nșelă.
 În ulița pustie n'ardea nici o lumină.
 Rar, c'o lanternă-'n mână, vedeai trecând drumeți.
 Ar fi gândit ori-cine că cine-va suspină,
 Când vântul da năvală isbindu-se-n păreți.
 Nu știu, vorbind la dreptul, ce neagră presimțire
 Gândirea mea-'ngrijată atunci o-'ngenunchiă.
 Știu însă că zadarnic cercai să-'mi vin în fire
 Și tremuram, când ceasul fatal se-apropiă.
 Nu mai venea. Trist, singur, cu fruntea abătută,
 Cu ochii plini de lacrimi, priveam la drum mereu,
 Și nu ți-am spus văpaia, dorința ne-'ntrecută,
 Ce ațâță această femeie-n sînul meu.
 Mi se părea în lume că numai ea există,
 Și, fără ea, o clipă n'aș fi putut trăi.
 Mi-aduc aminte totuși că-'n noaptea-aceea tristă,

Ca lanțul să-l înlătur, mult timp mă chinuii.
 De-o mie de ori poate vedui că-î necinstită
 Și cântării tot răul ce mî-a pricinuit.
 Dar vai! a frumuseței ei vecinică ispită
 Ce rele și ce chinuri nu mî-ar fi risipit!...
 Se lumină de ȃiuă. Sdrobit de oboseală,
 Pe colțul de fereastră simții că ațipesc.
 Deschid în urmă ochii, și, ca-'ntr'o ameteală,
 Privirile-mi trezite spre stradă rătăcesc.
 De-odată, la răsucruțul îngusteî ulicioare,
 Aud venind un sgomot de pașii... Sunt pașii ei!
 O, Doamne! Fie-ți milă!.. E ea!.. O ved!..

Apare...

Se-apropie... Și intră!.. — De unde vii? Ce vrei?
 «Și ce-ai făcut as' noapte?.. Cin' te-adus acasă?
 «Ăst corp, până la ȃiuă, pe unde l-ai târit?
 «În vreme ce-am plâns singur, femeie ticăloasă,
 «În care pat zimbit-ai și la al cărui gât?..
 «Vicleano! Îndrăsneăto! Cum de e cu puțină
 «Ca gurei mele, gura-ți să-'ncercî s'o mai întindî?
 «Ce cauți? Prin ce sete, voești a mea ființă,
 «Cu brațe ostenite, în cursa ta s'o prindî?
 «Fugi! Pieri din ochi-mî, spectru! Ce-a fost, să nu mai fie
 «Întoarce-te-'n mormântu-ți, dacă te-ai deșteptat!..
 «Mă lasă tinereța să-mî uit pentru vecie,
 «Și, cugetând la tine, să-mî ȃic: poate-am visat!»

M U Z A

Taci! Cată de te liniștește!
 A tale vorbe mă-'ngrozesc.
 Din rana-ți sângele țâșnește
 Și n'aș vrea să ȃi-l otrăvesc.

Atât de-adâncă e? Și-n viață
 Durerile, ca sloi de ghiță,
 Atât de greu se pot topi?...
 Copile! Șterge de pe lume
 Nenorocitu-acela nume,
 Pe care nu vreaă a-l rosti.

POETUL

Rușine ție, suflet, care
 Trădarea-'ntâi mî-ai desvălit,
 Și de mânie și oroare
 Aproape m'ai înnebunit!..
 Rușine ție, rea femeie,
 Al cărei blestemat amor
 Mî-a stins și ultima scântee
 A primăverei fără nor!
 Surâsul tău, a ta privire
 Corupătoare, al tău glas, —
 Ele mă fac spre fericire
 S'arunc blestēm la orî-ce pas.
 Fiind-că prea erai frumoasă
 Speranța mi s'a dus sburând;
 Și, dacă plânsul mut mă lasă,
 E fi'nd-că te-am văzut plângând!
 Rușine ție, crudo, care
 Un biet copil ai înșelat,
 O inimă, ce, ca o floare,
 Spre-a te iubi s'a deșteptat!
 Găsind-o fără apărare,
 Era ușor s'o porți cum vreî;
 Dar mai ușor era, îmi pare,
 Să-î lași iluziile ei.

Ruşine ție ! Ești isvorul
 Celor dintâi nenorociri !
 Prin tine-'ntâi simțit-am dorul
 Și-ale lui crude tânguiri !
 Și lacrimi vărs fără-'ncetare,
 Și nimeni nu le va seca,
 Căci isvoresc din rana, care
 In veci nu se va vindeca.
 Dar, cel puțin, să mi se spele
 Adâncu-'ntregei mele firi,
 Și să topesc ast-fel în ele
 Ingrozitoarele-amintiri.

M U Z A

Destul, poete ! Dacă, lâng'-o necredincioasă,
 Iluzia-ți chiar numai o zi a viețuit,
 Când îmi vorbești de dânsa, blestemu-n lături lasă :
 Nu-ți necinsti iubirea, de vreă să fii iubit.
 De crezi că e sfortare prea mare pentru tine
 Să treci peste-o greșală a semenilor tăi,
 Alungă ura. Dacă vezi că iertarea vine
 Prea-'ncet, saū nici odată, — atuncea, uită. Ce
 Din cimitir, în cripte se odihnesc în pace.
 Tot ast-fel doarmă-n suflet un simțimânt uitat.
 Tot ce e-'ntr'astă lume în tină se preface.
 Siciul unei inimă să stea neturburat.
 De ce, în povestirea nenorocirei tale,
 Vezi numai vise stinse și-amoru-ți amăgit ?
 Crezi tu că Providența lucrează fără cale ?
 Și Dumneșeu, de geaba crezi tu că te-a lovit ?
 In contra loviturei, mânia decă ți-'nfrână,
 Căci inima ta, numai lovind-o s'a-'ntărit.

Tot omul e o calfă, durerea-i e stăpână,
Și nu-ți cunoști puterea cât timp n'ai suferit.
În viață e o lege, — o lege aspră poate,
Dar lege de când lumea: — botezu-l vom primi
De la nenorocire, cu prețul cărei toate
Și tot ce e pe lume se poate dobândi.
Un spic, ca să se coacă, îți cere dilnic rătă.
Un om, îți cere lacrimi, pentru-a putea trăi.
Simbolul bucuriei e-o creangă frântă-n două,
De ploaie încă udă și gata a-nflori.
Nu ții că nebunia ți-o simți că-i vindecată?
Nu ești ferice, tiner, și viața nu-i a ta?
Plăcerile ușoare, ce-n cale te desfată,
De n'ai fi plâns, ce farmec ar mai putea avea?
Când în amurg, pe iarbă, în flori mirositoare,
Cu vechii tăi prieteni stai liniștit și beî, —
De n'ai ști cât de scumpă e veselia, oare
Ai mai ciocni tu, vesel? Ai mai glumi cu ei?
Ți-ar mai plăcea verdeața, livezile, câmpia,
Sonetele, Petrarca, al pasărilor cânt,
Sculptura, Michel-Angel, Shakespeare și poezia,
De n'ai găsi în ele cutare simțimânt?
Ai mai gustă tu oare o dulce melodie,
A noptilor tăcere, sau șoapta undeî reci,
Le-ai mai gustă tu, dacă dușmana insomnie
Nu te făcea să cugeți la tristul somn de veci?
De ce te plângi? Ce cauți? Ce vrei? N'ai o iubită?
Și, când adormi, strângând-o la sînu-ți de foc plin,
Durerea tinereței, aiurea rătăcită,
Nu face al ei zîmbet să-ți pară că-i divin?
Nu mergeți împreună să vă plimbați agale,
Prin funduri de pădure, pe margini de isvor?

Și, către seară, umbra copacului din cale
Nu-ți mai arată drumul, ferice trecător?
Nu simți și-atunci în brațe, sub razele de lună,
Un corp cum se-nmlădie? Și, de-ai vedea trecând
Prin față-ți fericirea, șoptindu-ți «noapte bună», —
Pe urmele ei, oare n'ai alerga, cântând?
Ce mai dorești dar? Mâna nenorocirei tale
Ți-a re-nviat nădejdea. De ce, ca un nebun,
S'alungă obicinuița cu clipele-î de jale
Și să urăști durerea ce te-a făcut mai bun?
Copile! Plânge-o! Plânge-o pe-acea necredincioasă,
Ce-a stors atâtea lacrimi pe-obrajii tăi roșiți!
Prin ea știi câte urme o suferință lasă;
Ea te-a-nvățat secretul celor ce-s fericiți.
Menirea î-a fost tristă, căci poate, cine știe,
Te-o fi iubit, — și numai Destinul te-a sdrobit.
Știind ce-nseamnă viața ți-a arătat și ție.
Azi, alta gustă fructul, din chinul tău rodit.
S'a risipit ca visul iubirea ei nebună.
Vedea că porți o rană, dar n'o putea tăia.
In lacrămile sale, nu tot era minciună, —
Și chiar de-ar fi fost, plânge-o! căci azi iubești prin ea.

POETUL

Așa e. Ura-î blestemată.
Prin corp fiori-î simți trecând,
Când astă viperă-nsetată
O știi din inima-ți mușcând.
Ascultă dar! Sub cer cu stele,
Fii martoră la jurământ:
Pe ochi-albaștri-ai dragei mele;
Pe bolta-ngustului pământ;

Pe Venerea, scânteetoare
Ca tremurând mărgăritar,
Ce-aruncă raze sclipitoare
Spre rătăcitul marinar ;
Pe-a Creatorului grădină ;
Pe bunătatea lui de sfânt ;
Pe razele din luna plină,
Când galeș cată spre pământ ;
Pe lacrămile dimineții ;
Pe iarba verde ; pe păduri ;
Pe ne-'ntrecuta forță-a vieții ;
Pe sânul tinerei naturi ; —
Te isgonesc din a mea minte,
Amor, ce nu vei mai trăi, —
Misterioase jurăminte,
Cari-n trecutu-mi veți dormi !..
Iar tu de-odinioară, care
Prietenă Țiceai că mi-ești,
În astă oră de uitare
Îți iert greșelile-omenești.
Între noi doi, de-acum se curmă
Tot ce era. Rămânem reci.
Cu astă lacrămă din urmă,
Îți Țic adio, pentru veci.
— Și-acuma, blondă visătoare,
Iubită muză, să cântăm !
Poveștile-'nveselitoare
Ca-'n tinerețe să gustăm.
Grădina, de la cer așteaptă
Lumina albei aurori.
Vin-o, iubita de-mi deșteaptă,
Și vin-o să-Ți culegem flori.

Natura mândră admira-vom
Din somnu-î când se va trezi,
Și, ca și ea, reînvia-vom
Când soarele va răsări!..

TABLA DE MATERII

	<u>Pagina</u>
Balada flașnetarului	5
Vendetta	7
Sultănica	14
Zadarnic	17
Balada nebunului	19
Bordeiul din sat	21
Lola	24
De profundis.	26
Amor de artist	30
Lângă Rahova	32
Fluturul.	36
Virful cu dor	39
Nu mă uita	43
In citimir	46
Ispita.	48
Dona Clara	56
1877—78.	59
Ana	62
Balada scheletului.	64
Două rugă	66
Zambila.	73
Ultima scrisoare.	75
Cântecul nebunului	80
In somn.	82
No. 127	85

	<u>Pagina</u>
Roman	87
Copil.	89
Vae soli !.. . . .	91
Cobe.	92
La biserică	95
Minciuni.	96
Păianjenul.	98
Mama.	102
Marș funebru.	105
Poet	111
In Ostrov	117
Iarna.	119
Secetă	120
Revoltă	122
Dintr'un vis	126
Carnavalul Venezziel.	128
Din tren	135
Pe plajă.	136
Imposibil	137
De dragul nopței	140
Balada păstorului	141
Tristețe	143
Nestatornicie.	144
Bujor.	147
Din tinerețe	151
Greerul	154
Bolnavul	155
Recrutul.	156
Furtună	158
Arva-Ronul	160
Moartea amorului	162
In gondolă.	164
Balada ochilor	166
Neam rău	168
Actrița	179

	<u>Pagina</u>
La spital	199
Dama cu cameliï	210
Visul	219
Noaptea de Octobree	224

SCOSU-S'A
ACEASTĂ CARTE DE SUB TIPAR
ÎN ANUL DE LA CHRISTOS
1904

18
30

This book should be returned to
the Library on or before the last date
stamped below.

A fine is incurred by retaining it
beyond the specified time.

Please return promptly.

